

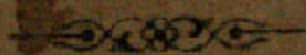
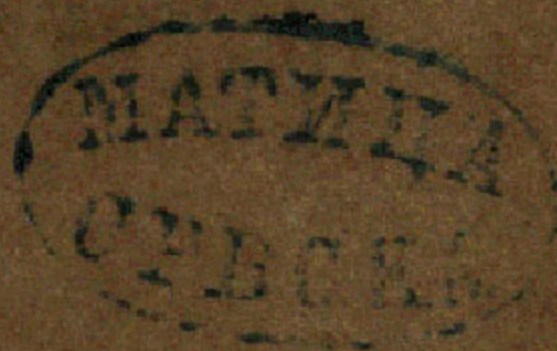
ДЪДА

ЈОВАНА СУББОТИЋА.

18135

КЊИГА III.

ПЪСНЕ ЕПОССКЕ.

~~PI 472 / II~~

P. 19 Sp 1574/3. 1

Д В М А

**БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ
13135**

ЈОВАНА СУББОТИЋА.

КЊИГА Ш.

ПЋСНЕ ЕПОССКЕ.

МАТИЦА
СРБСКА

~~80~~
3.

У КАРЛОВЦИ.

Митрополитско-Гимназијална Типографија.

1860.

18132

of 80
2.

Faint, illegible text and markings, possibly bleed-through from the reverse side of the page. Some faint purple ink is visible near the top center.

КРАЉ ДЕЧАНСКИ.

Епос у XII. пѣсама.

(Наградом увѣнчано дѣло 1845.)

KAPITEL I

Wir haben schon längst einen Sänger gehofft.

J. W. Goethe.

Прва Пѣсма.

Славу слави србски цар Стефане
У бијелу у Призрѣну граду,
Слави краљу светог Арханђела,
Крстно име дома Немањина.
Скупила се свијетла господа, 5.
Светитељи од србске државе,
Светих србских дванаест владика
Са Данијлом главом од владика,
И власти србске краљевине
Све жупани, велики кнезови, 10.
И војводе од србских земаља
С Владиславом од земље Захумске,
Кои лозу од Немање вуче,
И Воином од кршна Приморја
Милим зетом од Србије краља. 15.

Господу је краљу посадио
По господству и по старѣшинству.
На дно софре мет'о сиротињу,
Коју 'но је најпре одѣнуо
Од свог блага у славу светога: 20.

А сам краљу с госпођом краљицом
 Послужује своје миле госте,
 Послужује мало и велико,
 И богато и оно убого,
 С једном бригом и с једном љубовљу. 25.

Тако краљу мисли угодити
 Своме Богу и крстном имену,
 Кои су га тако узвисили,
 Међ богатим да ј' најбогатији
 Међ силнима да је најсилнији, 30.
 Свима да је отац и господар.

Краљ их части, како с' краљу може,
 Све са сребра и сувога злата,
 С добрим вином, меденом ракијом,
 И од сваке руке ђаконијом. 35.
 Служи њима као старијима.

Нуди госте, да небуду гладни,
 Домаћину к'о што се пристои.
 Разговара своје миле госте
 Да му буду од срдца весели. 40.

А кад било да се колач сѣче,
 Устадоше дванаест светитеља
 Са Данијлом своим поглавицом,
 Устадоше сви гости остали,
 Сташе појат' пѣсне светитељу, 45.
 Како каже црква православна.

Боже мили. да дивне красоте!
Као да се небо разтворило
И из неба спуштају се гласи,
Које поју пречисти анђели 50.
Своме Богу, ког видит' немогу.
Мрави миле гостима кроз тѣло,
И коса им расте на главама,
А суза се ваља прѣко лица,
У бојевма што су узорана, 55.
А од тежке сласти и милине!

Кад је краљу колач пресѣкао
Узео је једну купу вина,
И гостима 'вако ј' наздравио :
Да Бог живи моје миле госте, 60.
Да им даде и живот и здравље,
И у свему срѣћу и напрѣдак.
И хвала им на љубови красној,
Што су данас у мене се нашли,
Да ми светца прославит' помогну. 65.

Много лѣта и много година
Празновали своје благе дане,
Многа лѣта на многаја лѣта!
Сад захуи на многаја лѣта
Из свих грла, из свакога срдца. 70.
Громке трубе на све стране трѣсну,
А и гласна звона загрмише,

Око двора народ сакупише.

Опет краљ је купу прехватио.

Да Бог живи моје миле Србље 75.

Од Дунава до сињег мора,

Од највећег па до најмањег,

Младе, старе, момке и дѣвојке,

Свештенике Божје угоднике,

И војнике, што нас од зла бране, 80.

И ратаре, што нас хлѣбом хране :

Свим дај, Боже, срѣћу и напрѣдак,

Многа лѣта на многаја лѣта!

И захуи на многаја лѣта,

И затрѣште убоите трубе, 85.

И загрме звона на све стране,

У три пута, тако Бог помаже.

Опет краљ је купу прехватио :

Да Бог живи свѣтлог србског краља,

Србског краља, мог сина Душана, 90.

Кои данас на бистрој Бојани

Слави своје куће светитеља.

Да му Бог да и живот и здравље,

И у свему срѣћу и напрѣдак,

Да одмѣни отца на престолу, 95.

Да замѣни своје прадѣдове,

Да учини великом Србију,

Да учини срѣћном Србадију :

Многа лѣта на многаја лѣта!

Започеше појат' светитељи, 100.

А уза њих присташе властели,

И прехвати народ на дворишту, —

Грми пѣсма силених јунака,

Нечују се трубе убоите,

Нечују се звона громовита. 105.

Краљу срдце у нѣдрама игра

Слушајући славу синовљеву.

Краљу игра срдце у нѣдрама,

На очи му сузе ударише,

Слушајући славу синовљеву, 110.

Ал' краљици и неправо било.

Лѣпо јој се чело наоблачи,

А румен јој образ поцрвени.

Једва пѣсма крају достигнула

Разговору мѣста начинила, 115.

Ал' приступа госпођа краљица

Своме другу краљу домаћину,

Па потихо њему проговара :

Свѣтли краљу, драги господару,

Ти јошт имаш Симеуна сина; 120.

Немож' права љубов родитељска

Једном напит' другог заборавит'!

Насмѣја се србски цар Стефане,

Па краљици 'вако одговара :

Нисам дѣте ја заборавио. 125.

Да сам пио чашу по љубови,

Теби, љубо, њу бих наздравио;

Да сам пио чашу по милости,

Симеуну њу бих наздравио;

Ал' сам пио чашу по дужности, 130.

Срб је пио од Србије краљу!

Сад Данијло краљу наздравио,

Кнез Владислав свѣтлој домаћици,

Арсеније, владика Призрѣнски,

Симеуну, малом домаћину; 135.

И уз сваку срдачну здравицу

Одпојаше на многаја лѣта.

Па се онда сташе разговарат',

А весело, и из пуног гласа,

Како но се на слави пристои, 140.

О старијим дан'ма и дѣлама,

Дан'ма славе, дѣл'ма опасности,

И о мртвим своим пријатељама.

У веселом разговору врѣме

Протекло је, и вече се нашло. 145.

Кад донеше сребрне свѣћњаке,

Запалише од злата кандила,

Те из ноћи полдне начинише,

Проговара кнеже Владиславе :

Хвала теби, краљу домаћине! 150.

Ваљано си госте дочекао,
 И усрдно све си послужио.
 Је л' слободно штогод заискати,
 Да учиниш, што је и одвише,
 И да дадеш, што ни недостаје? 155.

Одговара србски цар Стефане:
 Ишти само, лозо Немањина;
 Нек' ме стане и пол краљевине
 Хоћу теби вољу изпунити.

Вели њему кнеже Владиславе: 160.
 Задрж', краљу, цѣлу краљевину,
 И да Бог да јошт је удвоио
 Ма и с овом мојом сѣдом главом.
 Што ја иштем, свим ће бити драго,
 А од тебе ништа неузима. 165.
 Је л' ти гдѣгод слуга Драгославе
 С јаворовим његовим гуслама,
 Да одпѣва ону пѣсну славну
 Од онога рата бугарскога
 И онога боја под Земљаном, 170.
 Каквог наши неимаше стари?

Краљ весео кнезу одговара:
 Таки, кнеже, кад ти се прохтѣло.
 Ако коме то искат' приличи,
 То се теби одрећи неможе, 175.
 Кои си то заслужио крвљу

И јуначством никад невиђеним.

Па дозива слугу Грдомиља :

Иди, слуго, Драгославу старцу,
Нек' понесе гусле јаворове, 180.

И похита, што му с' брже може,
Да ми кнеза воља неостави.

Лако момче на ноге скочило,
Брзо води старца Драгослава.

Старцу с' бѣли и коса и брада 185.

Као грудва снѣга на планини,
У оку му живи огањ сѣва,

А на лицу цвѣтају ружице.

Како дође старац Драгославе,
Узме чашу србски цар Стефане 190.

И рујнијем вином напуни је,

Па је даје старцу Драгославу,

И овако њему проговара :

Узми чашу, слуго Драгославе,

Изпиј вино, а на част ти чаша, 195.

Остави је крај других спомена,

Од сребра се неће стидит' злато.

Прима чашу старац Драгославе,

Пред краљем се до земље поклања,

Па овако њему одговара : 200.

Хвала, краљу, на твојему дару!

Лако ј' теби дарове давати,

Ал' је мени мучно примати их.
 Зло је примит', што с' неда одслужит'.
 За твог отца, покојна му душа,
 Могао сам крвцу пролѣвати,
 Ал' за тебе то чинит' немогу.
 Године ме ево оборише.
 Држе руке гусле јаворове
 Ал' немогу копље убоито,
 Јошт владају са танким жицама
 Ал' немогу са оштрим стрѣлама.
 Пак се боим, грѣх ћу учинити,
 Дар примити, а неодслужити.
 Одговара србски цар Стефане :
 Немој, Драго, силом бриге тражит'.
 Коју с' крвцу за отца пролио,
 Сѣме било, за сина узрѣло ;
 А и ми се остарит' надамо,
 И желимо примат' а недават'.
 Нег' удеси твоје гласне гусле,
 И покваси твоје јасно грло,
 Воља дошла кнезу Владиславу,
 Да му пѣваш ону пѣсну славу
 Од онога рата бугарскога
 И онога боја гласовита
 Под Земљаном под крвавим градом,
 Ако вољу кнезу ми намириш,

Златну чашу пуно с' заслужио,
И још купа неће бити доста. 230.

Насмѣја се старац Драгославе :
Кад су жице гуслама од злата,
Није мучно добро одпѣвати ;
Но је мучно пред такви јунаци
Нерећ' мање него што је било, 235.

Па слагати и осрамотит' се ;
Јер је њима много свршит' мало,
Мени старцу мало спѣват' много.
Но ћу почет', ма свршит' немого ;
Што је лоше, с моје је кривице, 240.

Зашт' се пуштам оно опѣвати,
Што опѣват' нико кадар није ;
Што је мање с кривице је њине,
Зашт' толико да учине људи,
Што ни пѣсна изпѣват' неможе. 245.

Ви меника за зло непримајте,
А ја вама радо опростићу.

То рекао па вино изпио,
Чашу турн'о у нѣдра широка,
Па се дао гусле удешават' 250.

И кушати грло гласовито.

Сви су гости муком умукнули
Па чекају, да старац започне ;
А он очи к небу подигао,

К'о да пѣсну са неба изгледа, 255.

Поћутио па онда зачео :

Боже мили, на свем' теби хвала!

У Бугарској у земљи јуначкој

Сби се чудо на небу ведроме.

У пол полдне неста небу сунца, 260.

И земља се уви помрчином.

Страх и трепет људе обузео,

И звѣриње мука напала!

Све мислило, ето дна послѣдња!

Но је Божја воља милостива, 265.

Своје небу сунце вратила је,

И са земље таму прогонила,

Упропастит' свијет нехотѣла.

Један другог сви питају људи,

Каквог ли је то дѣла знамење? 270.

Сви питају, нико неказује,

Ал' сви мисле, добро бити неће.

Није дуго врѣме постојало,

Књигу пише бугарска царица,

Мила сестра краља од Србије, 275.

Књигу пише, па је брату шиље,

У књизи му овако говори :

Мили брате од Србије краљу!

Немој чекат' радост и весеље,

Него слушај жалостне гласове 280.

Од жалости и несрђе моје,
 Од невоље и срамоте моје.
 Ево прође доста годинаца
 Како сам се у Бугарској наша
 За бугарским царом Михаилом 285.
 К'о његова љуба и краљица.
 Са њиме сам дѣцу изродила,
 И лѣпа му, и мила му била,
 И од рода доста господскога.
 А сад, брате, цар ме одтѣрао, 290.
 Одтѣрао са јединцем сином,
 Заточио и мене и дѣте,
 А узео лѣпу Теодору,
 Лѣпу сестру цара Андроника,
 Удовицу краља Светослава, 295.
 Па њу љуби а мени се руга.
 Сад му нисам ни лѣпа, ни мила,
 А ни рода доста господскога.
 Јошт и теби, мили брате, прѣти,
 Да ће скупит' небројену војску 300.
 И подићи сусѣдне краљеве,
 Па на твоју напаст' краљевину,
 Све попалит', и све порушити,
 Тебе самог робом учинити,
 И у тежке ланце оковати, 305.
 Да му служиш, да ти господари.

Зато т', брате, ову књигу пишем
 А све кришом, да нико невиди.
 Не пишем је, чим се књиге пишу,
 Већ је пишем крвљу из нѣдара, 310.

Јер образа несмѣм изранити,
 Да невиде, да се неосѣте,
 Е сам теби књигу одпратила.

Мене, брате, жали па прежали,
 Имаш љубу, сестру ће т' замѣнит'; 315.

Ал' за себе, брате, постарај се,
 Војску купи, пријатеље тражи,
 И преправљај земљу и градове.
 Зло бит' може, Бог ће добро дати!

Кад је краљу књигу проучио 320.
 Удари се руком по колѣну,
 Златан прстен на двоје с' разпао :
 Јао мени до Бога милога!

Ето на што помрче сунашце,
 На неправду цара Бугарина, 325.
 На срамоту мени и моима.

Шта се, Боже, ту чинити може?
 Оставити сестру у невољи,
 У сужанству и срамоти грдној
 Од Бога је велика грѣхота 330.

А од људи зазор и срамота;
 А пролити крвцу од јунака

И уцвѣлит' небројене мајке
 Небројене сеје и љубовце
 Неби ми се доиста хотѣло. 335.

Све мислио, на једно смислио,
 Па дозива Баранина дјака.
 Баранине, моја вѣрна слуго,
 Пиши књигу цару Бугарину:
 Свѣтли брате, царе Михаиле! 340.

Здраво да си, а слава ће доћи!
 Чуо јесам чудновате гласе,
 Чуо сам их, вѣроват' немогу,
 Да си Божји закон погазио,
 Моју милу сестру одтѣрао, 345.

И узео лѣпу Теодору,
 Милу сестру цара Андроника
 Удовицу краља Светослава,
 Па с њом живиш у свези безбожној,
 А праву си жену заточио 350.

Заточио са јединцем сином.
 Немој, брате, да огрѣшиш душу;
 Грѣшној души боље ј', да је нема.
 Божји закон одмашћује с' страшно.
 Брак безбожни љуте гује рађа; 355.

Вѣчни прѣкор отцу је копиле.
 Зато, брате, царе Михаиле,
 Остави се лѣпе Теодоре,

Узми натраг свог законног друга,
И свог сина млада Александра, 360.

Да будемо стари пријатељи.
И помисли, царе Михаиле,
На све добро, које си имао
Од мог отца краља Милутина,
Па ми кажи, царе Михаиле, 365.
Шта ће бити из кћери његове,
Шта л' ће бити из дѣтета твога!

Кад је краљу књигу написао
Послао је у земљу бугарску
У град Трнов цару Бугарину. 370.

А цар краљу 'вако одписује:
Краљу србски, јошт за које врѣме,
Мили брате, кои си ми био;
Чуо јесам, што у књизи пишеш,
Чуо јесам, вѣроват' немогу, 375.

Како си се смѣо усудити
И онако мени говорити,
Краљ Србије цару Бугарину!
Остави се молбе и ината,
Остави се прѣтње и савѣта, 380.

Него дођи, па ми се поклони,
Немој чекат' да ја теби дођем.
Јер тако ми моје вѣре тврде,
Ако теби у Србију дођох,

Нит' ће бити тебе ни Србије; 385.

Србију ћу ватром попалити,

На ватри ти окове салити.

Питаш мене, од Србије краљу,

Шта ће бит' из кћери отца твога,

Шта л' ће бити из дѣтета мога? 390.

Кад ме питаш, хоћу да ти кажем,

Од мог таста, то сам научио.

Дѣтету ћу очи изкопати,

А матери штап у руке дати,

Он нек' проси, она нек' га води, 395.

Да с' прослави србска краљевина.

Чита књигу србски цар Стефане,

Чита књигу, а сузе пролѣва,

Па господу у сабор сазива,

Све владике, и све игумане, 400.

Све жупане и све војеведе,

Све кнезове, и све слуге царства.

Кад се славна господа састала,

Говори им србски цар Стефане:

Слушајте ме, свијетла господо! 405.

Слушајте ме, па ми савѣт дајте,

Шта да радим, како да се владам.

Сестра ми је у срамоти грдној,

Земља ми је у невољи љутој

Од силена цара Бугарина. 410.

Знано вам је, свијетла господо,
 Краљ Милутин шта је учинио
 Бугарскоме цару Михаилу
 И његовом отцу Шишманину.
 Прави отац он је њима био,
 Као својој дѣци годио им.

Сад видимо бугарску захвалност!
 Кћи његова у срамоти цвили,
 Кћи његова, тужна сестра моја,
 И кнегиња од земље Србије.

Јошт се руга царе Бугарине
 Своме тасту, моме родитељу,
 Светом краљу од земље Србије,
 Кога сам је господ прославио,
 Светитељском круном украсио.

Па се руга царе Бугарине
 Мени с' руга од Србије краљу,
 Прѣти грозно и мени и земљи.
 Ево књиге па читајте сами;
 Савѣт дајте, што ће да се ради.

Узе књигу владика Данијло,
 Узе књигу, стаде је читати.
 Ал' се диже бука на све стране.
 Сва господа на ноге скочише;
 Запламтише мачи огњевити;
 Сви за кнезом Владиславом вичу:

На бој, краљу, на бој, господару!
 За чест светог дома Немањина,
 За чест кћери краља Милутина
 И за славу Божјег угодника 440.
 Сви смо крвцу готови пролити,
 Сви готови живот положити.

Кад се буна мало утишала
 Проговара владика Данијло :
 Свѣтли краљу, земљи господару! 445.
 Твоја слава и наша је слава,
 Праведно је у твојој уврѣди
 Сви уврѣду своју да видимо.
 Нит' би србски народ заслужио,
 Да му Бог да светце и краљеве, 450.
 Кад би коме лако допуштао,
 Да му светце грди и безчести,
 А краљеве врѣћа и срамоти.
 Зато ћемо радо и весело
 За чест светог дома Немањина 455.
 За чест кћери краља Милутина
 И за славу Божјег угодника
 Крв пролити, живот положити.
 Ал' ја, свете вѣрни слуга цркве,
 Пре учинит' за добро налазим, 460.
 Да се јави цару Бугарину,
 Ако правду с добрим неучини,

Да ће за сву проливену крвцу
 За сву бѣду и за сву несрѣћу
 Грѣшна душа цара одговарат', 465.
 А тежко је одговора дати
 За безумно проливену крвцу
 У неправди и у беззакоњу.

Одговара србски цар Стефане :
 Добро збориш Божји светитељу, 470.
 Хоћу тебе радо послушати . . .
 Па је свѣтли сабор разпустио.

Светитељи одоше у цркве,
 Да се моле и бдѣнија чине,
 Неби ли се господ смиловао 475.
 И од земље бѣду одвратио ;
 А жупани и други власти
 Војевode и кнезови силни
 Свак у своју одоше државу,
 Маче оштрит' оправљат' оружје, 480.
 И купити пѣшце и коњнике,
 Јер свака знаде, да ће боја бити.

Цар Стефане свог слугу дозивље :
 Баранине, моја вѣрна слуго!
 Пиши књигу цару бугарскоме : 485.
 Свѣтли брате, царе Бугарине!
 Ја сам твоју књигу прочитао,
 И видио, што у књизи пишеш.

Јако си се, царе, осилио,
 Небоиш се ни Бога ни људи. 490.
 Но се сѣти, царе Бугарине,
 Да се не да с Богом војевати,
 Људска срѣћа да се јако мѣња,
 Данас теби, сутра с' смѣши мени.
 У миру су Божји благослови, 495.
 А рату се излазка незнаде.
 Грѣх је сладак, ал' за кратко врѣме.
 Права срѣћа у добри је дѣли.
 Што си мене, царе, уврѣдио,
 Ја ти праштам, и Бог нек' т' опрости; 500.
 Што си мога отца уврѣдио,
 Он је светац, слабе људе брани,
 Измоли ће т' код Бога милости.
 Што си моју сестру уврѣдио,
 Сам си Божји закон погазио. 505.
 То ти, царе, опростит' немогу.
 Људска ј' дужност Божји закон бранит',
 А брат сестру заступити мора
 По закону људском и Божијем.
 Зато, брате, царе Бугарине, 510.
 Или правди врати се Божијој,
 И неправду поправи проклету,
 Ил' ме чекај са мои јунаци
 И са страшном Божијом осветом.

Прими савѣт, прими молбу моју : 515.

Узми натраг свог законног друга!

Учин' добро, нећеш се кајати.

Ако ли се неоканиш грѣха

У злу јеси, горе ће ти бити;

Јер су Србљи за Божију правду, 520.

За чест кћери краља Милутина,

И за славу Божјег угодника

Сви до једног изгинут' готови.

А каква је моја Србадија,

Ни један ти погинути неће, 525.

Док с двѣ главе своју незамѣни.

Биће крви људске пролирене,

И твоја ће одговарат' душа

За сву бѣду и за сву несрѣћу;

А тежко је одговора дати 530.

За безумно пролирену крвцу

У неправди и у беззакоњу.

Чита царе, шта му књига пише,

Чита царе, ништа неговори,

Већ он друге на три стране шиље. 535.

Једну шиље цару цариградском,

Да подигне своју силну војску

И удари на србскога краља;

Другу шиље краљу угрскоме,

Да подигне своје Угричиће 540.

И удари на србскога краља;
 Трећу шиље граду Дубровнику
 Градском кнезу и великом вѣћу,
 Да подигну младе Дубровчане
 И ударе на србскога краља. 545.

А сам своје сакупи Бугаре
 И удари на земљу Србију.

Глас допаде србском цар Стефану:
 Зло си сѣо, србски цар Стефане,
 Зло си сѣо мудар збор зборити, 550.

Ето на те цара силеного,
 Упаде ти у земљу Србију,
 У Елгоску страну горовиту,
 Руши, пали села и градове,
 Старо сѣче, а младо окива, 555.

Шиље робље у земљу Бугарску.
 Ево има три четири дана,
 Кака сјајног невидимо сунца
 Од онога дима дебелого.

Кад то чуо србски цар Стефане 560.
 Зацикнуо као љута гуја:
 Јао мени до Бога милога!
 Шта ће рећи моја сиротиња?
 На мене ће горко заплакати,
 И клеће ми и душу и тѣло. 565.

Па поскочи на ноге лагане,

Лаке слуге шиље на све стране,
 Да с' развију убојни барјаци,
 И дижу се на војску јунаци,
 Да се купе пѣшци и коњници 570.
 На рочиште на поље Добриче,
 Гдѣ с' Топлица бѣли крај Мораве,
 А на сусрѣт цару бугарскоме.
 Није дуго врѣме постојало,
 Сиlena се војска изкупила 575.
 Из Конавља и из Виталине,
 Драчевице, земље Жрновичке,
 Из Рудине, и из Крушевице,
 И Даленске богате равнице,
 Са Растока зелена језера, 580.
 И од бѣлих на мору градова
 Од Острога, Вруље и Мокрога,
 Од Обода, Љуте и Цаптата,
 Од Требиња и Сокола града,
 И од бѣла Рисна и Новога, 585.
 Свака чета са своим војводом.
 Над свима је главним војеводом
 Кнез Воине, зет Стефана краља,
 И он води до хиљаду друга
 Које пѣшца а које коњника, 590.
 Све момака редом изабраних,
 Изабраних, добро оружаних.

И друга је чета пристигнула
 Од бијела Скадра на Бојани,
 И Будимље на води Морачи, 595.
 И од Дукље града поносита
 Под ким Зета грли се с Морачом,
 Од Котора и од Будве града,
 Које морски перу таласеви,
 Те се бѣле као лабудови, 600.
 Из Подлужја, Лѣске и Папрате,
 Облацића, Горске и Грахпоља,
 Из Кучева и из Кренице,
 Мало људи једно пет стотина,
 Али сама огња жестокога. 605.
 Пред њима је главни војвода
 Кнез Жигловић, љути змај загорски.
 И трећа је чета пристигнула
 Од Захумске земље силовите,
 Дѣдовине дома Немањина, 610.
 Од Ужице и од Драча града,
 Од Мокрска, Хума и Глумника,
 Из Мораче, Пиве, и Гацкога,
 Оногошћа, Раме и Нерета,
 Из Бучева, Стона и Жабице, 615.
 И Поповске зелене долине,
 Из Дубраве, Дебра, Невесиња,
 Свако племе под своим војводом,

Цѣла чета, двѣ хиљаде људи
Под војводом кнезом Владиславом. 620.

И четврта чета пристигнула
Из Русије, из земље краљеве,
Од Приштине и Призрѣна града,
Од Ипека, и од Вучитрна,
Од Петрића и града Звечана,
Од Сѣница и Полога града,
Од Трипоља и Новог Брда,
И осталих у земљи градова.

Свега има три хиљаде људи
Све госпoде и господичића,
Под војводом Мањаком Деаном,
Глава јој је србски цар Стефане
Са барјаком дома Немањина.

И пета је чета пристигнула
Од Србије, земље од јунака,
Од Мачковца на води Морави,
Од Крушевца, Хвостна и Рудника,
Сане, Пливе, и од Земаљника,
Од Лознице, Плаве и Пореча,
Од Ваљева и Ораховице,
Од Деснице и Лѣшника града,
Од Дрежника и од Међуреча,
Од Топлице и од Косалнице,
Чернабуче, и Голеча града,

Из Загорја, и из Лугомира, 645.
 Крушилнице, Борче, Лепенице,
 И осталих жупа и градова.

Свега има три хиљаде друга
 Под жупаном под Николом Бућом
 И јунаком Бориловић Кузмом, 650.
 Све јунаци, весела им мајка,
 Да и с' доста немо'ш нагледати.
 Глава им је млади краљ Душане.

И шеста је чета пристигнула
 Од онога Срѣма китњастога 655.
 Од Дабраца, града краљевога,
 И од града Светог Димитрија,
 И осталих жупа и градова,

Свега друга само пет стотина,
 Ал' јунака од сама челика, 660.
 Гдѣ ко стане, ту је и остао,
 Напрѣд увѣк а натраг никада.
 Пред њима је војевода Рајко,
 Крстио га краљу Драгутине',
 Крстио га, бољег некрстио. 665.

И остале чете приступиле,
 Браничевци и млади Кучевци,
 Од Ковина и од Ждрѣла града,
 И лѣпога мѣста Смедерева,
 Мало друга једно пет стотина, 670.

Удариће на пуну хиљаду,
Удариће покор учиниће,
Сваки носи два срдца јуначка.
Пред њима је војвода Градислав,
Кажу вила мати му је била. 675.

И јунаци од Липљана града,
Од Злѣтова и града Пијанца,
И Овчија поља широкога,
Нису дали на себе чекати.
Нова војска под старим војводом 680.
Под жупаном Вратком Разбитурке.
Скоро ова земља добијена,
Па сад прва војска изведена
Да се бори за свог новог краља
И за своју нову домовину. 685.

Оштро гледе, јуначки држе се,
Хоће славно име заслужити.
Како неби под таквим војводом
У бојевима што је осѣдио,
Па зна дати добре заповѣсти, 690.
И грунути, кад грунути ваља,
Да га нико немож' издржати.

Јошт се једна чета прикључила
Храбра чета од хиљаду друга,
Из Франције из земље далеке. 695.
Незнаш, кои виши је од кога,

И кои је јачи од којег,
 Оковани у сињем челику,
 На коњима јако оклопљеним.
 Њих предводи казнац Балдовине, 700.
 Вѣштина му нигдѣ невиђена,
 Ил' ваљало коња појახати,
 Ил' бацити копље јасеново,
 Ил' пустити пернату стрѣлицу.
 Глава им је србски цар Стефане. 705.

Кад се тако војска изкупила
 Војводе се лѣпо поздравише,
 Руковаше па и изљубише,
 Као једне синови матере.

Тек се мало поодмори војска 710.
 Ал' ето ти брзих гласоноша,
 Коњи им се јако озноили
 И у саму пѣну учинили.
 Носе краљу гласе о Бугари.

Питао их србски цар Стефане : 715.
 Слуге моје, видисте л' Бугаре?
 Је л' велика сила у Бугара?
 Је л' весела војска Бугарина?

Гласоноше краљу говорили :
 Свѣтли краљу, видисмо Бугаре, 720.
 Лежи војска на води Струмици
 Под Земљаном под бијелим градом.

Све су поље тишмом притиснули.
 Ако ти је воља послушати,
 Све ћемо ти по реду казати,
 Које јесу чете у Бугара,
 Које чете под коим војводом.

Прва јесте чета у Бугара
 Све по избор сами Црноморци,
 Од Керсове и од Варне града,
 Истропоља на мору сокола,
 И осталих мѣста и градова.
 Пред њима је Белаур војвода,
 Брат рођени цара Михаила,
 Што господством за царом долази,
 А јуначством ником неуступа.

Друга јесте чета у Бугара
 Са Дунава лађане водице
 Од Видина и Аксиопоља,
 Славомира и од Никопоља,
 И остале земље и градова.
 Добра чета под добрим јунаком
 Под Раксином царевим војводом.

А трећа је чета у Бугара
 Из старинске из земље Тракије
 И господске земље Романије
 Од Преславе и Плискова града,
 Од Ранхуба, Копсе, и Стилбона.

Пред њима је деспот Михаиле,
 Сужан био цару Цариградском, 750.
 А сад цар га дао из сужанства,
 Да се нађе јунак пред јунаци.

Четврта је чета у Бугара
 Од Трнова од царева града,
 Од Славице, и од Тријадице, 755.
 Од Вураца и од Кипиловца,
 Од Клисуре и Бојона града,
 Од Перника града Кракринога,
 Са Стопоња поља пространога,
 И од других у земљи градова. 760.

Све господа и господичићи,
 Оружје им огрезло у злату,
 Од сребра се челик невидио.
 Глава им је царе Михаиле,
 Пред њима се царски барјак вије, 765.
 Кои има силу чудотворну,
 Јер док над њим тај се барјак вије
 Бугарина придобити није.

Пета јесте чета у Бугара
 Од Загорја и Пелагоније, 770.
 Моравишта и земље Могленске,
 Од славнога града Жељезника,
 Од Дебелта и од Меленика,
 Од Струмпице, Соске и Острова,

Од Термице и Просѣка града, 775.

Од Илеса града слављенога,

Гдѣ је силно нѣкад било благо

Бугарскога цара Самуила,

Од Моглена и Нотије града,

И осталих царевих градова. 780.

Пред њима је Бугарин Босило,

Кои сѣди цару Андронику

Рад господства и јуначства свога

У савѣту уз десно колѣно.

А шеста је чета у Бугара 785.

Од Семене и Агатопоља,

Од Прилипа о од Созопоља,

Од Лардеје и од Силиврије,

Од Стипсова и од Месемврије,

Од Охрида и од Касторије, 790.

Са планина Гмора, Валависте,

С рѣка Црне, Скафиде и Круна,

Гдѣ Елшимир своје има дворе,

Деспот силни од земље Бугарске.

Своје старац сам води јунаке 795.

Страх од Грка, дика од Бугара.

То су, краљу, чете од Бугара,

У свему је петнајест хиљада

Све то самих љутих оклопника.

А што питаш, србски цар Стефане, 800
 Је л' весела војска Бугарина?

Весела је војска Бугарина,
 Све пѣвају пѣсме убоите,
 И играју игре од јунака,
 Радују се крви и добитку, 805.

Грде Србље, ругају се њима,
 И зову их плашљивим женама
 Нељудима и кукавицама,
 Страшљивцима и несмѣлицама.

Замислио с' србски цар Стефане, 810.
 Поћутао, па их запитао :

Слуге моје, јесте ли дознали,
 Бугарима ко је у помоћи?

Свѣтли царе и то смо дознали.
 Бугарима јесу у помоћи 815.

Три хиљаде поганих Татара,
 Двѣ хиљаде нѣмачких коњника,
 И хиљада хитрих Куманаца.
 И већој се надају помоћи :

Једној војски од цара грчкога, 820.
 Другој војски од угрског краља,
 Трећој војски града Дубровника.
 С четир стране мисле ударити.

Кад то чуо србски цар Стефане
 У свилени шатор ушао је, 825.

У молитви на колѣна пао :
 Благи Боже ! мислиш ли казнити,
 Казни мене, како ти је драго,
 Узми мени и живот и царство,
 Ал' сачувај моју Србадију, 830.
 Која слуша твоје заповѣсти
 И твој закон више свега цѣни.

А кад царе Богу с' помолио,
 Мало му је срдцу одлахнуло,
 Па сазива своје војевode 835.
 Да се с њима о том договори,
 Шта да раде, како да се бране.

Тек се сабор стао свѣтовати,
 Ал' ето ти кнеза Сушенице,
 Сав му коњиц у пѣни огрез'о, 840.
 Како га је кнеже озноио.
 С коња скаче а за краља пита,
 У сабор га одведоше слуге.
 Кнез господи Божју помоћ даје,
 А краљ њега, шта доноси, пита. 845.

Добри гласи, србски цар Стефане,
 Од Грка се ништ' немаш плашити.
 Кренуо се цар из Цариграда,
 Ал' на тебе ударати неће,
 Док невиди срѣћу Бугарина. 850.

Памти царе сабљу Милутина
 Па се од ње бои и код сина.
 Сушеница тек свршио рѣчи
 Ал' ето ти Курјаковић кнеза
 Свег у праху и у зноју црном 855.

Божја т' помоћ, србски цар Стефане,
 Добри гласи од угрског краља.
 Добро краљ је Влашку запамтио,
 Сваки пут се Деже неналази.
 Краљ немисли на те ударати 860.
 Док невиди срѣћу Бугарина.

Разведри се србски цар Стефане,
 Па говори своим војводама :
 Хвала Богу, хвала јединому,
 Милост му се ево показује, 865.
 Надати се срѣћи и напрѣдку.
 Кад смо мирни од цара грчкога
 И онога краља угрскога,
 Дубровник нам нахудит' неможе.

Тек краљ ове изговори рѣчи 870.
 Ал' ето ти војводе Младена.
 Божју помоћ он назива краљу
 И овако њему проговара :
 Дубровчани, са памети славни,
 Дознали су за цара грчкога 875.
 И за оног краља угрскога,

Да немисле на те ударати,
 Оставише страну Бугарина,
 Послаше ти хитра посланика,
 Да ти од њих изручи поздравље 880.
 И изјави право пријатељство,
 Какво с твои стари имадоше.

Проговара србски цар Стефане :
 Бог је с нама, ко ће супрот нама!
 Хајд'те, браћо, скачите весело, 885.
 Биће наша слава и побѣда!

Ту застао старац Драгославе,
 Да затегне жице на гуслама,
 Јер му јачи трѣбају гласови
 Кад силене ударе се војске. 890.

Друга Пѣсма.

Кад Драгослав гусле удесио,
Овако је пѣсму наставио :
Одатлѣ се војска подигнула,
Све по реду барјак за барјаком,
Док недошли на воду Каменчу.
На Каменчи табор начинише,
Те се гледе са холи Бугари.
Кад Бугари Србље опазише,
И како им свѣтли се оружје,
Повикаше из грла јаснога : 10.
Ево нама добра берићета;
Биће доста пљачке и шићара!
То говоре, Богу се немолѣ.
Мислио се србски цар Стефане : 15.
Радије се о миру говори,
Кад оружје пред очима сѣва.
Па он цару ситну књигу пише,
И у књизи њему проговара :
Чујеш мене, царе Бугарине!
Која ти је голема невоља, 20.

Те ми палиш села и градове?
Што ми сѣчеш моју сиротињу?
Коју сам ти злоћу учинио?
Зашто водиш погане Татаре
На народе од вѣре Христове? 25.
Надаш ли се царе спасенију
Од пресвете крви Спаситеља?
Знаш ли, царе, а мораш га знати,
Од отца си свога научио,
Ко за туђим добром руку пружа, 30.
И своје ће лако изгубити.
Тако хоће правда неумитна.
Него хајде да мир учинимо,
Да будемо опет пријатељи,
Биће боље и мени и теби. 35.
Чује царе, па се сгоропади,
И повиче, што грло поднело:
Ако сјутра, кад засијне сунце,
Цар Стефане пред мене недође,
Да му станем ногом на кркачу 40.
И попнем се на коња витеза,
Хоћу њега срамно оковати,
Свакојаким мукама мучити,
И грабљивим птицама бацити,
Нек се часте рѣдком посластицом, 45.
Сладким месом од вѣнчана краља,

Нек' имају, што имале нису
Од како је и свѣта и птица!

А кад види србски цар Стефана,
Да Бугарин неће да се мири, 50.

Он учини поноћно бдѣније,

И припаде Богу на молитву,

Опра руке од крви невине,

И свој живот Богу препоручи.

Па кад свето бдѣније свршише, 55.

Скупише се краљевом шатору

Сви војводе, велики и мали,

Да се ондѣ о том договоре,

Како трѣба напаст' на Бугаре.

Најпрѣ Душан млади краљ устане, 60.

И овако почне бесѣдити:

Свѣтли краљу, мили родитељу!

И остала свијетла господо!

Рад бих најпрѣ саслуш'о старије;

Ал' кад морам говорити први, 65.

Послушајте, што ћу да вам кажем,

Па примите, или одбаците,

Поуравите, ил' преиначите,

Ја ћу радо на боље пристати.

Дознао сам, како душман лежи; 70.

Сазнао сам цѣлу околину.

Бугари су срѣду заузели,

Поред њих су нѣмачки коњници;
Кумани су на десноме крилу,
А Татари лѣво су смѣштени. 75.
На Бугаре ваља одредити
Захумљане Србље и Рашане,
Нек' се дебло о дебло удари,
Оштар кремен о тврдо оцило.
На Татаре ваља оправити 80.
Хитру војску јуначке Приморце
С новом војском под Вратком жупаном,
Нек' имену своје Разбитурке
Дода ново сад Разбитатаре.
На Кумане нека иду Срѣмци, 85.
Они своје сусѣде познају,
Најзгодније њих ће послужити.
Браничевци и млади Кучевци
Нека стоје остраг у одмору,
И притеку, куд притећи ваља, 90.
И допуне, гдѣ допунит' трѣба.
А кад обѣ ударе се војске,
Свак ће знати, шта му чинит' ваља.
Само трѣба на ум се узети
Од Татара старих варалица. 95.
Ако тежко ударе Татари,
Оштро им се трѣба одапрѣти;
Пробију ли, ил' узбију л' мало,

Сви побѣсне, побѣда је њихна.
 Ако трипут добар одпор нађу,
 Поплаше се, надежду изгубе,
 Неће бити тежко побити их.
 А овлаш ли ударе Татари,
 Чуват' их се, на прѣвару мисле;
 Одмамиће, навест' на засѣду.
 С Бугарима биће окршаја.
 Бугари су врло јогунасти,
 Гдѣ ко стао, ту је и остао,
 Док год види цареву заставу,
 И док знаде цара у животу.
 Њих ће ваљат' сѣћи и сасѣћи;
 Биће посла за добра јунака.
 Балдовину оставимо Нѣмце.
 А Срѣмцима мислим свѣтовати,
 Да се махну лаких коњаника,
 Већ нек гледе коње да уморе,
 Ови копљем, а они стрѣлама,
 Други ноге нек им мачем сѣку,
 Видићете, поплашићемо их,
 Оставиће и нас и Бугаре,
 Побѣћиће без трага и гласа;
 Већ су тако битке изгубили.
 Кад је Душан бесѣду свршио,
 Све војводе кликом узкликнуше:

Буди нама у боју војвода, 125.

Сви ћемо те весело слушати.

А цар Стефан рѣч је прехватио :

Свѣтли краљу и љубезни сине!

Кад си тако добро размислио,

А ти гледај, па добро изврши. 130.

Ја ћу бити са мои Рашани,

Поред мене Владислав с Захумци;

Срѣмци свога војводу имају;

А Приморци и нова дружина

Нека Вратка жупана слушају; 135.

Балдовин ће своје предводити.

А ти твоје храбре Србље подај

Или Бући ил' Бориловићу,

А сам води цѣлу моју војску,

Сви ћемо те весело слушати. 140.

У том бѣла зора заплавила,

Војводе се к војскама разиђу,

Да се својски за борбу приправе.

Кад се сунце на небу укаже,

Цѣлу војску спремљену застане. 145.

Чека Душан, да Бугари дођу,

Ал' се они ни с мѣста некрећу;

Прође јутро, прође дан до подне,

Јошт Бугарин ударат' немисли.

А кад сунце на пол дана било, 150.
 Рече Душан Србљем ударати.
 Боже мили, и Богородице!
 Кад се силне двѣ војске састаше,
 Затрѣсе се земља под ногама,
 А загрми небо над главама, 155.
 Од силених јуначких гласова,
 И громовних труба убоитих,
 И хржања коња од мејдана.
 Кад удари Србин на Бугаре
 Стои лупа челичних оклопа, 160.
 Стои цика огњених мачева,
 Стои кршка убојних копаља!
 Како сложво Србљи ударише,
 Бугари се мало препануше,
 Један корак натраг потргоше. 165.
 Ал' се таки љуто покајаше,
 И на Србље оштро навалише,
 Да их крену с мѣста уграбљена.
 Но су Србљи од камена стѣна,
 Кренути се ни стопу недаду, 170.
 Већ се боре као и лавови,
 Копљем боду, а мачеви сѣку,
 Буздовани оклопе лупају.
 Наваљују јуначки Бугари
 Као силни на мору таласи, 175.

Стоје Србљи, јуначко колѣно,
К'о брѣгови од сињег камена.
Ништ' се незна, коме срѣћа служи.
Само с' чује јаук и кршкање,
Љута псовка и крвничка клетва, 180.

Душан има око соколово,
На све стране види, шта се ради;
Оним шиље добре заповѣсти,
Овим помоћ својом руком даје.

Кржаве се Срѣмци са Кумани, 185.
Ови хитри, они јошт хитрији,
Добри стрѣлци и једни и други.
Што је више на броју Кумана
То вѣштином Срѣмци допунише.
Попадаше кумански коњици 190.

Од срѣмачких стрѣла и копаља;
Послѣ кратког боја жестокога
Испуни се поље трупинама.
А кад коња разсташе с' Кумани
Распрсну се на све четир стране, 195.
Као плева вѣтром разнешена.

Рајко стане, да зној с чела старе,
А Душан га по рамену куцне :
Право, Рајко, весела нам мајка,
Ти изврши, како би најбоље. 200.
Сад пошаљи једну чету малу,

Нека гони ове кукавице,
 Да с' нескупе, наново недођу,
 А ти с' други одмори се малко,
 Па на нове чекај заповѣсти. 205.
 То изрече, вијне с' као муња,
 И одлети прѣко поља бојна,
 Да погледи како Вратку иде
 Против оних жестоких Татара.
 Све је краљу по жељи изпало. 210.
 Стари Вратко са свои Приморци
 На Струмицу нагнао Татаре.
 Кои први дошли на Струмицу,
 Препливали на добри коњици,
 И отишли право у Татарску, 215.
 Да се србским плијеном похвале;
 Други такве стоде неимали,
 У мутној се води утопили;
 Трећи гину од србских копаља
 Оштрих стрѣла и љутих мачева. 220.
 Неби дуго боја жестокога,
 Чисто поље од бѣсних Татара;
 Издалека облаци се виде
 Од прашине изпод бѣгајућих.
 Вратко коња тек зауставио 225.
 И турио сабљу у корице,
 А краљ млади војводи повиче :

Одмори се, мој добри старино,
 Како си их љуто заплашио,
 Татари се зауставит' неће,
 Док небуду изза Цариграда. 230.

Па обода коња виловита
 И вијну се прѣко поља бојна,
 Оде право француској дружини,
 Па говори кнезу Балдовину : 235.

Како, кнеже, тебе срѣћа служи?
 Срѣмци своје разсули Кумане,
 Жупан Вратко крстио Татаре,
 Како твои владају се Нѣмци?

Кнез Балдовин краљу одговара : 240.
 Хвала, краљу, на таковом гласу!
 Нѣмци су се јако укопали,
 Немогу им ни са које стране.

Доста ми је људи изгинуло.
 Сад ћу грунут' из све моје снаге ; 245.
 Или ћемо сад Нѣмце пробити,
 Ил' до једног овдѣ изгинути.

То изрече, заповѣсти даде.
 Сиђоше се нѣколико друга,
 Љуте сабље у зубе узеше, 250.
 С обѣ руке копља убоита,
 У јуришу Нѣмце нападоше,
 Копљама им коње уморише,

Међ првима врата отворише ;
 За њима је Балдовин пристао 255.
 Са дружином на лаки коњици,
 Ускочио с коњма у душмане,
 Напред себи силно путе крчи,
 Неможе му нико одолѣти.
 Измѣшаше с' Нѣмци и Французи. 260.
 Па да видиш тежка окршаја,
 Кад се сташе дивљи клат' звѣрови,
 Љути тигри с јаростни лавови.
 Црна крвца потоком се просу,
 Напуни се поље мртвацима. 265.

Душан к своим похитао Србљем,
 Нашао их у крвавом клању.
 Неда Србин ока отворити,
 А Бугарин жмурећки удара.
 Гдѣ удара рука од Србина, 270.
 Ондѣ крвца све таласом врца,
 Гдѣ удара рука Бугарина
 Од оклопа комађе одлеће.

А да видиш србског цар Стефана
 Како сабља у руци му игра. 275.
 По двоицу на копље набија,
 У пропнице дората нагања;
 Коњем гази, а мачем убија.
 Ал' је пуста сила у Бугара,

Један падне, двоица г' замѣне. 280.

Дуго су се једном срѣћом клали:

Нит' се дају Бугари пробити,

Нити могу Србље да пробију.

Кад то види кнеже Владиславе,

Он одбаци копље убоито, 285.

С обѣ руке сграби палошину,

Па завитли њиме изнад главе,

И пусти га оштро на Бугаре.

Четворицу на мах оборио,

И на њихно мѣсто ускочио. 290.

По други пут палаш завитлио

С четворицом пут си прокрчио.

Кад то чудо видише Бугари,

Несмѣдоше кнеза дочекати,

Праве њему пута на све стране 295.

Као своме цару Михаилу.

Цар Михаил Србље салетио

Као ор'о сиве соколове.

Јесу Србљи на гласу јунаци,

Ал' какав је царе Михаиле, 300.

Неможе га нико издржати.

Јаши царе коња халовита,

Зубма гризе, а ногама гази,

Ни на близу не да приступити.

А цар носи копље убоито, 305.

Гдѣ удари, скрожђу ће пробити,
 И обара коња и јунака;
 А гдѣ падне царев палошина,
 Ил' просъче, ил' у земљу сбије.
 За царем су пристали Бугари;
 Хтѣше Србље заиета надбити. 310.
 Но сад види царе Бугарине,
 Гдѣ Владислав Бугаре му коси
 К'о жетелац сазрѣле класове.
 Цар се махне Србље поражават', 315.
 Остави их своим Бугарима,
 А он коња витеза обрне
 И пред кнеза оде Владислава,
 Из далека њему довикујућ:
 Стани, кнеже, остави Бугаре, 320.
 Ја сам твоје Србље оставио;
 Јеси л' јунак, ево ти јунака,
 Стани, кнеже, да се огледамо!
 То изусти, а копље испусти,
 Луци кнеза у груди јуначке; 325.
 Како га је лако ударио,
 Кнежев ђогат на стражњицу сѣо,
 Ал' из сѣдла кнез се некренуо;
 Па потргне мача пламеного
 И на кнеза јуришом нападне, 330.
 Недаде му ока отворити.

Но се брани кнеже Владиславе,
Шестоперним своим буздованом,
На буздован мач му дочекив'о,
Од себе га вѣшто одбијао, 335.

Свом ђогату ребра претискао,
С три аршина натраг поскочио,
Палошину грдна завитлио,
Пустио га на цара бугарска.

Да ухвати цара палошина, 340.
Са земљом би њега саставио,
Ал' је царе с коњем варакнуо,
Избѣгао изпод палошине.

Сад се зачу вриска од Бугара,
Цар погледи, има шта видити, 345.
Србљи натраг узбили Бугаре,
И нагнули на застави царску.

Око ње су најбољи јунаци,
Све по избор млади оклопници,
Ни један се с мѣста свог некреће, 350.
Погинуће, ал' се маћи неће.

Ал' су Србљи љуто притиснули.
Једни знаду, шта могу добити,
Други знаду, шта ће изгубити,
Па се једни уз друге притисли, 355.

Побацали копља и мачеве,

Поводили огњене ножеве,
 Па се грле а ножеви кољу.
 Цар се прену, невољу опази,
 И остави кнеза Владислава, **360.**
 А похита у помоћ своима.
 Неби царе оставио кнеза,
 Поузд'о би с' у своје Бугаре
 И у славног свога стѣгоношу,
 Већ опази пред Србљи јунака, **365.**
 Над свом војском перо му се трѣсе,
 У висини равна непознаје.
 Види царе, како јунак сѣче,
 Хоће њему сасѣћи Бугаре,
 Погубиће Кракрина унука, **370.**
 И отеће цареву заставу.
 С тог је царе кнеза оставио,
 И у помоћ своим' похитао.
 Похитао, ал доцкан дошао,
 Јер јунака нико неподнео. **375.**
 Тако сѣче цареве Бугаре
 К'о косиоц ливадске цвѣтове,
 Тако гони цареве делије
 Као ор'о птице голубице.
 Потук'о је, што му на пут стало, **380.**
 Стѣгоношу кроз срдце пробио,
 И отео цареву заставу.

Сад весело Србљи закликташе,
А Бугари ником поникнуше. 385.

Већ се сунце западу нагнуло,
Кад Бугари барјак изгубише.

Ал' ето ти цара Михаила,
Издајека громогласно виче :

Стани, момче, с царевим барјаком, 390.
За царево с царем се погађа.

Душан даде барјак Витомиру,
(Он га доби вес'о му бабајко!)

Па с' окрену цару Бугарскоме,
И овако њему проговара : 395.

Правда, царе, овамо те води!
Преправи се да ти платим љубов,

Коју си ми тетки учинио.

Цар Бугарин краљу одговара :
Та ти ли си, крвничко колѣно! 400.

Хвала Богу, кад се тако деси,
Волим тебе овдѣ погубити,

Него Трнов с тобом срамотити.

То рекао на краља напао.
Коњ му лети, ка'нда има крила, 405.

У мах један на све четир стране;

Као муња краљу прискочио,

Као муња натраг одскочио;

А цар с мачем у десници руци

А у лѣвој с копљем убоитим 410.
 Сѣче, боде, и с десна и с лѣва,
 Неда краљу ока отворити.

Обѣ војске стале на пледале,
 Кома ће се срѣћа насмѣјати,
 Србском краљу ил' бугарском цару. 415.

Србље хладна брига обузела,
 Јер је силан царе Бугарине,
 А Душана тек пробила брада;
 Бугари се побѣди надају.

Сваки види, сва сад срѣћа лежи 420.
 У мишици ова два јунака.

Глас допаде србском цар Стефану :
 Зла ти срѣћа, србски цар Стефане!
 Хоћеш данас сина изгубити,
 Напао га царе Бугарине, 425.
 Хоће њега младог погубити.

Кад то чуо србски цар Стефане,
 Рашане је своје оставио,
 И без душе к сину похитао,
 Да га своим одкупи животом. 430.

Наш'о сина у великој бѣди
 Од силнога цара бугарскога.
 Ал' је Душан јуначко колѣно,
 Кад видио, да немож' ударат',
 На ум уз'о, како да с' одбрани. 435.

У обрани јунак познаје се
 К'о у истом оном нападању.
 Сваки удар царев дочекао,
 Учинио, да празан остао.
 Већ хиљада пало ј' удараца, 440.

А ни капља крви непотече.
 Чудно с' чини Србљем и Бугаром.
 Србљем сташе срдца сгрѣвати се
 А Бугаре гроза пролазити,
 Јер видеше, да им цар сустаје, 445.

Слабији су његови ударци,
 Слабији су и рѣђе падају.
 Коња му је пѣна попанула
 Пола бѣла а пола крвава.

Сад је Душан копље угодио 450.
 И на цара јуриш учинио,
 Намислио у прси јуначке.
 Ал' је витез коњиц од мејдана,
 Познао је, шта јунаку прѣти,
 У пропнице одмах је скочио, 455.

Бојно копље у прси примио,
 Избавио свога господара,
 Ал жив није до земље дошао.

Скочи царе са коња витеза
 Душан скочи са свога алата; 460.
 Срамота се њему учинило

Ударити на пѣшца коњнику.
 На потеже мача огњенога,
 И нападе на цара бугарска,
 Притискао, не да одахнути; 465.
 Је л' краљ био у невољи љутој,
 У црњој се сада цар нашао,
 Неможе се доста наодбијат'
 Учестаних љутих удараца.

Кад Душану игра додијала 470.
 Сграби сабљу са обадвѣ руке
 И прискочи к цару бугарскоме,
 Удари га ударцем јуначким
 Посрѣд главе прѣко перјанице.
 Затрѣсе се царе од удараца, 475.
 Затрѣсе се на колѣна паде,
 Како паде, више неустаде,
 Крв га обли, на земљу се свали.
 Љути челик перѣ пресѣкао,
 И на глави оклоп просѣкао, 480.
 И кроз мозак скрожђу прохуктио,
 На двѣ поле главу развалио.
 Мртав оста царе Бугарине!
 Србска војска кликом узкликнула,
 А бугарска ником поникнула. 485.
 Браничевци и млади Кучевци
 Немогоше срдцу одолѣти

Гледајући јуначко весеље,
 Већ са своим вођом виловитим
 Нађоше се Бугаром за леђи, 490.
 Па са Срџмци и хитри Приморци
 Начинише обор страховити,
 Коље копља, а поплет палоши,
 Тежко сваком, који је у њему,
 А јошт горе, који крозањ нагне. 495.

У невољи Бугари се нашли,
 Главе нема, уредбе нестало,
 Нико незна, шта му чинит' ваља.
 У Србаља срдце с' разгрђјало,
 И јуначке мишце разиграле, 500.
 Као репу све би порибали.
 Ал' недао србски цар Стефане,
 Већ дозива пред себе гласника,
 Учи њега, шта ће говорити,
 Па га шиље у бугарску војску. 505.

Оде гласник па громко повиче :
 Слушајте ме, бугарски јунаци!
 Прим'те поздрав од цара Стефана.
 Цару ј' жао крви од јунака,
 Вама ј' доста славе и јуначства : 510.
 Хајд', јунаци, да се мир начини.
 Бог је каз'о, која ј' глава крива;
 Која ј' крива, није више жива.

Одпашите свијетло оружје,
Полож'те га пред ноге краљеве : 515.

У краља је милост превелика,
Све ће примит' као пријатеље,
И како је лђпо по јунаке.

Ако ли му савђт непримите,
Учиниће, што учинит' мора, 520.

Све до једног хоће погубити,
Да се сатре и сђме неправде
У онима, кои њојзи служе.

Кад Бугари саслушали рђчи,
Међ њима се дигла халабука, 525.

Као кад се громовни облаци
Ударају с ужасним трђштењем.

Памет вели послушати краља,
А крв врђла хвата за оружје;
И би крвца памет надвладала, 530.

Да с' недиже деспот Елшимире,
И са свога великог кулаша

Обливеденог крвљу од јунака
Своим ове неповиче рђчи :

Погледајте мене и кулаша : 535.

Кулаш ми је у крви огрез'о,
И моје је, ал' је више туђе,

Ја у грудма грдну рану носим,
Од које вам преболђти нећу.

Кои коња тако зна окупат', 540.
Неплаши се копља ни мачева;
Ко смрт носи у своим нѣдрима
Нема с' чуват' од смртна ударца.
С тог ме чујте, па ме послушајте.
Више ми је од љутине правда, 545.
Од сјајности милија истина.
Прим'те савѣт србског цар Стефана,
Прим'те милост, коју нама даје.
Остав'те се крвавог душманства
И будите Србљем пријатељи. 550.
Док је било цара Михаила,
Сваког дужност за њим је водила,
Његово је било ствари судит',
Што он рекне, наше извршити.
Њега није, — сад морамо с правдом, 555.
А правда је са краљем Стефаном.
Ил', јунаци, боите с' срамоте?
Срамота је с безбожни мачеви
Правду гонит', Богу пркосити,
И умрѣти као разбојници! 560.
Ил' сте ради своје сачувати
Дом од огња дѣцу од мачева?
Србљима смо добро учинили,
Изгинути без бриге можемо!
Биће дима по земљи бугарској 565!

К'о што га је по Србији било,
 По Загорју потећи ће крвца
 Као што је текла по Елгосу!
 Пред нама је правда и благослов,
 Пред нама је срѣћа домовине : 570.
 Ко за правду бојно копље носи,
 И мач паше, да му свој непроси,
 За мнош хајде к србском цар Стефану!

То рекао, кулаша стегао,
 Право пош'о, куд за добро наш'о. 575.

А за њиме сва се крене војска.

Најпре своје велики војводе

Одпасаше свијетло оружје

И пред ноге краљу положише,

Па за њима мање четовође, 580.

А за овим други витезови

И остала војска сваколика.

Тек што војска предаде оружје

Ал' повика деспот Елшимире :

Хвала Богу, ја умирем мирно, 585.

Бугарска је моја избављена.

То говори, а с душом се бори.

Притекоше са помоћу руке,

Скинуше му челичне оклопе;

Ал' смрт тѣло пре с душе скинула, 590.

Под оклопом јунак издахнуо.

На прси му грдна рана пљушти,
У лопте се крвца усирила;
Оштро копље провалило груди,
И крај срдца отворило врата,
Те са крвљу живот изишао. 595.

Уздахнуо србски цар Стефане,
Объ за њим уздахнуле војске,
А Бугари и сузе пролили.

Однели су мртвога јунака,
Метнули га крај његова цара,
За кога је живот изгубио.

Бога хвали србски цар Стефане,
Пада царе земљи на колѣна,
А за њиме цѣла србска војска. 605.

А кад своју свршише молитву,
Краљ дозива свога милог сина,
Па га грли, у чело га љуби,
И овако њему проговара:

Мили сине, мили мој Душане, 610.
Ти освѣтла образ нама свима!
Јесам тебе краљем учинио,
Даћу теби и сву краљевину:
Јеси и ње и јошт веће врѣдан.

А син отца у десницу љуби 615.
И овако њему одговара:
Што сам годе, отче, учинио,

Ако ти се хвале види врђдно,
 Није мање твоје него моје,
 Ти учини, а кроз моју руку. 620.
 Што си мене краљем учинио,
 Силном си ме милошћу облио;
 Ал' од малог духа родитеља
 Син велике милости недоби.
 Што ми мислиш краљевину дати, 625.
 Ти ћеш дати, ја нећу примити;
 Зао је отац, који ништ' недаје,
 Гори син је, који све узима.
 Боже мили, да лђпа угледа!
 Отац сина мило загрлио, 630.
 Суза му се низ образ котрља;
 А у војсци радост узкипила,
 Сви весели у глас повикали:
 Да Бог живи и отца и сина,
 Равне њима рађала Србија! 635.
 Кад краљ Стефан војску прегледао,
 Неби много друга изгинуло;
 Од војвода ни један непао,
 Ал' ни један без ране небои.
 Бугара је половина пала 640.
 Под Земљаном, под крвавим градом;
 Све је поље у крви огрезло,
 Струмица се у крв претворила.

Много благо Стефан задобио
Међу војску право подѣлио; 645.

А од оног, што је заостало,
Високе је сазид'о Дечане,
Да је спомен од вѣка до вѣка,
Како правди и сам Бог помаже,
А невољу на неправду шиље. 650.

Онда било, сад се приповѣда,
Од мен' пѣсма, од Бога вам здравље!

Тако пѣсму Драгослав свршио,
А Владислав старцу проговара :

Баш ти хвала на тој пѣсми, старче! 655.
Јеси, момче, све добро казао,
И спѣвао баш к'о што је било!

Говори му србски цар Стефане :
Жив ми био, моја вѣрна слуго!

Кад си мени кнезу угодно, 660.
И гостима радост учинио,

Нај ти, слуго, ову златну купу,
Цар Бугарин из купе је пио.

Нек' те она на цара спомиње,
Ког си тако лѣпо опѣвао. 665.

А од старих чуо јесам људи,
Да најбоље увѣк доликује

Златној купи и вино од злата.

Па извади стотину дуката
У купи их Драгославу даје. 670.

Старац узме краљево уздарје,
Љуби краља у скут и у руку,
Клања му се до црне земљице,
Па одлази нове пјесне сићват',
И јунаке србске прослављати. 675.

Гости јоште осташе весели,
Нѣшто нише, нѣшто диванише,
А кад полноћ бија превалила
Дигоше се, краљу захвалише,
И одоше сваки своме дому, 680.

Сам остаде србски цар Стефане
Са Маријом са свѣтлом краљицом.

Краљ је весео, што је светитеља
Свога тако славно прославио;
Ал' краљица пуно ј' невесела.
Облак јој се на лице навук'о,
А очице на плач су готове. 685.

Питао је србски цар Стефане:
Шта је теби, моја вјрна љубо,
Те си мени данас невесела?
Нисмо л' светца добро прославили?
Нисмо л' госте добро дочекали?
Или те је когод уврѣдио,
Уврѣдио или уцвѣлио?

Кажи мени моја вјрна љубо, 695.
 Могу ли те чимгод развеселит',
 Хоћу, љубо, живота ми мога!
 Сви су гости весели ми били,
 Хвала Богу и њихној љубови,
 Зар да сама моја домаћица, 700.
 Од Србије свијетла краљица,
 Од мог дома најљпша гранчица,
 Данас буде тужна невесела?
 Ишти, душо, што је теби драго,
 Само ми се данас развесели. 705.

Одговара краљица Марија :
 Добро с' краљу, светца прославио,
 И добро си госте дочекао;
 Није мене нико уврѣдио, —
 Али ми се срдце разцвѣлило, 710.
 Слути ми се, добро бити неће.
 Хоћу, краљу, све теби казати,
 Најбоље се љубов награђава
 И најљпше чистом искреношћу.
 И сам видиш, нећу да ти кажем, 715.
 Како народ за Душаном гине.
 Више љуби и поштује њега
 Него тебе, благог краља свога.

Проговара србски цар Стефане :
 Хвала Богу, хвала јединоме, 720.

Слава сина отчина је дика.
 Њега љубе, мени срдце игра,
 Њега славе, мени круна расте.

Одговара краљица Марија :
 Немој, краљу, пресџат' ми рѣчи, 725.
 Одслушај ме до краја бесѣде,
 П' онда чини, како ти је драго,
 Мени никад негине кукати,
 Најбоље је од данас почети. —
 Док је дѣте јоште младо било, 730.
 У слави је жељу свршивало,
 У похвали свог отца и краља
 Сву награду своју налазило.
 Из дѣтета човѣк је постао,
 Научио бити господаром; 735.
 Празне славе већ се заситио;
 Старијега у отцу невиди,
 Већ равнога или слабијега;
 У власти су чудновите сласти;
 Дух немиран све за већим тежи; 740.
 Налазе се, кои ватру стичу
 И буктећи пламен подпирују:
 Све се боим, добро бити неће.
 Ти си краљу анђео од доброте,
 Па знаш, шта је случај учинио, 745.
 А без твоје воље и кривице.

Ал' Душан је духа жестокога,
Неће хтѣти мучеником бити,
У отцу ће видит' противника,
А рука је у Душана снажна, 750.
Крв ће народ за њега пролити;
Може бити велике несрѣће!
Зашт' га није данас у Призрѣну?
Кад је дош'о кнеже Владиславе,
И дошао Воин из Приморја, 755.
И толике из земље владике,
Зашт' он није отцу на свечари
Као сваке досада године?
Већ у Скадру крсно име слави,
Сакупио младеж огњевиту, 760.
Он њих части, они њега дижу,
И говоре о славним бојевма,
Које ћеду с њиме војевати,
И говоре о лѣпим земљама,
Које ћеду с њиме придобити, 765.
Тужни жале, што се тако мора
У нерадњи врѣме проводити
С добра срдца смиренога краља,
Кои б' био манастиру дика,
Задобио вѣнац светитељски. . . . 770.
Краљ се дуже држати немог'о,
Већ је ове изтискао рѣчи:

То су, љубо, све сами санови,
 Ил' санови, или опадање.
 Док је мене, и на мени главе,
 Свој ће живот за мој Душан дати,
 Ал' жао ми учинити неће.

Вели њему краљица Марија:
 Син си био, равна неимао,
 Почувај се од твоје судбине,
 Као отац да тако непрођеш,
 Као што си као син прошао.
 Моје рѣчи сановма називаш,
 Ил' санов'ма или опадањем?
 Добра т' стоим, да санови нису.

А ти кажи тога опадника,
 Да г' научим свјати омразу
 У светоме дому Немањином!

Тихо краљу краљица говори:
 Ја бих рекла, србски цар Стефане,
 Да су оно наши пријатељи,
 А не твога сина опадници,
 Кои нама добар савѣт дају,
 А на њега злоће неговоре.

Краљ краљици потише говори:
 Кажи дакле те ми пријатеље,
 Златне трѣба дати им челенке.

Вели њему краљица Марија:

Немогу ти вољу испунити.
 И сам знадеш, србски цар Стефане, 800.
 Да у ватри човѣк учиниће,
 За што с' послѣ свег живота каје.
 Што ја желим, може без тог бити,
 Само пуст' ме, да ти жељу кажем.
 Ја се боим, србски цар Стефане, 805.
 А и како да с' небоим тужна,
 Кад се такви разносе гласови,
 Ил' истинни, или лажни били,
 Зло се краљу, може догодити.
 Је ли било код тебе истина, 810.
 Што су зловни говорили људи,
 На каква се родила несрѣћа?
 Ништа није, то и сама кажем,
 Да мож' бити, и сам ћеш казати.
 Ако хоћеш, да ти будем мирна, 815.
 Ако хоћеш, да будем весела,
 Није много, што од тебе тражим;
 Више с' дао старцу Драгославу,
 Што т' је славу сина опѣвао.
 Зови к себи из Зете Душана, 820.
 Држи њега код себе у двору,
 Пред твоима нек' буде очима.
 Подај њему дѣла знаменита,
 Нек' се слави по свем бѣлом свѣту,

Ал' узми му из руку оружје, 825.
 И уклони сгоду опадању.
 То те молим, то ће ме смирити,
 То ће мене учинит' веселом.
 И кад бих ти смѣла говорити,
 Казала би т' и прилику сгодну. 830.
 Ти и тако с царом Андроником
 Рад Бугарске имаш размѣрице,
 Мораш слати у Цариград људе,
 Да размрсе, што сте помѣшали.
 Куд' ће лѣпше дѣло за Душана, 835.
 Куд' ли лице цару приличније?
 Зови њега у бијели Призрѣн,
 Па га пошљи цару Андронику.
 Из Зете ћеш њега уклонити,
 По вољи ћеш њему учинити, 840.
 Мени камен са срдца скинућеш,
 Да ти могу миран сан имати
 И дању се кадгод насмѣјати.
 Кад је овај говор завршила,
 На краља је очи управила, 845.
 У сузама зѣнице пливају,
 Јошт се незна, ил' ће суза туге
 Ил' радости низ образ канути.
 Краљ је дуго врѣме поћутао,
 Па је тужним гласом започео : 850.

Није добро! Нѣка с' судба справља,
 Над кућом ми небо се облачи.
 Пази, љубо, живота ти мога!
 Ти небуди худој срѣћи рука.
 Гром неиде, куда човѣк жели, 855.
 Већ он грува, куд му закон вели. —
 Нека буде, што си заискала.

Заплака се краљица Марија,
 Од радости разширила руке,
 Па је краља сладко загрлила,
 И образе њему изљубила,
 А краљ њојзи румена усташца. 860.

Краљ је љуби, овако јој збори :
 Љубо моја, памти ове рѣчи :
 Нико тако навест' ме неможе, 865.
 Да учиним, што ми с' неби хтѣло,
 Као твоја суза и осмѣјак.
 Јер те љубим из свег срдца мога.
 Ал' с Душаном немој завадит' ме!
 У Душана анђелска је душа ; 870.
 Но ће људи једва дочекати,
 Уиропастит' мене или њега.
 Једно ми је тебе ради тежко ;
 Друго неби преживит' могао.
 Ти неслушај, што доносе људи, 875.
 Пријатељи ил' непријатељи ;

Шкоде много и једни и други.
 Ми смо њега ето уврѣдили!
 Зашто њему земљу одузимам,
 Коју сам му по правди предао 880.
 На ономе пољу крвавоме,
 Које 'но је тако прославио,
 Да му нема у старини пара?
 Зато, мила љубо и краљице!
 Кад нам Душан у Призрѣну буде, 885.
 Накнади му матерњом милошћу,
 Што са сумње сад му узимамо.
 Нека Србљин најславнији види,
 Да је овдѣ у отчином двору,
 Код свог отца и у својој кући; 890.
 Нек' му тежка та мис'о недође,
 Да је овдѣ у тужном сужанству
 Код душмана а не родитеља.
 Па сад хајде, лѣпа моја душо,
 Мирно спавај, сладке сане сновијај! 895.
 Наша врата сам Арханђео чува,
 И са њиме љубов од Србије.

Трећа Пјесма.

У лијепу долу Озројеву
Над веселим над селом Зерзевом
Крај Планика широка потока
Подигла се у облаке кула
Ограђена дубоки јаркови 5.
И дебели свуда бедемови
И храстовим чврстим капијама
Окованим преплетом од гвожђа,
Које само онда спуштају се,
Кад се кули пријатељ приближи. 10.
Капије су граду отворене,
Јер господар сџди изшетао,
Госте чека пред њих изишао.
Јесте јесен, Арханђео прошао,
Ал' је данак да му нема пара. 15.
Плаво небо блиста с' без облачка,
Сунце чисто као окупано,
Нема оне млазе од запаре,
И непече већ тихо огрџва;
Травица је бисером посута, 20.

Драго дрхће на свакој камење.
 Поточићи умилно жуборе
 Умилније него у пролђе,
 Ил' заиста, ил' се само чини,
 Што ће скоро занѣмит' морати 25.
 Под дебелим од леда оклопом.

Сљо стари господар од града
 На сљчену од камена клупу,
 А унука код свог дљде стала,
 Лљвом га је руком загрлила, 30.
 Главу своју к његовој пригнула
 Па се десном са брадом му игра.

Је си л' био пред жетву на њиви,
 Је с' видио онај зрљли влатак,
 И крај влата онај плави цвљтак, 35.
 Од обојег које је милије,
 Које ли је оку пријатније?
 Тако стои крај дљде унука.
 Старцу врљме косу убљлило,
 Па се бљла од сребра нестиди, 40.
 А године чело разшириле,
 И темену накит одузеле,
 Но са лица руже неузбрале,
 Нити тљлу снагу уграбиле :
 Остарио, ал' јунак остао. 45.
 Све је добро, само једно није,

Ево има већ десет година
 Како сунце за њега несија,
 Како дан се за њега небљи.
 Очи има као у сокола,
 Али бђла он невиди свђта! 50.
 Дђвојче је у првоне цвђту
 Као љубак од руже пупољак,
 Кои нђдро тек је отворио,
 И милине тек слутити даје, 55.
 Сама цђла једна чаролија.
 Нит' се знаде, шта је код ње лђпше,
 Смеђа коса од свиле повђсмо,
 Или чело милине сђдало,
 Или очи, раја огледало, 60.
 Гдђ се види љубов и невинност,
 Ил' образи мљком наливени
 И руменом ружом натрвени,
 Или росне јагодске устнице,
 Које крију два низа бисера, 65.
 Ил' врат бђли, дика од лабуда,
 Или цђло оно обло тђло,
 Које 'но је поносито растло
 Уз бор витки и високу јелу,
 Са свим чинма здравља и младости 70.
 И милином красне дђвичности.
 А цђлу је лђпа њена душа

И свесилна лѣпог тѣла тајна
 Обасула својом чаролијом,
 И мирисом цѣлу обавила; 75.
 Чистота је јасношћу облила,
 Какву даје глави светитељској,
 Која оку не да се видити,
 Али срдце чудесно привлачи.

Дѣда ћути, ништа неговори, 80.
 Нит' се миче, нити се помиче
 Као она слика од мермера.
 Збиља му се на лицу развила,
 Види му се на дубокој мисли,
 Да за собом дуги живот има 85.
 А пред собом вѣчност отворену.

Дѣвојчица с брадом му се игра,
 С брадом с' игра, на што друго мисли,
 Час с' осмѣхне, а час се намршти,
 Часком јој се уздисај украде, 90.
 Ал' уздисај срдца пресрѣћнога
 Не уздисај туге ил' чезнења.
 Немир јој се на образу види,
 Час је блѣђи, час је руменији,
 А хаљина под грлом скопчана 95.
 Неједнаким дрхће таласањем.
 Јесте немир, ал' није од туге,

Већ би рек'о дуго недолази,
Што б' желила, да је ту одавно.

Сад старина тихо проговори : 100.

Десет тужних већ година прође,

Како дѣда своје дѣте грли,

А сладке му невиди очице!

Ти си онда мало дѣте била,

Шест година тек што си имала. 105.

Све те видим, како к мени трчиш,

И носиш ми цвѣтак ил' лѣптирче,

И пружаш ми своје медне устне,

Мислиш бѣгат', а пољубац дајеш,

Хоће дѣте дѣду да прѣвари! 110.

Кажи дѣди, моје мило дѣте,

Јеси ли му и сад тако лѣпа

Тако лѣпа, тако умиљата?

Она њему стидна одговара :

Питај за то, мили мој дѣдушко, 115.

Бистри поток и бѣлог голуба;

Над потоком често се умивам,

С голубом се често разговарам.

Насмѣја се дѣда одговору :

Ја сам пит'о поток и голуба. 120.

Поток каже, Анђелија ј' лѣпа,

Ал' одскоро лѣпшом бити тражи,

Цвѣће бере, у косу уплиће,

Пита мене, које доликује.
 Је ли тако, моје дѣте сладко?
 Да је дѣда могао видети
 Спазио би ватру на образу,
 Какву даје мис'о погођена.
 Голуб каже : Анђелија прије
 Сладке мени давала је рѣчи,
 И медених зрна са устана.
 А сад неће ни да ме погледи,
 Нит' ме храни, нит' пои из уста,
 А ја волим с њене устне мрва
 Нег' бисера са златна тањира.
 Ја сам њему на то говорио :
 Немој тужит' мој бѣли голубе,
 Ниси само ти те хуре срѣће.
 Ни ја боље нисам ти прошао.
 Одприје се моја Анђелија
 С дѣдом своим много забављала;
 Молила га, да јој приповѣда,
 Што ј' у даљним земљама видио,
 Ил' је њему сама казивала,
 Како лѣпо њено цвѣће цвѣта,
 Око дѣде несташно ј' скакала,
 Као лане око своје мајке.
 Ал' сад тако, мој голубе, није!
 Анђелија код свог дѣде сѣди,

Дѣда ћути, Анђелија ћути, 150.

Немож' дѣда рѣчи да дочека.

Дѣда ј' љуби, а она уздише;

Сѣди с дѣдом на једноме мѣсту

Као бака од стотину лѣта.

Је ли тако, моје дѣте сладко? 155.

Њој образи жива ватра пламте,

А очице у травицу гледе.

Сад се зачу топот из далека,

Таки затим коњаник се јави;

Трчи јунак, као да га гоне, 160.

И да има од смрти утећи.

Кад га вид'ла млада Анђелија,

У нѣдри јој срдце заиграло.

Ево кнеза! весело повиче,

Па се сама од свог гласа тргне, 165.

Дигла с' нога, да пред њега пође,

Ал' се натраг устопце повукла,

Рѣчи дѣде сѣтила с' унука

Па немогла са мѣста крочити.

Кнез кад дође с добра коња скочи 170.

И пусти га куда му је драго,

А он пређе к старцу и дѣвојци:

Бог помажи! кнеже Гребострѣку,

Бог помажи! лѣпа Анђелијо.

Није могло небо саставити 175.

Двоје људи љепше ни сгодније
 Него дѣду и љпу унуку :
 Он је витез а она љпота,
 Себи равна ни једно незнаде.

Одговара Гребострѣк Новаче : 180.
 Божја т' помоћ, од Жиглова кнеже!
 Божја т' помоћ и добро дошао!
 А гдѣ нам се Деан задржао?

Одговара Жигловићу кнеже :
 Гонили смо коње у обкладу, 185.
 Је л' од Виле бржа Ластавица,
 Моја Вила обкладу добила,
 Оставила коња Ластавицу.

Док је ове говорио рѣчи
 На дѣвојку очи управио, 190.
 Па је гледи, к'о мајка јединче,
 Неможе је сит се нагледати.
 А кад рѣчи крају дотѣрао,
 Обѣ своје руке разширио.
 Њено срдце к његовом полети, 195.
 На устнама састану се душе
 На устнама у сладком пољубцу.
 Тако двѣ се бисерне капљице
 Росе слију на зеленом листку!
 Како једна другу душу љуби, 200.
 Пољубац би довѣка трајао,

Да с' немора све на земљи разстат',
Устна с устном, од милога драго.

Сад и Деан приспѣ с Ластавицом,
Одјашо, к Вили је пустио, 205.

А сам к дѣди и сестри дошао.
Љуби дѣду у десницу руку,
А сестрицу у медена уста,
Пред Жигловским поклања се кнезом,
И свом дѣди 'вако проговара : 210.

Обкладу сам дѣда изгубио,
Утекла је Вила Ластавици.

Нѣму дѣда тихо одговара :
Ти нетужи, моје мило дѣте,
Нит' на своју жали Ластавицу ; 215.

Ластавица коњ је поуздани,
Ал' би чудо и срамота била,
Да утече Вили Ластавица.
Но хајдете, да се приберемо.
Људи млади, а коњици брзи, 220.
Ваља нама гледат' за обѣдом.

Кад су дошли на бијелу кулу
Господски их обѣд дочекао,
Богат обѣд и србско весеље.

А кад су се мало прехватили 225.
Проговара стари домаћине :
Кажите ми, моја дѣцо драга,

Шта краљ ради у бѣломе Скадру,
 Је ли здраво и је ли весело?

Деан њему тихо одговара : 230.

Краљ је, дѣда, здраво и весело.

Славио је светог Арханђела,

И многе је госте угостио,

Из све Зете и земље захумске,

Из онога кршнога Приморја, 235.

Из Русије, из земље Србије,

И многи су нашли се Бошњаци,

Млади Хреља од Тухеља града,

И Озрислав од града Коњица,

И Грубеша од града Крешева. 240.

Све господа изкупила с' млада.

Добро смо се, дѣда, веселили.

Хвала краљу на слави његовој!

Ал' јошт већа хвала буди краљу

На његовој великој милости, 245.

Са којом је чашу наздравио

Оном старом кнезу и витезу,

Кои 'но је србско оружије

Прославио у Анатолији,

И натвр'о холе Цариградце 250.

Јунацима србским поклонит' се.

Јошт је и то краљу придодао,

Како му је и жао и тежко,

Што т' је старост очи одузела,
Те му немо'ш сѣдит' уз колѣно, 255.

Да те пита за савѣте мудре,
И од старог јунака научи,
Како ваља душмане побѣдит',
И на славу родбини послужит'.

Проговара стари домаћине : 260.

Хваља краљу, кад се мене сѣћа
Покрај свѣтле толике господе.

А што мене жели уз колѣно,
Бит' неможе, а није ни нужно.

Кои тако мудра отца има 265.

К'о краљ млади у цару Стефану,
Том нетрѣба савѣт од другога.

А ко знаде Бугаре сакрушит'
Под бијелим под Земљаном градом,

Том нетрѣба ни од ког науке 270.

Како ваља душмане побѣдит',
И на славу родбини послужит'.

Краљ Милутин, младог краља дѣда,
Би велики јунак и војвода,

Узе многе земље и градове, 275.

И зададе бриге Цариграду :
Али ће га унук надвисити.

Добро паз'те, што ћу да вам кажем :
Тако ми се слуги и осѣћа,

Да ће Душан Србију прославит' 280.
 И великим царством учинити.
 У будућност тежко је загледат',
 Шта ће бити, тежко је предсказат',
 Ал' како ми моја старост каже,
 Како дух се младог краља јавља, 285.
 Ако само Бог му живот даде,
 Из грчкога биће србско царство,
 Србско ће се име прославити
 Док је свѣта и док је народа!

Проговара од Жиглова кнеже: 290.
 Док будемо Скадру на Бојани
 И Душану то кажемо краљу,
 Како мисли стари Гребострѣку,
 Како мисли, и како говори,
 Јако ће се томе срадовати. 295.
 Има много у краља дворана,
 Кои своје с тим проводе врѣме,
 Како ће ду похвалити краља,
 А похвала да буде повољна,
 На ту мис'о ни један недође 300.
 На ту мис'о и на ту похвалу,
 Коју ћемо од тебе однети
 Од нашега добра домаћина.
 Одговара стари домаћине :
 Није ово на хвалу смишљано 305.

Већ је ово прорицање старца,
Кои знаде, како људи живе,
И прориче, како може бити,
Ако Божја воља неукрати.
А кад ћете Душану однети **310.**
Ове рѣчи добре и похвалне,
Однесите и ове савѣте,
У њима ће више бит' користи
Него хвале и ласке медене.
Нек' се чува од злих савѣтника; **315.**
С добра пута нек' се неуклања;
Краљевање са грѣхом почето
Од самога Бога је проклето.
Има људи у великом броју,
Коима се тиха отца влада **320.**
Недопада, и није им мила.
Они сваки данак оплакују,
К'о изгубљен за славу Србије,
И роптају на мирољубије
К'о издајство спрема краљевине. **325.**
Нису ово неваљали људи,
Нит' су само млади витезови,
Кои траже војску и бојеве,
Да с' јунаци у пјесма пѣвају,
Нагутају блага и богатства. **330.**
Ту имаде и зрѣлијих људи,

Кои своју домовину љубе,
 Добро виде, како стои врѣме,
 И јошт какви могу доћи дани,
 Па би ради у дѣоби свѣта, 335.
 Гдѣ је сваког правица једнака,
 Или цѣло својој отачбини
 Ил' највећи дѣо прибавити,
 А кад виде, да с' ништа неради,
 Тежко им је, нису задовољни, 340.
 Па се једни судбини предају
 И чекају, да Бог све уреди,
 А други су нестрпљивији,
 Мисле својом вољом и дѣлама
 Да промѣнит' течај судбе могу. 345.
 Овом реду и други долазе,
 Преварене жеље и надежде,
 Ил' уврѣда, ил' крвна освета
 Од Стефана које удаљују.
 Ја признајем, за Душана стрѣпим; 350.
 Таквој врѣви и таквој навали,
 Гдѣ с' за памет страсти заклањају,
 Гдѣ је тежко од љубови к роду
 Разпознати крвав дух освете,
 Гдѣ напредак и срѣћа државе 355.
 Себичности лице нужде даје,
 И дужности свете замршене

Суд чекају од слабости људске,
И изкусном, у ком страсти ћуте,
Мужу било б' тежко одолѣти,
И на правом путу заостати.

Једна звѣзда нек' га руководи :
Отац сину прва је светиња,
Грѣх спрам отца сѣме је несрѣће.

И сва бѣда, која се изсуче
Из насилног дѣла самовоље,
Пада на свог виновника главу,
И сва клетва пада му на душу.

Проговара од Жиглова кнеже :
Зато су му нуждни савѣтници,
Кои Бога вишњега боје се,
Чиста срдца а зрѣле памети,
Без свакога страха и надања,
Као стари Гребострѣк Новаче.

За таквог би савѣтника Душан
Дао камен најскупоцѣнији
Из краљевске своје круне свѣтле.

Одговара стари домаћине :
Ја ти кажем, од Жиглова кнеже !
Ја Душана из свег срдца љубим,
И поштујем као мога краља,
К'о што сам му дѣда поштовао.
Ког љубимо и ког поштујемо,

Око тог се радо налазимо.
 А мог'о би стари Гребострѣку 385.
 Добро чути ако не видити,
 И казати ако не радити.
 Али несмѣм, од Жиглова кнеже.
 Особита каже се судбина
 Међу моим домом и његовим. 390.
 Кад сам био од дваест година,
 Живио сам код Уроша краља,
 Са његовим сином Драгутином
 А искреним моим пријатељем.
 Свим је знано, шта је онда било 395.
 Измеђ отца и рођеног сина.
 Ја сам био крај мог пријатеља.
 У Гадскоме, у боју жестоку
 Би Урошу срѣћа послужила,
 Де ја нисам с мои коњаници 400.
 Побѣду му из руке извио
 Престол отца сину освоио.
 Урош свој је престол изгубио,
 Ал' и ја сам отца пожелио,
 К Драгутину ког сам приволѣо. 405.
 Мој син Жарко, покојна му душа,
 Одраст'о је у свѣтломе двору
 Милутина, дѣда Душанова.
 У несрѣћној разпри међ Стефаном

И његовим отцем Милутином 410.
Жарко стоја на отчиној страни.
Њему дат би страшни онај налог,
Да Стефану свѣт у мрак увије.
Ја сам сина, он се отца држ'о,
Ја зло прођох, а Жарко јошт горе. 415.
Кад се Стефан на престоље погне,
Жарко смисли мало уклонит' се,
И избѣћи у земљу бугарску;
Ал' га рука душманска умори,
Тек што није достиг'о границу. 420.
Нашли су га мртва на ледини.
Свѣт говори, краљ је за то знао:
Бог сам види у срдце човѣка.
Овдѣ старац склопио је руке,
И подиг'о Богу на молитву; 425.
Анђелији сузе удариле,
Једна другу стижу на образу;
Деан ћути, дубоко уздише,
Песнице му у грчу стисну се.
Кад је мало старац поћутао 430.
И молитву тиху окончано,
Овако је продужио говор:
А и моја ев' ова несрѣћа
На грѣх сина толико наличи,
К'о два брата сасвим једнолика. 435.

То је узрок, Жигловићу кнеже,
 Што ја неби Душану отиш'о.
 Неби радо и трећу несрћу
 На његову дому ни мојему.
 Пре би Бога за то замолио, 440.
 Да сву бѣду на мене излије,
 А сачува срдце од Србије,
 Домовине славу и надежду;
 И зато ћу и Деана мога
 Поред себе овдѣ задржати, 445.
 Судба руку да у њем' ненађе,
 А и мени већ је старост тежка,
 Анђелија трѣба бранитеља.
 Оддавна бих њега задржао
 Да ми није одвећ жао било 450.
 Разставит' га од љубљеног краља.
 Ал' што мора, и што има бити,
 Нека буде, док доцне nebude.
 Боље му је пријатеља жалит',
 Него њега у несрћу свалит'! 455.
 Проговара од Жиглова кнеже;
 Зло неслути, добри домаћине,
 Ослони се на Бога милога,
 Бог ће дати, све ће добро бити.
 Својој бѣди све су људи криви: 460.
 Нека црне зауздају страсти,

Из љубови подданика к краљу
Неће с' никад родити несрѣћа.
Остав' само Душану Деана;
Краљ без њега живити неможе. 465.
Он га љуби као брата свога,
Поштује га, да му завидимо.
Ако ли га неоставиш краљу,
Ето теби краља у Зерзево
Са свом свитом и господом свѣтлом, 470.
Па кад Душан Анђелију види,
Вѣре моје, ја краља познајем,
Он зна цѣнит' мудрост и лѣпоту,
Неће краљу оставит' Зерзево
За сав Скадар и Зету поносну, 475.
И отчину цѣлу краљевину.
И онако краљ је намѣрио
Оставит' се са стране женитбе,
Но украсит' сјајним царским вѣнцем
Лѣпу главу најлѣпше Србкиње. 480.
Доста бѣде имаде Србија
Крај Гркиња и лѣпих Влахиња;
Душан мисли женит' се Србкињом,
Нек краљ Срба, и син србског краља
Из србскога процвѣта криоца. 485.
Па ћеш, стари, зло учинит' горим.

Пријатељство можеш разкинути,
Али љубов никад ни до вѣка.

Њему стари Новак одговара:
Кажи мени, од Жиглова кнеже, 490.
Да ли су то мисли Душанове,
Ил' их само прилика донела,
Твоја шала а у име краља?

Кнез Жигловић вели домаћину:
Ево мене а ево Деана, 495.
Из уста смо чули Душанових
Обоица рѣчи истоветне.

Двѣ му само ту сметају ствари;
Једна та је, што за отца знаде,
Да ће с' тежко на то приволѣти, 500.

А друга је, што му срдце жели
Царски вѣнац на главу метнути
Својој милој и красној Србкињи,
А то неби мог'о учинити
За живота србског цар Стефана. 505.

То говори, Анђелију гледи,
Из очију засѣвну му муње,
А на лицу ватра му с' запали.
Нѣшто му се узмутила душа.
Као оно море под таласи. 510.

Ал' кад око на то јагње паде,
Које му се грудма приљубило,

Па га гледи као душа Бога,
 Сјајна, красна, к'о јутрење сунце,
 Кад је црне разгнало облаке . . . 515.

Мир са њеног лица анђелскога,
 Мир љубови ништа нежелеће,
 У груди му утиша таласе,
 И у струје блаженства претвори;
 Зрак сребрни њене красне душе 520.

Као луча зоре на истоку
 Жар љутине с образа му скине,
 И јуначко прелије му лице
 Чаролијском надземном свѣтлошћу
 Преображен каква дух облива. 525.

Сви ћуташе, свак у својој мисли,
 Док најпослѣ стари домаћине
 Овим рѣчма тишину прекине:
 А би ли ми знао казат', кнеже,
 Је ли Душан избор учинио? 530.

Кнез Жигловић њему одговара:
 У том, стари дома господару,
 У томе те послужит' немогу.
 Али држим и вѣрујем тврдо,
 Да му прва Србије лѣпота 535.
 И кћи рода самом твоме равног
 Неће своје одказати руке.
 И да данас он се теби јави,

И овако теби проговори :
 Чујеш мене, кнеже Гребострѣку, 540.
 У тебе је лѣпа Анђелија,
 Равне цѣла нема јој Србија,
 Дај ми твоју лѣпу Анђелију
 Да ми буде љуба вѣреница
 А Србији госпођа краљица, 545.
 Ти му неби вољу укратио.

Одговара стари домаћине :
 Послушај ме, од Жиглова кнеже,
 Хоћу теби истину казати.
 Ја бих краљу 'вако говорио : 550.
 Свѣтли краљу, и од краља сине,
 Ја те љубим из свѣг срдца мога
 К'о Србије славу и надежду,
 И поштујем лозу Немањину,
 Свој бих живот за њу положио, 555.
 Ал' ти недам моје Анђелије!

Кнез Жигловски рѣч му пресѣкао,
 И ово му жестоко повик'о :
 Како, стари кнеже Гребострѣку!
 Тај би краљу ти одговор дао? 560.

Тиша њега стари домаћине :
 Пречекај ме, од Жиглова кнеже,
 Немој да те моје рѣчи жесте ;
 Та цѣло је шала и разговор,

Сваки своје казујемо мисли. 565.

Даље б' краљу ове рек'о рѣчи :

Знаш ли, зашт' ти недам Анђелије?

Јер би пропаст твоме дому била,

Твоме дому ил' твојој савѣсти.

Разпре би се с тога изродиле 570.

Измеђ отца и његова сина,

Букнула би разорљива војна

Измеђ браће једне домовине.

Свака србска славна породица

За највећу држала би срѣћу 575.

Дѣте своје дат' у руке твоје,

Па би с' одтуд завист породила,

На једну би друге подигле се,

Цѣла би се земља уздрмала,

Раздора би с' сѣме посѣјало. 580.

А ја волим срѣћу Душанову

И Србије славу и срѣћу моје,

Него мога дома собственога!

Јошт те молим, од Жиглова кнеже,

Кажи краљу ове моје рѣчи. 585.

Овдѣ стари домаћин ућути.

Кнез Жигловски њему проговори:

Радо ћу те, стари домаћине,

У свачему слушат' и послушат',

Ал' тај налог скини ми с рамена, 590.

Ја то несмѣм изпоручит' краљу,
 Хоће мени Душан замѣрити
 И на мене вољу изгубити.

Њему стари Гребострѣк говори :
 Кад ти несмѣш, ја ћу се усудит', 595.
 Нека види права пријатеља.

То говори на ноге устаје
 И започне дрхтајућим гласом :
 Ја сам слѣпац и невидим дана,
 Али сад ми моја душа свѣтли. 600.

Доста Богу захвалит' немогу,
 Што је мени радост учинио,
 Мене слѣпог старца сподобио,
 Мог највећег краља дочекати,
 Дух велики и срдце јуначко 605.

У правом му познати образу,
 И голу му казати истину.
 Чујеш мене, од Жиглова кнеже,
 Клањам ти се до црне земљице,
 Дај ми амо, да пољубим руку, 610.

Која ће нам прославит' Србију,
 Ти си главом млади краљ Душане!

Кнез Жигловски старцу приступио,
 На прси га своје пригрлио,
 Па се с њиме у лице цѣлива, 615.
 И овако њему проговара :

Јеси, стари кнеже, погодио,
Дај ту мудру да т' пољубим главу.

Кад то чула млада Анђелија
Магла јој се на очи навукла. 620.

Съди млада на столици блѣда
Као лѣпа мермерска прилика.

Душан нѣжног старца оставио,
Од радости кои зајецао,
Анђелији брже притекао, 625.

Па јој љуби ледене образе,
Доклѣ лѣпе очи отворила;

А кад душа у тѣло се врати,
Медна су се уста насмѣјала,
К'о дѣтету, кад се у сну смѣши 630.
На анђела свога хранитеља.

Краљ овако њојзи проговара :
Што Жигловски кнез је осѣћао,
То је прешло на краља Душана,
Што ти до сад кнез је говорио, 635.
То ти данас и краљ потврђава.

Више тебе него очи љубим,
Више т' цѣним него круну моју;
Сама смрт ме може разставити
Од живота и љубови твоје! 640.

Па се онда старини окрене :
Чуј, старино, што видит' неможеш,

Мал' унуку ниси изгубио,
 Кад је само на то помислила,
 Да с' од мене разставити може. 645.

Окани се људског мудровања;
 Ослони се на милост Божију.

Јутро даје, што вече неможе;
 Гдѣ је љубов, ту је и благослов:
 Што Бог спои, човѣк нек' нецѣпа! 650.

Стари Новак краљу одговара:
 Свѣтла круно, славо краљевине!
 Кад сам теби прије говорио,
 Ком говорим, то сам добро знао.
 А знао сам, и шта мене чека, 655.

Јер сам знао, да те моје дѣте
 Из све своје чисте душе љуби,
 Да ће јој се смркнути навѣки,
 Кад јој јарко то сунце заиђе.
 Познао сам, шта судба захтѣва. 660.

Видио сам, да се иште жртва.
 Ал' сам и то, краљу, помислио,
 Да ће с овим мога дома цвѣтом,
 Од ког лѣпшег никад неимаде,
 Зајазит' се судба страховита, 665.

Која наше домове подкапа.
 Моја душа с Анђелијом живи,
 С њом би мене у гроб положили.

Ал' бих радо заспао навѣки
Крај анђелске моје Анђелије, 670.
Кад би она постала одкупа
Твоје срѣће, мира и савѣсти,
И судбине свог брата Деана.
А шта више и желити има
Послѣ праве и свете љубови 675!
Свога краља, коме нема пара
У свем свѣту под јарким сунашцем?
Или ћу јој желит', да доживи
Дане туге, војне, и несрѣће,
Да на сина падне клетва отца 680.
Ил' на отца син уздахне тежко,
Или да се разцѣпи Србија,
Лѣп залогај своим сусѣдима,
И остане од велике цѣли,
Којој си је довест' намѣрио, 685.
И на што је по свему изгледу
Сама Божја воља одредила,
Па да онда у хладни гроб падне
Увенула и душом и тѣлом,
С тежким срдцем, немирном савѣшћу, 690.
И да црну ту мис'о понесе,
Де је свему само она крива? . . .
Даље старац говорит' немог'о,
Срдце му се стисло у нѣдрама.

Анђелија краља оставила, 695.
 У наручја дѣду одлетила,
 У нѣдра му лѣпи образ скрила,
 У сузама хоће да с' угуши.

Деан стои као хладан камен.
 Само Душан мирно и спокојно 700.

Гледи старца као светитеља
 И пророка са неба послана;
 Види рѣчи његових истину,
 Види чисту љубов и намѣру.

Ал' му љубов у прсима дише, 705.

А љубови шта је немогућно?

Гдѣ је за њу црне будућности?

Она незна за страх и противност,

Њој су људи све сами анђели,

А свѣт овај башта од ружица, 710.

Она себи да саплеће вѣнце.

Сви ћутише у смртној тишини,

Докле Душан нарекао рѣчи:

Чуј ме, стари, вѣрни пријатељу!

Ти си ближе Богу него људ'ма, 715.

На небу си више нег' на земљи,

Па се опет тако мало уздаш

У свемоћну милост Створитеља,

И у твојој људској премудрости

Хоћеш путе да кажеш промислу! 720.

Немој цвѣлит' ни себе ни дѣте.
Ја од рѣчи одустати нећу,
А то стои у твоим рукама
Све нас овдѣ учинит' несрѣћне.
Мене зовеш надеждом државе, 725.
Славу видиш у мени краљевства:
Дигни руку, угаси надежду,
Разспи славу своје домовине!
Буди први противник свог краља,
Покоси му све живота цвѣће, 730.
И подсѣци витка крила духу!
Стрѣпиш своју да нерани савѣст:
Буди први, свог натѣрај краља,
Да смрт једног на земљи анђела
Или живот од смрти грознији 735.
Он на своју натовари душу,
Ил' да силом сам себи присвои,
Што је њему љубов поклонила,
И угаси тог живота звѣзду,
За кој небо нема више сунца, 740.
Клетву нађе, гдѣ благослов тражи,
И на грози оснује блаженство,
И потомству вѣчни прѣкор справи.
Што захтѣва мудрост и сигурност
Чинићемо радо и весело, 745.
У свему те хоћу послушати;

Али чуј ме, кнеже Гребострџку!
 Ја што рекох, никад непорекох,
 Пре без главе нег' без Анђелије!

Кад то чуо Гребострџк Новаче, 750.
 Он побожно склопио је руке:
 Боже силни, Боже милостиви!
 Је ли твоја воља милостива,
 Да с' умножи са овог дѣтета
 Срџа краља срџа домовине, 755.
 Благослови и савежи, Боже!
 Ал' ако ће из љубови ове
 Изникнути бѣда и невоља
 За мог краља и за краљевину,
 Силни Боже, све се теби може! 760.
 Узми к себи чисто и невинно,
 Нек' ти служи као чисти анђео.
 Ти с' га, благи Боже, украсио
 Са издашном руком родитеља:
 Зашто земља оно да окаља, 765.
 Што с' ти себи на понос створио!

Кад је ове изрекао рџчи
 Узео је лџпу Анђелију,
 У наручја Душану је дао:
 Нај је, краљу, с моим благословом, 770.
 Достојна је тебе заручница!

Четврта Пјесма.

Глас у Скадру краљ Душан застао,
Глас застао из бѣла Призрѣна,
Од свог отца србског цар Стефана,
Да с' опрости са бијелим Скадром
И похита до њега у Призрѣн. 5.
Син послушан тако с' опремио
Вољу своје отцу испунио,
У Призрѣн је к њему отишао.
Кад се отац са сином састао
Руке шире у лица се љубе, 10.
А син отца и у десну руку,
За јуначко питају се здравље,
И како их добра срѣћа служи.
Па сѣдоше за софру господску.
А кад су се јела наситили, 15.
И румена вина понапили,
Кад усташе млађи и женскиње,
И сам отац са сином остаде,
Отац сина пун милости гледи,

Сина гледи, помало се смѣши, 20.

Па овако њему проговара :

Мој Душане, мој сине љубезни!

Врѣме тече, пролазе године.

Свашта данак свој најбољи има :

Твоје доба таман за женитбу! 25.

Хајд' дѣвојку да тражимо, сине,

За живота отац да т' ожени,

Да дочека ситне унучиће.

У онога краља францускога

Кажу мени љпоту дѣвојку 30.

По имену љпу Беатрицу.

Да ј' иштемо, би је нама дали.

И ми њине кап крви имамо

Од Јелене блажене краљице

Љпе кћери цара Балдовина, 35.

Моје бабе, а твоје прабабе.

Па ми кажу за љпу Јелицу

Милу кћерку краља угрскога.

Да ј' иштемо, би је нама дали.

И ми њине кап крви имамо 40.

Од Јелице, блажене краљице,

Миле кћери од краља Андрије,

Твоје бабе, а моје матере,

Тихо њене кости почивале,

А душа јој раја угледала! 45.

Па ми кажу лијепу Јелену
 У Јована у цара грчкога.
 Грци јесу поносите главе
 Са богатства и господства свога,
 Ал' ће нама своју дат' дѣвојку, 50.
 К'о што даше лѣпу Јевдоксију,
 И мом отцу младу Симониду.
 Блага има и у нас довоље,
 Сребра, злата, и драга камена,
 Нећемо се пред њима постидит'; 55.
 А господства ако и нисмо царска,
 Осма круна на мојој је глави,
 Три дадосмо небу светитеља.
 Ето, сине, теби дѣвојака,
 А за мене добрих пријатеља! 60.
 Син овако отцу одговара :
 Хвала т', отче, на твојој љубови!
 Ја с' немислим женити са стране,
 Нит' Гркињом, нит' младом Угринком,
 Нит' Влахињом, нити Французкињом, 65.
 Веће правом Србкињом дѣвојком
 Из Србије, из краљевства твога.
 Французкиња и лѣпа Угринка
 Туђу вѣру са собом донеће,
 Туђу вѣру, туђе обичаје; 70.
 Гркиње су рода поносита,

Носа лѣпа али тугаљива,
 Духа хитра, али плетке љубе.
 Призрѣн није бијели Цариград,
 Хоће наше уврѣдити Србље 75.
 И господу нашу раздвоити.
 Од Влахиња краљицу имамо.
 Од Србаља никад неимасмо.
 Отац ћути ништа неговори,
 Већ се мисли тамо и овамо; 80.
 А када се добро промислио,
 Онда сину 'вако проговара:
 Жао ми је, мој сине Душане,
 Што ти жељу изпунит' немогу.
 Мислио сам и тамо и амо, 85.
 Мислио сам тако и овако,
 Питао сам и отца и краља.
 Отац каже, то бити неможе,
 Краљ говори, ни под кои начин.
 Ти сам кажеш, да Гркињу нећеш, 90.
 Што се боиш разпре и раздора.
 А кад, сине, ти узмеш Србкињу,
 Биће више у земљи покора.
 Твој сам отац, ал' и краљ Србије,
 Мене ради, а и тебе ради, 95.
 Па и саме краљевине ради,
 За коју ћу Богу одговарат',

То ти, сине, допустит' немогу.
 Друге стране, које отац има,
 Немогу ти сад казати, сине: 100.

Мање нису, ако нису веће,
 Ал' морају остат' непознате,
 Само живе у моим прсима,
 Коима је твоја срѣћа прва.

Душан отцу 'вако одговара: 105.
 Знам ја твоју љубов прекомѣрну,
 И зато ти право изповѣдам,
 Да сам за се избрао дѣвојку
 У пространој твојој краљевини.

Њу је свачим Бог њен украсио, 110.
 Само теби једно оставио,
 Да допуниш, што он дат' нехтѣо,
 Вѣнац царски на главу јој метнеш.

Чуј ме, отче! твој те Душан моли:
 Неразстављај, што је Бог сдружио, 115.
 Благослови, кад он благосиља!

Отац сину тихо проговара:
 Ти си човѣк, зато љубит' мораш;
 Ал' те Божја милост изабрала
 И Србији тебе дала краља, 120.
 Твоју љубов њојзи поклонила.
 Бог је краља подиг'о над свима
 Као дужност над свима жељама.

Други могу, како жељи драго,
 А краљ мора, што дужност захтјева. 125.
 Теби ј' тежко, и мени је тежко.
 Ал' ко жели, да друге побједи,
 И узвиси себе над другима,
 Мора најпре себе побједити
 И над самим собом се узвисит'. 130.
 Остав другом, нек' умилно гуче,
 Ти си рођен, да у свѣту грмиш;
 Остав другом једног лица срѣћу,
 Ти си рођен срѣћи милијона!
 Све је друге теби Бог предао, 135.
 Ти све своје њима дати мораш.
 По дужности они живот дају
 И за тебе крвцу пролѣвају,
 Правда иште, да ти за њих живиш.
 Срдце ј' крви једина одкупа! 140.
 Зато, мили мој Душане сине,
 Ни за име, ни за род непитам.
 Бит' неможе, од срдца ј' одкидај!
 То изрече, па загрли сина,
 Пољуби га у чело јуначко, 145.
 Па га онда од себе одпусти,
 А он руке на молитву склопи:
 Боже благи, Боже свемогући!
 Зашт' си краља човѣком створио

И дао му срдце самовољно, 150.
Срдце слабо, срдце ненадвладно?
Много, отче, дао си човѣку,
За мало га јеси приправио :
Много с' дао, па много захтѣваш,
Мало може, па мало и даје! 155.
А мене си, господе, избрао,
Да с' увѣриш о људској слабости
И неслоги свѣта са човѣком.
Дао си ми срдце осѣтљиво,
Које гине за светомравицом, 160.
И трза се од крви невинне
И од сузе криво натѣране,
Па на прѣстол јеси ме дигао.
Морам чуват' правду и правицу,
А знам добро, да до правде доћим 165.
Само с' твоме може свемогућству;
Моја правда само је присѣнка,
Која ће се грозно разјаснити
Против мене на страшном суду.
Крв сачуват' само могу крвљу; 170.
Једну тарем другу сузу тѣрам;
Један тишам другим уздисајем.
Сина имам, жену си ми дао,
Њега љубим, њу љубити морам;
Милост њему указат' сам дужан, 175.

Њу уцвѣлит' само срдце неда;
 Он пасторак, она је маћуха,
 Једно другом душман по нарави,
 Мени једно са другим једнако.
 Моје срдце, ти Господе, видиш,
 Свагда радо на правом је путу;
 Ал' се црни навлаче облаци,
 Биће буре биће колебања
 Тим страшнијег, што срдце потрѣса.
 У тој борби често разум ћути,
 Често неће, често му с' неможе;
 А срдце је злочест путевођа,
 Лако човѣк да огрѣши душу.
 Већ ако је твоја воља вишња
 Да с' грѣх може животом одкупит',
 Узми живот, ослободи грѣха,
 А замѣни млађега старијим.
 Благи Боже, све се теби може,
 Ти искрену саслушај молитву!
 Кад у јутру бѣо дан свануо
 Отац сина до себе дозива
 Па овако њему проговара:
 Знаш ли, мили мој сине Душане,
 Што сам тебе у Призрѣн дозвоао?
 Послушај ме, сад ћу да ти кажем.
 Добро памтиш војну са Бугари

И како се Андроник држао ;
 Знаш, да нам је срѣћа послужила
 Те му многе градове отесмо,
 Велес, Просѣк, Штип, Добрун и Чрѣште, 205.
 К тому друге земље и државе.
 Војна с' сврши, ал' мир неутврди;
 А без мира и без уговора
 Нема праву сталнога темеља.
 Мач добија, а мир одржава. 210.
 Ево више протече година,
 Како с' о том воде договори,
 А никако да с' на крај изтѣра.
 Већ је врѣме, да се ствар прекине,
 Да се знаде, шта ће чије бити, 215.
 Да мир буде, кад је рат престао.
 Мислио сам дуго и разлаг'о,
 Кога б' мог'о послат' у Цариград.
 Пак најпослѣ то сам пронашао,
 Да другога за тај пос'о немам. 220.
 Ти си војну јуначки свршио,
 Ти ћеш и мир мудро направити.
 Андронику биће најмилије,
 Кад му сина пошљем посланика;
 А Грци ће најпре поустити 225.
 Најславнијем јунаку Србије.
 Оружјем си славу задобио,

Па доби је и на овом путу,
Гдѣ се памет о памет удара
И без крви побѣда добија! 230.

Душан отцу тихо проговара:
Ја сам тебе слушаћу научио,
Послушаћу т' и сад, и свакада.
Нерадо ти из земље одлазим,
Ал' ако је твоја воља тврда, 235.
Да ја главом у Цариград идем,
Ићи ћу ти радо и весело.

Душан оде, а краљица дође,
Па овако краљу проговара:
Кажи мени, србски цар Стефане, 240.
Јеси л' краљу штогод говорио,
Да га мислиш слати у Цариград?

Њој говори србски цар Стефане:
Жељу ти је Душан изпунио,
Он је готов ићи у Цариград. 245.
Изпрва ми није право било,
А сад видим, да ће добро бити.
Душан има срѣће и памети,
Он ће дѣло срѣћно окончати,
Прославити и себе и мене, 250.
И Србији нове силе дати.

Проговара краљица Марија:
Послушај ме, србски цар Стефане!

Прва мис'о рѣдко је најбоља,
Ко је слуша, обично се каје. 255.
Празна зрна на води пливају,
А пуна се са дна дохваћају.
И мудрија глава мисли мѣња,
С једном леже, са другом устаје;
А како ћеш од жене искати, 260.
Да погоди одмах, како ваља.
Зато сам ти данас похитала,
Да те молим, и да те преклињем,
Да нешиљеш краља у Цариград.
Нисам знала, шта сам говорила, 265.
Кад сам оно од тебе искала,
Да Душана пошљеш Андронику.
Ако Душан оде у Цариград,
Неврати се, какав је отиш'о.
Андроник је једна мудра глава, 270.
Воли себи нег' икоме другом,
Па ће знати сина придобити,
Да с' од отца престане бојати.
У цара је кћерка на удају,
А лѣпа је, да јој пара нема; 275.
Шта несмисли памет цариградска?
Шта л' неможе дворанска вѣштина?
Та свадиће два ока у глави,
Отроваће млѣко материно,

А да сина с отцем незавади, 280.
И небаци кавгу међ душмане!

Говори јој србски цар Стефане:
Твоја брига и страх претѣрани
Навући ће т' нужду без невоље.

Шта је кадгод Душан учинио, 285.
Да га држиш за душмана твога?

У Душана душа је висока,
А ти људи за плетке незнаду.

Пре ће дати, нег' што ће узети;
Слабијему пре ће попустити 290.

Нег' што ће му ногом за врат стати.
Ал' и море своје дно имаде,

И велики лонци прекипљују,
Само Христос своје враге љуби,

И даје се бити а не бије, 295.
А ми људи сви смо слабе снаге,

Један мање, други више трпи,
Један више, други мање прашта,

Ал' најпослѣ и најбољи духне,
Одудара, кад се покуцује. 300.

Сад сам краљу пос'о наметао,
А сад опет да му га узимам,

Другом дајем, њему украћујем.
То ће, љубо, њега уврѣдити,

И право ће на ме закалити. 305.

Одговара краљица Марија :
Све се може, кад се само хоће,
Све изгледа, како се намѣсти.
Ти ћеш лако моћи умѣрити
Да Душану на жао nebude; 310.
А ја видим, и да ми некажеш,
Да ти нисам радост учинила,
Кад сам прије за оно молила,
А сада ти с другим досађујем.
Ал' нетражи од жене мудрости, 315.
Да су мудре, неби с' жене звале.
Све што знамо, од вас се учимо,
Што имамо, од вас добијамо.
Наша срѣћа у вашој је руци,
Плач и пѣсма од вас нам долази. 320.
Ви сте глава, ми смо перјаница,
Ви сте сунце, а ми смо сѣнови :
Сунце сѣда, сѣнова нестаје,
Глава мрдне, перјаница пада.
А каква би т' и то срѣћа била, 325.
Да ми срдце црна брига гризе,
Кад с двѣ рѣчи мудре и паметне
Можеш мене бриге опростити
А Душану тугу уклонити?
Да је мени пре тебе умрѣти, 330.
Да ја знадем, да ће твоја рука

Склопити ми очи угашене,
 Бог ми види и срдце и душу,
 Небих теби рѣчи прословила. . . . .

Њој говори србски цар Стефане : 335.

Два ми добра Бог преблаги даде,
 Каква рѣдко једном смртном даје,
 Сина, дику својега времена,
 Жену, саму љубов и милину :
 Да с' сложите, и да ме слушате, 340.

Небом би ми земљу начинили.
 Мене слушај, другога неслушај,
 Мени вѣруј, на мене с' ослони.
 Ником тако близу срдца ниси,
 Нико т' више добра непожели. 345.

Сад нек буде, што си заискала.
 Краљ ће свога отца послушати,
 И кад иште, што му с' тежко даје.
 А ти ћеш се из тог увѣрити,
 Да од њега презаш без узрока. 350.

Тога ради хоћу учинити,
 Што ме молиш, а узрока немаш,
 Да с' увѣриш за сад и напрѣдак,
 Да је краљу моја жеља света,
 Да ће мене увѣк послушати, 355.

И да неће на нас зажалити
 Ни кад може, камо л' кад неможе.

Није прошло три четири дана
А краљ сина до себе дозива,
И овако њему проговара : 360.
Мили сине, мили мој Душане,
Ја сам теби ономад рекао,
Да те мислим слати у Цариград.
Ал' сам послѣ мисли промѣнио
И слат' мислим другог Андронику. 365.
У реду је, да т' узроке кажем,
Зашт' узимам, што једанпут дадох,
Да ти жао на отца nebude,
И да ти се како неучини,
Да ти отац другог предпоставља. 370.
Знам да ћеш ми, сине, вѣровати,
Да бит' мора важно и велико,
Што ће твога отца приволѣти,
Да т' задржи от такова дѣла,
Које би ти име прославило. 375.
И ако је твоја воља тврда,
Све ћу т' казат', шта је, и како је,
Да сам видиш, и да се увѣриш,
Да ти отац нечини неправду.
Ал' ти и то, мили сине, кажем, 380.
Да би мени повољније било,
Да нештеш, да ти све казујем,

Већ да примиш рѣчи за истину,
 И на свога отца незажалиш.
 Душан своме отцу проговара: 385.
 Твоја воља, то је моја жеља,
 Мило ми је, што се теби хоће,
 А најволим, што је теби мило.
 Ради, отче, како ј' теби драго,
 Заповѣдај, што хоћеш да радим, 390.
 Шиљи, куда за добро пронађеш,
 И наређуј, како знаш најбоље,
 Никада те запитати нећу,
 Зашт' налажеш, зашт' ли опозивљеш,
 Јер познајем твоју свету душу, 395.
 И клањам се твојој мудрој глави;
 А сувише, од мала дѣтета,
 И у срѣћни и у црни дани,
 Знам те отца, којем нема пара,
 Кои само моје добро хоћеш, 400.
 И злу никад повести недаш се.
 Шиљи цару, кога теби драго,
 И наређуј, како теби драго,
 Никада те запитати нећу,
 Зашто радиш тако, ил' другчије, 405.
 Знам да имаш, зашто тако радиш,
 И да б' горе било другачије.

Душан оста у бѣлом Призрѣну,
А кнез Бранко оде у Цариград.

За тим дуго врѣме постојало, 410.

До Божића од Михоља дана.

Цар Стефане о свачем говори,

О повратку у Скадар никако.

Душан ћути, ништа неговори,

А кад тога дочекат' немог'о, 415.

Он пред Божић отцу проговара :

Свѣтли краљу, мили родитељу!

Звао си ме у бијели Призрѣн,

Звао си ме, и ја сам дошао.

Јесен прође, а и зима дође, 420.

И ево се Божић приближује.

Пусти мене Скадру бијеломе,

Рад сам тамо бити о Божићу,

Па кад узхтѣш, да ти опет дођем,

Само јави, па ћу т' одмах доћи. 425.

Отац сину 'вако одговара :

Остан', сине, јошт за које врѣме;

Само чекам сигурније гласе,

Па ћу тебе или кући слати,

Ил' ти пос'о, какав ваља, дати. 430.

Божић прође, Срѣтеније дође,

Отац сина до себе дозива,

По овако њему проговара :

Радуј ми се, мој сине Душане,
Ево теби срѣће и весеља. 435.

Јуче мени ситна књига дође
Од Стефана од нећака мога,
Да су му се подигли Бугари,
У Срѣдцу се граду утврдили,
Белаура царем прогласили. 440.

То је дѣло за твоју десницу.
Сакупићу одабрану војску,
Послаћу те с њоме у Бугарску,
Да Стефана одржиш у царству,
И бунтовне покориш Бугаре. 445.

Душан отцу овако говори:
Твоја воља мени је заповѣст;
Све ћу теби радо учинити,
Најрадије на војску отићи.
Нема лѣпше игре за јунака 450.
Нег' по бојном пољу потѣрат' се.

Краљ одлази краљици Марији
Па овако њојзи проговара:
Ево нам се казала прилика
За Душана као наручена. 455.
Подигли се у Срѣдцу Бугари,
Ударили на мога нећака;
Хоћу послат' са војском Душана
Да умири силене Бугаре.

Одговара краљица Марија : 460.
Немој, краљу, тако ти живота!
Ми из Зете дозвасмо Душана,
Да му узмемо из руке оружје,
А ти данас сам му дајеш војску,
И шиљеш га с њоме на побѣду. 465.
Чудну силу побѣда имаде,
Дух опија, вољу раздражује,
Жељу диже, а памет увија,
Буди мисли дотлѣ спавајуће,
Рађа нове страсти и изгледе! 470.
Није један срѣћан војсковођа
Пост'о свога краља противником,
И уз'о му круну и престоље,
Ил' узео, ил' узети хтѣо!
Лако ћеш му, србски цар Стефане, 475.
Лако ћеш му мач у руку дати,
Ал' помисли, хоћеш ли му моћи
Мач из руке лако изтргнути?
Знаш Душана, какав на бој иде,
Али незнаш, какав ће с' вратити. 480.
С тог те молим, к'о што с' молит' може,
Ти нешиљи краља на Бугаре,
Већ сам води своју силну војску,
Ил' је подај кнезу Владиславу
Старом твога дома пријатељу. 485.

Ово њој говори србски цар Стефана :
 Јеси л' мени прије обћала,
 Да ћеш имат' вѣре у Душану,
 Па сад опет са тим долазиш ми ?
 Ја немогу моју војску водит', 490.
 Јер ми слабо здравље недопушта ;
 А кад сам је немогу водити,
 Ком је другом и могу предати
 Него оном славном војсковођи,
 Ког је име исто што побѣда ? 495.
 Једно, љубо, име Душаново
 Више врѣди него силна војска.
 Свак у себи два срдца осѣћа,
 Кои иде у бој са Душаном,
 Губит' мисли, немисли добити, 500.
 Ко удара на краља Душана.
 Ил' мислио на своје јунаке,
 Ил' на силу јуначких Бугара,
 Ил' на своје име и добитак,
 Ил' на корист нећака Стефана, 505.
 Несмѣм војску другом вођи дати.
 Проговара краљица Марија :
 Твоја правда правом мѣром мѣри,
 А светиња т' завист непознаје.
 Ал' сви људи немисле једнако. 510.
 Два Стефана у Србији нема.

Што се више син по свѣту слави,
 Све то више име отца пада;
 Што је већа сјајност око сина,
 То све отца већи мрак увија. 515.
 Све, што живи, сунцу се радује,
 Свак се клања, гдѣ силу опази,
 Слава к себи духове привлачи,
 Од силнога свак се чему нада. 520.
 Опрости ми, што ћу ти казати,
 Истина је, а казат' се мора.
 И сад Душан више је Србији
 Нег' цар Стефан на престолу царском.
 Јошт га пусти, нека води војску,
 Нека нову славу задобије, 525.
 Свака уста њега ће пѣвати,
 Свако срдце њему ће куцати,
 Свака жеља к њему ће летити,
 Свака нада к њему ће с' дизати,
 А цар Стефан жив ће мртав бити, 530.
 Ни име му нико знати неће!
 Отац може мислит' свакојако,
 Светац може славит' и душмана:
 Али краљу несмѣ бит' свеједно,
 Ил' га славе, или га презиру; 535.
 Мужки образ неможе поднети
 Да се други оном славом слави

Која трѣба њега да осија.
 Сам неможеш своју водит' војску?
 Кад неможеш, нико т' и нетѣра! 540.
 Ал' зар нема људи у Србији
 Кои знаду царску војску водит',
 Бојак бити, и бојак добити,
 Осим једног млађаног Душана?
 Је ли право, је ли пробитачно, 545.
 Да сву славу Душан придобије,
 А толики стари војсковође
 Крвљу својом само њему служе?
 Зато чуј ме, србски цар Стефане,
 Или слази са србског престола, 550.
 И дај круну твом сину Душану,
 Ил' краљ буди, кад се краљем зовеш,
 Недај златној круни потамнѣти,
 Недај живом имену умрѣти,
 Небуд' сабласт својему времену, 555.
 Небуд' љага својему племену!
 Па сад ради, како ти је драго,
 Ја што рекох, порећи се не да,
 Ја ти казах, а сви тако мисле.
 То говори краљица Марија, 560.
 То говори напоље излази,
 Сам остаје србски цар Стефане.

Цар Стефане мисли и премишља,
 Па овако самом себи збори :
 Има право краљица Марија, 565.
 Све што рече, истина је права.
 Тако људи мисле и говоре.
 Нова звѣзда стару помрачава,
 Сјајније је јутро од вечера,
 Нова слава стару славу гаси, 570.
 Мркне круна на отчиној глави,
 Кад засијне она на синовској.
 Да је мени до земаљске славе,
 Мор'о бих је с мѣста послушати;
 Ал' Бог види, истину ћу рећи, 575.
 Свака слава, коју земља даје,
 Празна ми је сѣнка и сујета;
 Срѣћа земље и воља Божија,
 Двѣ су звѣзде, које мене воде.
 Све ћу дати за срѣћу Србије, 580.
 Крв и живот, и дѣцу и благо;
 Нек' изгубим и круну и главу,
 Тек да свога Бога неуврѣдим!
 Нека сваком слава, коју хоће,
 Нек' га славе и узносе људи, 585.
 Нек' га свуда у пѣсма пѣвају,
 И дижу му холе споменике :
 Незавидим, и сам ћу пристати,

И славити, што је хвале врџдно.

Мени само чисту душу дајте, 590.

Са њом мирно срдце у нџдрима,

И да с' дужност на ме непотужи,

Па све друго себи бер'те цвџће!

Ал' улази краљица Марија,

Љуби краља у десницу руку, 595.

Па овако њему проговара :

Опрости ми, моја круно свџтла,

Рекла сам ти, што неби трџбало,

Свето сам ти срдце уцвџлила,

И анџелску душу уврџдила! 600.

Њој говори србски цар Стефане :

Ниси, љубо, мене уврџдила,

Уврџда је, што истина није,

А што рече, није неистина.

А краљица њему одговара : 605.

Нек' сви људи другчије немисле,

Нек' ти каже мало и велико,

Ја нетрџба, да сам говорила,

Која т' знадем мудрост и светињу,

Којој дужност слушат' те налаже, 610.

Која с тобом мрџт' и живит' имам,

И у срџћи као и несрџћи.

Чини, краљу, што је теби драго!

Рџч неслушај, на сузе негледај!

Рѣчи моје немају основа, 615.

Сузе моје немају разлога

Кадгод желим, што се теби неће,

Јербо тебе мудра води глава,

А мном влада срдце самовољно.

Овдѣ ми се стисло у нѣдрама, 620.

Тишти, боли, жеже и раздире,

Сама незнам ни зашто ни нашто.

К'о на гору она магла сиња,

Тако мени она слутња тежка

На срдце се у нѣдри спустила. 625.

Куд год ходим, само бих плакала,

Шта год радим, све ми је немило.

Ох, да би ми умрѣти се дало,

Да опростим и себе и тебе.

Ал' ти с' немој на ме обзирати, 630.

Послушаћеш, па ћеш се кајати.

Него ради, што за добро наћеш.

А ја ћу ти ћутит' и трпити.

Кад узплачем, немој ме карати,

Кад узтужим, немој се љутити. 635.

Ја неплачем, што ми с' плакат' мили,

Већ што м' цвили срдце у нѣдрама,

Нити тужим, што ми с' тужит' хоће,

Већ што душа у меника пишти.

То говори, а сузе пролива 640.

И гуши се плачем и јецањем.

Њој говори србски цар Стефане :

Љубо моја, краљице Марије!

Утри сузе са бијела лица,

И изгони тугу из нѣдара. 645.

Има суза, које с' саме лију,

Има туге, коју слутња рађа,

И недаду с' свладати човѣку.

Добро чиниш, што с' ослањаш на ме,

Зацѣло се нећеш покајати, 650.

Гдѣгод могу без зла и без грѣха

Хоћу теби угодити најпре,

Да се младост твоја неубије,

Да неможеш на ме пожалити.

А сад иди, па се Богу моли, 655.

Да ти снагу у срдце улије,

Да неплачеш, кад плакат' немораш,

Да нетужиш, кад можеш пѣвати.

Краљица му десну руку љуби,

Па одлази у своје одаје. 660.

Дани теку, краљица с' нетѣши,

Непомажу рѣчи ни разлози,

Непомаже наук и утѣха.

Увену јој руже на образи,

Угаси се сјајност у очима. 665.

У краљу је срдце проплакало,

Па овако самом себи збори :

Чудно срдце Бог човјку даде.

Испитуј га и дању и ноћу,

Па му нећеш све тајне дознати. 670.

Сад је кадро у небо с' дигнути,

А сад једва по земљи гамиже,

Сад је тврђе од сиња камена,

Сад је мекше и од сама воска,

Сад удара на бритке мачеве, 675.

Сад подлеже сану и обсјни.

Морам дати војску Владиславу.

То говори Душана дозива,

Па овако њему проговара :

Кажи мени, мој сине Душане, 680.

Шта је више у твоим очима :

Мирна душа твога родитеља

Или бојна слава Душанова?

Душан отцу 'вако одговара :

Што ме питаш, мили родитељу! 685.

Што ме питаш, што ти с' само каже.

За мир отчин, за срђу отчину

Сваки син је и погинут' дужан,

Како ли ће славу пожелѣти

Која душу отцу узмуућје! 690.

Отац сину даље проговара :
 Сад избирај, мој сине Душане!
 Ил' ћеш ићи с војском у Бугарску,
 И мир мога дана отровати,
 Ил' ћеш остат' у бѣлу Призрѣну, 695.

И мир душе моје сачувати.
 Знам, да стои у краљевској власти
 Војску дати, ком је њему драго,
 Војску дати, па је и узети.
 Ал' нерадо дану рѣч узимам, 700.

А најтеже, коју теби дадем.
 Зато теби на вољу остављам,
 Да избереш, што ти је правије,
 А кажем ти, шта је и како је!

Душан своме отцу одговара : 705.
 Небих теби истину казао,
 Да ти рекнем, да ми је све једно,
 Ил' ишао с војском на Бугаре,
 Ил' остао у бѣлу Призрѣну.

Ал' твог мира, твоје срѣће ради 710.
 Ту ћу тугу радо претрпiti
 И јуначко срдце зауздати.

Подај војску, србски цар Стефане,
 Подај војску, ком је теби драго,
 Ја остајем у бѣлу Призрѣну. 715.
 Ал' ми кажи, мили родитељу,

Зашто би се мир твој нарушио,
Да ја водим војску у Бугарску?
Зашто моја слава и побѣда
Да је отров за срѣћу отчину? 720.

Ал' не, — немој ништа говорити!

Без узрока неби то искао,

А свом сину враг зацѣло ниси!

Ја се клањам твоим наредбама,

И хвала ти, што ми и то кажеш, 725.

Кад власт имаш ништа неказати!

Отац сину 'вако одговара:

Тако сине, тако мој Душане!

Тим се путем у небо долази!

Биће дана, и биће прилика, 730.

Кад ће с' Душан славит' побѣдама,

Лѣпше славе придобити нећеш,

Нег' којом се данас обасипаш,

Кад мом миру твоју славу дајеш.

Скупила се војска одабрана 735.

И отишла на земљу Бугарску.

Војску води кнеже Владиславе,

А краљ Душан оста у Призрѣну.

Пета Пјесма.

Добри стижу из Бугарске гласи,
Кнез Владислав Бугаре побио,
Заробљена води Белаура.

Радује се србски цар Стефане,
Радује се краљица Марија. 5.

Па овако краљу проговара :

Послушај ме србски цар Стефане!

Давно нѣшто на срдцу ми лежи,

Па све несмѣм, да ти напоменем.

А сад ми се таман чини врѣме, 10.

Или сада, ил' одсад никада.

Два је сина небо теби дало

К'о два ока у тој мудрој глави.

Два су брата обадва једнака,

Оба твојем срдцу равно драга : 15.

Је ли право, да један краљује,

Други брату рођеном слугује?

Ако мене та несрѣћа стигне

Да ти руке на прси прекрстиш,

И на србски престол Душан сѣдне, 20.
А Симеун без круне остане,
Пући ће ми срдце у прсима!
Него, чуј ме, србски цар Стефане!
Велика је твоја краљевина,
Једну страну остави Душану, 25.
Симеуну другу заустави,
Нек' су браћа послѣ отца равна,
Нек' nebude сва власт старијему,
А да млађи кука до вијека!
И да буде уредба сигурна, 30.
Учини је за живота свога.
Дај Душану, што му дати мислиш,
А задржи друго Симеуну,
Да свак знаде шта је царска правда,
Да nebude кавге послѣ смрти. 35.
Душану ће ово право бити.
Он ће своју полу умножити,
Он ће друге земље освоити,
Па му неће за тим жао бити,
Што му млађем брату зауставиш. 40.
Па нек' иде у име Божије,
Нек' краљује, како њему драго,
Сама видим, неће добро бити,
Ако дуже овдѣ узостане,
И ако му жељу ненамириш. 45.

А цар Стефан краљици говори :
 Незнам, љубо, ко те тако учи,
 Ал' говориш, к'о да књигу чатиш,
 Чисто бих те мог'о послушати,
 Да примѣра немам пред очима. 50.

Али хоћу говорит' Душану,
 Ако зашто, да видим, шта мисли,
 И шта ће ми на то одговорит'.

Ако краљу то повољно буде,
 Да знаш, љубо, добро вам немисли, 55.
 Сад ће узет' што му отац даје,
 А мослѣ ће и ваше отети.

Ја ти, љубо, за дѣобу нисам,
 Дѣоба ће земљи нахудити,
 Немогу је на душу узети. 60.

Кад је сутра данак освануо,
 Краљ дозива свог сина Душана,
 Па овако њему проговара :

Послушај ме, мој сине Душане,
 Послушај ме, што ћу да ти кажем, 65.

Па ми реци по срдцу и души,
 Је л' ти право, ил' ти је неправо.

Видиш, сине, године пролазе,
 Из дѣтета човѣк си постао,

И ти рећи, човѣк изванредан 70.
 Ил' гледао на дух ил' на тѣло,

Ил' на дѣла досад учињена.
Дух ти тежи за велики дѣли,
А младост је увѣк славе жељна.
Твоја ватра а моје године 75.
Неслажу се; има много ствари
О којима ти другчије мислиш,
Ја другчије; често пута теби
Учини ће с' штогод пробитачно,
Што ја држим да је убитачно. 80.
Да ти путо с воље скињем, да ти
Младом духу криоца одрѣшим,
Да на моју старост непожалиш,
И смрт отцу своме непожелиш,
Овако сам уредит' смислио. 85.
Оне земље крај мора дебела
И Расију са Призрѣном градом
Даћу теби, да у њима владаш,
Да царујеш, како ти је воља,
Нити зашто да ме кадгод питаш, 90.
Нит' у чему да ти заповѣдам.
А Србију и нове државе
И баштину краља Драгутина
Ја за себе, сине, задржавам,
Да до смрти у њима царујем, 95.
И по својој вољи господарим;
Па кад мени суђен данак дође,

И мрѣти ми с' рекне и преминут',
 Хоћу ове земље да оставим
 Моме млађем сину Симеуну, 100.
 Да у њима златну круну носи,
 Да царује, к'о ти у овима.
 Него ћеш ми, сине, обѣћати,
 И заклет' се светим јеванђељем
 Да ћеш моју вољу поштовати, 105.
 Да на брата нећеш ударати,
 Већ да ћеш му бити у помоћи,
 Ако кад му буде до невоље.
 Видиш, сине, ти си одрастао
 Под отчином нѣгом и окриљем; 110.
 Ти на своје већ си ноге стао,
 С крили свои летит научио.
 А Симеун јошт је мало дѣте,
 И нејак ће за отцем остати;
 Ко ће њега под руку узети, 115.
 Ако неће једин брат рођени?
 Осим тога теби Бог је дао,
 Што је рѣдко сину од човѣка;
 Ти ћеш себи више прибавити,
 Нег' што т' отац за брата узима. 120.
 Сад ми реци, ал' по души, сине,
 Јеси л' с овим редом задовољан?

Душан ћути, па се предомишља,
И' онда 'вако отцу одговара :
Послушај ме, мили родитељу! 125.
Хоћу т' казат' управ' како мислим,
Па нек' би ти и неправо било ;
Грѣх би био пред отцем лагати.
Ти знаш, да ја славно име љубим,
Да сам радо, гдѣ с' што сјајно ради; 130.
Ал' ми досад није на ум пало
Што без тебе хтѣти и радити!
Живи, отче, и царуј задуго,
Док те старост сама непринуди
Мир потражит' одмор пожелити. 135.
Биће доста дана и за мене ;
А ко хоће, и коме се може,
Увѣк му се добра сгода даје,
И прилика сама собом јавља.
Ал' нит' сада, нит' и кад одсада 140.
Немогу ти, отче, одобрити,
Да на двоје разцѣпиш Србију,
Двѣ начиниш из ње краљевине.
Боље ј' теби, нег' мени познато,
Да су србске државе страдале 145.
И толико пута злопатиле,
Што отцеви земљу подѣлише
И синовма државе дадоше.

Нећу теби ништа спомињати,
 Што бијаше пре славног Немање, 150.
 Колико се крви просипало
 Измеђ браће и међ' племенима;
 Ал' ти морам, отче споменути
 Неманића Вука и Стефана,
 Твога отца краља Милутина 155.
 И срџмскога краља Владислава.
 Ближе к нама нећу силазити,
 Небих рад ти рану позлѣдити.
 У јединству права сила лежи,
 Разтргнуто свако пада царство. 160.
 Симеуну код свог брата неће
 Зло бит', само нек' брат брату буде.
 Да је њега судбина позвала
 Као мене, ја бих му животом
 Куповао и славу и силу. 165.
 Зато, отче, док ти нама живиш,
 Држи цѣлу србеку краљевину,
 И води је све то већој слави,
 А ја ћу ти вѣрно помагати;
 А кад дође, да се разстајемо, 170.
 Ослони се на Бога и мене.
 Ја ћу бити отац Симеуну,
 Неће дѣте никад осѣтити
 Да му нема отца у животу.

Ал' недѣли србску краљевину, 175.

Несѣј раздор, незамећи кавгу,

Неубијај славу домовине,

Несвраћај је са тог лѣпог пута,

Коим иде, и коим ће доћи,

Да међ прве стане царевине! 180.

А најпослѣ, чини што ти драго!

Ти си отац, ти си и господар.

Могу т' казат', што у срдцу мислим,

Могу желит', могу и молити,

Ал' немогу теби заповѣдат'. 185.

Док на глави златну круну носиш,

Ти што хоћеш оно бити мора.

У руци ти судба земље лежи,

А на души гријех ил' заслуга.

Ти ћеш, отче, Богу одговарат'; 190.

Чини, што смѣш на душу узети!

Ја ћу гледат', да на свога сина

Жив ил' мртав никад непожалиш,

А што лежи у Божијој руци,

Нити могу дати, нит' узети, 195.

Нит' обрећи могу, нит' одрећи,

Нит' се питам, нит' ћу се слушати.

А Душану отац одговара :

Ходи, сине, да т' отац загрли,

И ту мудру главу ти пољуби! 200.

Нећу, сине, дѣлити Србије,
 Цѣлу ћу је теби оставити.
 Симеуну зло бити неможе
 Код таквога брата великога.
 Кои тако свог отца поштива, 205.
 Владу цѣни, ал' за њом негине,
 Тај ће цѣнит' и равно поштоват'
 Свак аманет свога родитеља.
 Само једно послушај ме, сине,
 Могу доћи свакојаки дани, 210.
 Може бити свакојаких ствари,
 Али никад незаборав', сине,
 Да твој отац тек у теби живи,
 Да у теби своју славу види,
 Да с' у теби вѣчно живит' нада. 215.
 Нек' на тебе силну кренем војску,
 Нек' ти го мач у срдце управим,
 Нек' те бацим у тамницу црну
 И крвавог пошљем губитеља
 Да ти скида главу са рамена : 220.
 Јошт нека те вѣра неостави,
 Да те отац заборавит' неће.
 Силна војска тебе сатрт' неће,
 Гола сабља тебе с' такнут' неће,
 Тамница ти нахудити неће; 225.
 Ни длака ти с главе пасти неће,

А камо ли са рамена глава.
Пре ће ова глава у гроб пасти
Нег' ове ти рѣчи превѣрити!
То говори, па сина загрли, 230.
Пољуби га у чело јуначко
И пусти га од себе напоље.

Опет дуго врѣме постојало,
Душан ћути, ништа неговори,
Неби л' отац сам му споменуо, 235.
Да у Зету може полазити.
Али отац ништа неспомиње.

Мисли Душан, шта је и како је,
Па с' овако с собом разговара:
Шта то може, шта то мора бити, 240.
Да ме отац у Зету непушта?
Да л' ће моју да удави љубов?
Да л' краљица игру непроводи?
Ниче зрно земљом покривено,
И та тајна биће кадгод јавна! 245.

Кад се к земљи црна ноћца спусти
Нѣко куцне на краљева врата,
Лако куца, као да се краде.
Краљу срдце у нѣдри заигра,
Гласов'ма се из Зерзева нада. 250.
Бодро срдце непревари краља,
Јер кнез Деан у собу му уђе,

Сав увијен од главе до пете,
 Да га нико познати неможе.
 Како уђе огртало сбаци **255.**

И у свѣтлом укаже с' оклопу.

Кад је Душан Деана познао,
 Овако је њему повикао :

Ти с' Деане? како Анђелија?

Деан краљу тихо одговара : **260.**

Анђелију добро служи здравље,

Она једна међ нама ј' весела,

Она једна незна за опасност.

Свѣтла круно, право мени кажи,

Је л' истина, да на тебе овдѣ **265.**

Свуда зија бѣда и несрѣћа?

Ми у Зети зле смо чули гласе.

Зло краљица с тобом наумила.

Само чека удесну прилику,

Да ти дође главе и живота, **270.**

И свом сину круну задобије.

Само реци, Зећани чекају,

Приморци ће листом дигнути се,

Сав ће Призрѣн у крви огрезнут',

Под краљицом престол задрхтаће, **275.**

Тебе неће глава заболѣти.

Је л' ти воља, хајде сада са мном.

Под Призрѣном чека те дружина,

Мало друга, али поузданих,
 Све коњници, да ће стићи вилу 280.
 И утећи змају крилатоме.

Јеси л' само за Призрѣном градом,
 Цѣо народ уз тебе ће стати,
 На нек' дрхћу убоице клете
 Пред арсланом простим од окова. 285.

Краљ Деану 'вако одговара :
 Хвала вама на вашој љубови!
 Јошт до данас незнам за опасност.
 И сам видим, да чист пос'о није.
 Ту ме држе птицу у кавезу; 290.

Страшливији клоне ме се јавно,
 Слободнији попрѣко ме гледе,
 А многи се чудновато смѣши.
 Што год бива, без краљице није,
 Њеној жељи ја сам трн на путу, 295.

Туги тражи одлакшат' уврѣдом;
 Ал' све бива без краљева знања,
 Цар се Стефан ни у чем немѣња,
 Он је онај, ког оддавна знамо.

Тек краљ ове изрекао рѣчи, 300.
 Нѣко куцне лагано на врати.
 Краљ отвори, и уведе служче,
 Младо дѣте Витаничког кнеза,
 Које двори госпођу краљицу.

Шта је, Лазо, што си с' поплашио, 305.

Капи крви у образи немаш.

Дѣте очи на Деана баци,

Па с Деана на краља подигне,

Оком каже, до што рећи има,

Ал' свѣдока неће разговору. 310.

Краљ се смѣши, па му проговара:

Наше тајне смѣ кнез Деан чути!

Краљу дѣте тихо проговара:

Свѣтла круно, зле ти носим гласе!

Теби није у двору останка, 315.

Краљица ти о несрѣћи ради,

С Балдовином теби плете замке.

Често с' они насамо састају,

И проводе тајне разговоре;

Добри нису, то им лице каже. 320.

Ја сам јуче службу одправљао,

И пред њеним собама стојао.

Сам сам био, сан ме ухватио,

У спавању нисам осѣтио,

Кад је уш'о Балдовин краљици. 325.

Из сна оштар говор ме пробуди.

Поплашим се, и на ноге скочим,

Одем к врат'ма, да с' о том извѣстим,

Је л' пријатељ ил' је непријатељ.

Познам тамо кнеза Балдовина. 330.

Само двѣ три чуо јесам рѣчи, —
Немој, краљу, да т' их казат' морам,
Правим путем до њих дош'о нисам,
Сам пред собом стидит' га се морам.
Зло је било, нек' на добро буде. — 335.
Шта да радим, трѣбало је знати.
Да останем, како су ме нашли,
Злога слугу у сну невременном?
Или да се сада будан нађем
И сам будем своме свѣдок грѣху? 340.
Што је било, небити немогло;
А ко спава, тај нечује тајне!
Опет сѣднем, к'о што сам сѣдио,
Очи склопим, као да јошт спавам.
Није дуго врѣме постојало, 345.
Кнез Балдовин од краљице дође,
И приступи, да види, шта радим,
Па ми ове проговори рѣчи:
Из малена с' муж велики види,
Кад да ј' будан, онда сладко спава! 350.
Кроз срдце ми ове рѣчи прођу
Као оштрих стотина ножева;
Праве биле, морадох оћутит'.
Данас друго измѣни ме служче,
А ја крадом овамо похитах, 355.
Да ти кажем, да се чуват' знадеш.

Свѣтли краљу, прекљињем те Богом,
 Срѣћом твојом и срѣћом Србије,
 Ако ти је твоја глава мила,
 Ако су ти мили пријатељи, 360.
 Ако жалиш оног светог отца,
 Ако земља на срдцу ти лежи,
 Иди, краљу, из бѣла Призрѣна,
 Спаси себе, спаси нас од бѣде,
 Спаси оног доброг родитеља 365.
 Од несрѣће, и грѣха, и суза!
 Ја сам своју погазио дужност
 И ову сам проиграо главу,
 Ради са њом, што је теби драго,
 Ил' је скидај, ил' је њима подај, 370.
 Само гледај да своју сачуваш.
 Кад је дѣте ове рѣчи рекло,
 На очи му сузе удариле.
 Краљ по лицу милује Лазара,
 И овако њему проговара : 375.
 Буд' без бриге, моје драго дѣте!
 Мила ј' мени твоја златна глава.
 Ја ћу тебе у Зету узети.
 А сад иди, па с' изспавај мирно,
 Да на стражи заспати немораш; 380.
 Злобне јесу рѣчи Балдовина,
 Ал' је права у њима истина.

То краљ рекне, па одпусти дѣте,
А Деану ове рекне рѣчи:
Ви у Зети будите без бриге. 385.
Ма шта било, главу љу изнети.
Мрежу плете краљица Марија,
Ухватиће лава мѣсто лиса.
Ја љу љутит', док ништ' неговоре,
И чекати, док ми с' недосади. 390.
Па љу онда конац одкинути.
Поздрави ми миле у Зерзеву
Ето мене љима у походе
Ако Бог да о 'Бурђеу дану.
Сад сѣд' мало, вечера ће доћи, 395.
Одмори се, па у име Бога,
Ако нећеш, да те водим краљу
И пријавим царици Марији.
Младом краљу Деан одговара:
Нит' љу сѣсти, нит' љу вечерати, 400.
Нит' у мени смириће се душа,
Док за собом Призрѣн неугледам.
Нит' сам дош'о краљу, ни краљици,
Нит' ми с' мили лице им видити.
Сад одлазим, к'о што сам дошао, 405.
Главом један, и по ноћи крадом;
Други пут љу с хиљадама доћи
У пол полдне, нека сваки види,

Кол'ко трѣба да се скине глава,
 Да се скине и скинути даде,
 Док на твоју смѣ се помислити.
 То изрече, па се цѣо уви
 И у тамну изгуби се ноћу.

Врѣме прође и Ђурђев дан дође,
 Сва се гора заодѣну листом,
 А цар Стефан ништа неговори,
 И нешиље краља из Призрѣна.
 Душану је чекат' додијало,
 На одлази своме родитељу,
 Да га моли да га Скадру пусти.

Код краља је краљицу застао.
 Како уђе, Божју помоћ даје,
 И клања се њима до земљице,
 На овако отцу проговара:
 Ја сам дош'о захвалит' се лѣпо
 На љубови и на дочекању,
 Јер сам сјутра поћи намислио
 Ако Бог да Скадру на Бојани
 С благословом Божјим и твоијем.

Цар Стефана на краљицу гледи,
 А краљица у црну земљицу.
 На лице јој тамна сѣнка паде
 Равна оној на бистром језеру,
 Кад за гору свѣтло склизне сунце.

Цар Стефане на краљицу гледи 435.
 П' онда 'вако сину одговара :
 Немо'ш сине, сутра одлазити ;
 Претрпи се јошт за које врѣме,
 Па ћу тебе кући одпустити.

Душан отцу тихо проговара : 440.
 Допусти ми, мили родитељу !
 Да те смѣрно могу запитати,
 Зашт' неб' мог'о сутра полазити
 Бѣлу Скадру на води Бојани ?

Кад си мене у Призрѣн позвао, 445.
 Јесам к теби одмах похитао ;
 Па сад ево пол године прође,
 Како стоим у бѣлу Призрѣну,
 А незнам ти ни зашто, ни нашто !

Више сам те пута замолио, 450.
 Да ме пустиш Скадру бијеломе,
 Ти ме никад пустити нехтѣде !

Ако си ме рад био видити,
 Мого си ме сит се нагледати ;
 Ако с' хтѣо са мном говорити, 455.

Могли смо се наразговарати ;
 Ако с' хтѣо, да ти што ударим,
 Могоа сам сит се напословат'.

Ал' овако нит' видим узрока
 Нити цѣли, зашто овдѣ сѣдим ! 460.

Тежко ми је изустити рѣчи,
 Које ће ти бити неповољне,
 Ал' сам си ме томе научио,
 Да што мислим оно и говорим.
 Све ми с' чини, да гост овдѣ нисам, 465.
 Већ да сам ти као заточеник!
 Ја сам теби чешће долазио,
 Кад ми воља, опет одлазио;
 Ал' сад ево недаш ми полазит',
 Већ ме држиш овдѣ у Призрѣву, 470.
 Као оно птицу у кавезу!
 Свега има птица у кавезу
 Свега има и више и боље
 Нег' на оном пољу Божијему,
 Ал' неможе, куда јој се хоће, 475.
 Недаду јој у тај луг зелени,
 Немој' прнут' том јарком сунашцу.
 Тако и мени ништа недостаје,
 Свега имам више нег' код куће,
 И све ми је боље нег' у Скадру; 480.
 Свега имам, ал' слободе немам!
 Зато т' молим, мили родитељу,
 Ил' ме пуштај, да у Скадар идем,
 Па кад узхтѣш, опет ћу ти доћи;
 Ил' ми кажи право и очито, 485.
 Да си мене у Призрѣн дозвоао

Не у госте него у сужанство,
Да знам, отче, како и на чем' сам!

Проговара краљица Марија :
Хајд' умири, србски цар Стефане, 490.

Кад си тужан и то дочекао,
Да т' син види у двору тамницу,
И у теби свога тамничара!

Пуштај њега нек' у Зету иде,
Док се нису Зећани дигнули, 495.

Да обију на тамници врата,
И уморе злога тамничара!

Пуштај сина, нек' у Зету иде.

У Зети су големи послови :

Скупљену је уредити војску, 500.

И дочекат' вѣрне пријатеље;

Доста отац свог је влад'о вѣрка,

Већ је врѣме, да се преда сину.

То и сама света иште правда,

Тако стари чинише краљеви 505.

Од те свете лозе Немањине!

Душан ћути ништа неговори,

Неговори, јер му се неможе,

Грч му срдце, да пукне, стиснуо,

А грло се од жалости стегло. 510.

На једанпут љути пламен букне,

И он викне громовитим гласом :

Зар ће опет отровна мађија
 Да у црно завије Србију,
 Ватру баци међ отца и сина? 515.

Зар у светом нѣдру Немањином
 Опет љута излеже се гуја,
 Која ће га за срдце ујести,
 Отроват' му спомен међу људма,
 Учинити име проклетињом, 520!

Да се прича са свога покора?
 Дивно чудо имаде Србија,
 Све јој за то земље завидише,
 Два сунашца на свом ведром небу,
 Једно свѣтли, да се друго сија : 525.

Зар сотона кивну пружа руку
 Да Србији ту уграби дику,
 Да јој једно угаси сунашце
 Крвљу сина ил' сузама отца! —
 Из ока му засѣвају муње 530.

А громови с чела ударише.

А цар Стефан стане међ обоје,
 И овако њима проговара :
 Бут', Душане, ни рѣчице више!
 А ти, љубо, уклони се мало, 535!

Ја ћу с њиме све свршити мирно.
 Син се с отцем лакше разговара,
 Злом љутина рѣчи води концу!

Пође врат'ма краљица Марија,
Ал' јој Душан не да излазити, 540.
Већ овако отцу одговара :
Нешиљ', отче, краљицу одавдѣ;
Нека каже, што на мене знаде.
Ја осѣћам од више времена
Да матере у матери немам, 545.
Да краљица на мене војује.
Знам ја, отче, да је њено дѣло,
Што неодох цару Андронику;
Па знам, отче, да на њене рѣчи
Неодох ти с војском на Бугаре. 550.
Ти нечујеш, ал' сав свѣт говори,
Да краљица о глави ми ради.
Паметно је блажит' и тишати,
Да се страсти слегну и сталоже,
И добро је ватру запретати, 555.
Да је вѣтар одкуд неразпири :
Ал' кад једном рана отвори се,
Видати је трѣба, не прекриват'!
Нека каже краљица Марија,
Шта на мене има зажалити, 560.
Да ми о злу мисли и говори;
Шта сам њојзи, шта л' теби скривио,
Да ми иде баш о самој глави!

Одговара краљица Марија :
 Кад баш хоћеш, да т' у очи кажем, 565.
 Ево ћу ти вољу испунити.
 Ти у Зети младе купиш људе
 И преправљаш себи пријатеље,
 На што, краљу? Само ти се каже!
 У Зети се о цару Стефану 570.
 Неговори друго и другчије,
 Већ да само на штету Србије
 Душом дише, на престолу сѣди.
 Ово ћу ти, краљу, посвѣдочит',
 Само ишти, и дај ми времена, 575.
 Да т' у Призрѣн свѣдоке доведем!
 Кад те хтѣде отац да пошаље
 У Цариград цару Андронику,
 Да с' о миру с царем договараш,
 Ти си тајну имао намѣру 580.
 Андроника себи придобити,
 Да ти буде помоћ поуздана,
 Кад дан дође и врѣме донесе
 Да на отца подигнеш оружје.
 И то ћу ти, краљу, посвѣдочит', 585.
 Само ишти, и дај ми времена,
 Да доведем из свѣта свѣдока!
 Кад ти отац своју дава војску
 Да је водиш на бунт у Бугарску,

Ти с' с Бугари имао договор, 590.
Да им дадеш задобити царство,
Па да ти се у помоћи нађу,
Кад дан дође и врѣме донесе,
Да на отца подигнеш оружје!
И то ћу ти, краљу, посвѣдочит', 595.
Само ишти, ако ти је драго,
Свѣдоци су близу и преправни!
Хоћеш даље да т' и више кажем?
Зна се, краљу, и чује се, краљу,
Шта се тамо у Зети преправља. 600.
У Зети се оружају људи,
У Приморју изкупља се војска,
У Захумљу траже с' пријатељи,
Да с' удари на цара Стефана,
Да се отац са престола сбаци, 605.
Да се Душан на престол подигне!
То ми, краљу, порећи неможеш,
То је знато цѣлој краљевини.
Све то бива с твоим договором.
С тога ти је Деан долазио 610.
А по ноћи кришом и потајом,
Оставивши под Призрѣном друштво.
Зашто мѣњаш боју у образу?
Није био Деан у Призрѣну?
Није тајно теби долазио? 615.

Ил' си отцу о том говорио?
 Зна се, краљу, све то, и јошт више,
 И казаће с', ал' на другом мѣсту,
 На којем се закон разговара
 С бунтовници, царски невѣрници **620.**
 И убијцом краља вѣнчаного!
 А сад хајде, уклон' ми се с пута;
 Ако тебе нису научили
 Заповѣсти отчине слушати,
 Ја сам мужа слушат' научила, **625.**
 И презрѣти недостојна сина
 Ма и круна на глави му била!
 Ид' ми с пута, са мном немаш ништа;
 Ено т' отца, па се свађај с њиме!
 У Душану живо срдце стало, **630.**
 Од чуда се јунак скаменио.
 Затим рикне као лав разјарен:
 Ја бунтовник и царски невѣрник!
 Ја убијца свог отца рођеног!
 И небо се неће да провали,
 Неће грѣшну да сакруши главу **635.**
 И ђаволску да уништи душу!
 Та шта тражим небо и громове
 Кад ја имам муњу у рукама!
 Умри, гујо, кад за срдце гризеш, **640.**
 Гини сама, кад губити мислиш!

Ово рекне па сабљу изтргне,
 Завитли је себи изнад главе.
 Уплаши се краљица Марија
 Брже боље свом мужу побѣже, 645.

А сва дрхће, к'о танка шибљика,
 Пред Душана цар Стефан изиђе
 И овако на њега повиче:
 Сабљу таки у корице мећи,
 Па одлази из моих очију! 650.

Закон не да сабљу потргнути
 Ни на кога у краљевском двору,
 Ко потргне, има да с' погуби:
 А ти трзаш сабљу на краљицу
 Пред очима од Србије краља! 655.

У то на двор краљица испала
 И плачући овако викала:
 Брже људи! Помагај народе!
 Кои вѣру своме краљу држи,
 И заклетву неће да погази,
 Нека нама на помоћ похита,
 Јер нас хоће Душан да покоље.

Прискочише момци оружани
 Потргоше маче из корица,
 Бојна своја копља окомише,
 У краљеву собу нагрнуше.
 Пред њима је Воин војевода

Сабљу вади, па момцима виче :
 Сложно, момци, што сте застанули,
 Зар у руци го мач невидите? 670.
 Ил' хоћете, да вас пљују људи,
 Што пред вама краља посѣкоше,
 А мачеви с' ваше немакоше,
 Немакоше, остали вам пусти!

То говори на краља удари, 675.
 А за њиме момци навалише.
 Кад на краља момци ударише,
 Ватра му се низ образ запали;
 Он опружи обѣ своје руке
 И оштро се на пети окрене, 680.
 Све поваља, као исто снопље.
 Па са голим у десници мачем
 Пође к вратма, да напоље оде.

Кад то види краљица Марија
 Од ужаса цѣла се затрѣсе, 685.
 Па зацикне у невољи љутој
 К'о да срдце из ње живе ваде :
 Непуштај га, србски цар Стефане!
 Ако теби оде из Призрѣна,
 Из Зете ће хале подигнути, 690.
 Погубиће и мене и тебе!

Цар Стефану с' на ино неможе,
 Већ повиче Воину с момцима;

Држ'те краља, сабљу му отмите,
 Водите га у нову тамницу, 695.
 Па никога к њему непуштајте!

Ал' војници један другог гледе,
 Нико нема вољу први бити.
 А кад Душан рѣчи разумѣо,
 Застао је, главу оборио, 700.

Па на отца тужно погледао,
 Мач пламени на земљу бацио,
 И овако отцу говорио :
 Сад немарим живот изгубити,
 Кад од тебе то сам дочекао! 705.

То рекао, с момцима пошао,
 Опет стао, к отцу погледао
 И тужним му гласом повикао :
 Убиј, отче, неправи богаљем!
 Па из собе брже изишао 710.
 С голом главом и без сабље бритке.

У тамницу момци г' одпратише,
 Па за њиме врата затворише
 И с девет их брава закључаше,
 Те сам оста у тамници сужан. 715.

Шеста Пјесма.

Душан сѣди у тамници сужан.
Тежка туга краљу прси стегла,
Сињи камен на срдце му пао.
Холу главу к нѣдру оборио
К'о крин бѣли, кад га црв подгриза; 5.
Ока свога са земље недиже
Као мајка са гроба надежде.
Онда суза низ образ му склизне;
С уздисајем из дубљине груди
Ове му се подкрадоше рѣчи : 10.
А сирота моја Анђелија!

Није дуго врѣме постојало,
Тамници се врата отворише,
Стража уђе, кључеве донесе
И овако проговори краљу : 15.

Свѣтла круно, ми добро видимо,
Да је тебе овамо послала
Зла намѣра и мрзост краљице.
А ми нисмо ради дочекати,

И по други пут да се догоди, 20.
Што никада да се није сбило,
Свак би Србин од срдца желио,
Много мање, да што тебе снађе,
За ког сви ће радо изгинути.

Опрости нам, што ти сагрѣшисмо, 25.
И овамо тебе доведосмо;
А ево ти од тамнице кључа,
Па бѣж', краљу, куда теби драго.
Спаси себе од грдне несрѣће,
А Србију од зла и срамоте. 30.

Душан момку тихо одговара:
Ти се вараш, драги пријатељу!
Јошт Србија дотлѣ није дошла,
Да је правда, што су брзе ноге.
Па све да је, — што заиста није, 35.
Док цар Стефан златну круну носи, —
Душан руши, што нагне на њега,
Или пада, ал' никад небѣга.
Задрж' кључе, чини своју дужност,
Бог ће дати, све ће добро бити. 40.
Лако ће се син с отцем помирит',
А вас може све живота стати.

Краљу стража овако говори:
Што нас чека, нека нас постигне,
Ми се с мѣста крочити нећемо. 45.

Нека наше поскидају главе,
Само твоју ти сачувај, краљу!

То изрекне, кључеве остави,
Брже боље напоље изиђе.

Краљ се спусти на сламну постељу. 50.

У њему се узмутила душа.

Она цъла, она вѣра тврда,

Да га отац оставити неће

Ни за чију на том свѣту љубов,

Срушила се, сва се разпрштила; 55.

Оно крѣпко у себе уздање,

Да ће прије живот изгубити,

Нег' у отца вѣру изгубити,

Разбило се, ка'нда није било,

И бол на свом мѣсту оставило; 60.

Благотворно оно увѣрење,

Које сумњи не да дићи главе

И уклања сваку несигурност,

Да на овом цѣлом бѣлом свѣту

Ништ' неможе љубов нарушити, 65.

Тврду ону свезу разкинути,

Која њега са отцем скопчава,

Одлетило, да се неповрати,

Оставило за собом презање,

Које будно опасност одбија, 70.

Али увѣк од зла горе прави,

И зло види, и гдѣ га неима!
Смутила се у јунаку душа;
На срдцу му камен леда лежи;
У глави га љута смѣша пали! 75.

Већ се сунце за гору спустило,
Вече било, па ноћ наступила;
Звѣзде трепте на небу ведроме;
Мѣсец тихо прописаним путем

Од истока свом западу плови; 80.

Све се дало миру и тишини,

Све заспало, к'о да је помрло.

Занѣмила туга и посленост,

Стишале се бриге и рачуни,

Задрѣмала завист са ревношћу; 85.

Све под своје мир узео крило.

Он се спусти, послѣ дуге борбе,

И у главу и груди Душана.

Свѣжа струја чисто пробије га,

Оживи му и душа и тѣло. 90.

Јасност нѣка облије му душу,

И к'о какво чистије створење

Пред очи му стане Анђелија.

Њена сјајна, небеска љпота,

Блага љубкост, и чиста невинност, 95.

Печат' мира на анђелском лицу,

Које бурни задах непредухну,

А у оку безгранична љубов,
 Залију га слашћу и тишином,
 Уздигну га са земље блатнаве 100.
 И премѣсте под чистије сунце.
 Пред њим стои та рајска прилика,
 Па се сладко на њега осмѣва;
 Са свом жељом сазрѣле љубови
 Своје бѣле шири к њему руке. 105.
 Он поскочи, да б' је загрлио,
 Ал' му красно одлети виђење.
 Краљ с' обзире, као да га тражи,
 Тамница му на све одговори.
 Он уздахне из свег срдца свога, 110.
 Да с' опрости од сињег камена,
 Кои му је притиснуо груди
 Да му једва оддахнути даје.
 Сад се мис'о први пут му јави,
 Да изгубит' може Анђелију, — 115.
 Мач му бритки кроз срдце просѣче,
 А кроз главу шибка усијана,
 Мало јунак у несвѣст непао,
 И пао би, да му непритече
 Она лѣпа људи варалица, 120.
 Што нам слаже по стотину пута,
 И опета све јој вѣрујемо,
 Да надежда неслети јунаку,

Која своим улагљивим гласом
Пришапне му : све ће добро бити! 125.

И дотлѣ му милије образе
Из срѣћнијих дана будућности
Умореном духу указива,
Док неспаде тежка трепавица,
И надежду брат јој сан измѣни. 130.

Син заспао, а отац немог'о.

На њега су бриге навалиле,
Тежке бриге и невољне мисли.

Са двѣ стране ватра њега пече,
Грѣх сапреда, гроб зија острагу. 135.

Незна краљу, на коју ће страну.
Све мислио, на једно смислио,

Тог се држат', што за право нађе,
Па негледат' ни себе ни другог.

Срдце боли, ал' ће лакше бити,
Ако савѣст непомоли зуба. 140.

А краљица, кад се нашла сама,

На колѣна пред икону пала,
Из весела срдца повикала :

Хвала Богу, хвала јединому, 145.
Биће добро, добро се почело.

Напред мора, што натраг неможе;
Посѣјани неугину кукољ.

Ја ћу сламу пламену додават',
Вѣтрину ће случај позајмити. 150.

Па се диже и над сина оде,
Љуби њему чело и образе,
И овако њему проговара :
Сладко чело за круну рођено!
Њу ће теби задобити мајка. 155.

Ак' узмора круну излагати,
Биће мајка лукава лисица ;
Ал' узмора круну уграбити,
Биће мајка љута курјачица.

За свог сина, сладког Симеуна,
У ватру ће у воду ће мајка,
У сам пак'о, ако бити мора!

Из свог санка дѣте се пробуди,
Пита мајку, шта од њега жели,
А она му тихо одговара : 165.

Спавај, сине, ништа неће мајка!
Па крај сина сѣдне на постељу,
Он јој спава, а она га гледи,
Ока свога са њега несмеће.

Пресѣдила ноћу до полноћи,
А кад било послѣ пола ноћи
И немогла сану одолѣти,
Дѣте крсти са побожним срдцем, 170.

Анђелу га даје хранитељу,
Па одлази у своју постељу. 175.

Како легла, таки је заспала.

А цар Стефан заспати немог'о,
Једва чека да зора заплави;

А кад бѣла заплавила зора

И румено јавило се сунце, 180.

Чуо краљу жагор и тутњаву,

Брже пош'о к сину у тамницу.

Ал' се народ слегао к тамници;

Цѣо Призрѣн на ноге устао,

Нико дома остати нехтѣо. 185.

Скупило се мало и велико,

Поврвило и старо и младо,

Па су свима чела намрштена,

Из очију прѣти холуина.

Нико незна, шта је и како је, 190.

Гдѣ је правда, гдѣ ли је неправда;

Сви се боје, да се што несбуде,

Што неб' били ради дочекати.

Свако хита, да што прије дође,

Да се ближе до врата дотура, 195.

Да што боље може разумѣти;

Па на врати тек је тишма права,

Промећу се људи к'о чикови.

Један пита на врати стражаре,

Сви слушају и оком и ухом, 200.
 Ал' немогу ништа да дознаду,
 Јер стражари к'о да су засути
 Један гласка од себе недаје.

Узрујали с' пред тамницом људи
 Као црни на небу облаци, 205.
 Кад холоју мисле просипати;
 Расте жагор као грмљавина,
 Кад урнебес од југа приступа.
 Већ по које копље се промаља,
 И ту тамо мач у зраку сијне; 210.
 Спомиње се пијук и мотика.

Сад долази србски цар Стефане,
 Пред њим врва на страну одступа.
 Све су очи к њему управљене,
 Све питају, шта ће сада бити? 215.
 Кад краљ дође до врата тамнице,
 Заповѣди, да му се отворе.
 Понизно му одговара стража,
 Да тамница није забрављена.
 А краљ гди је! цар запита нагло. 220.
 У тамници! одговара стража.
 Главу спусти србски цар Стефане,
 А кроз народ разлегну се рѣчи:
 Од тамнице врата отворена,
 А краљ млади нехтѣде бѣгати. 225.

Један поче, други сви пристану,
 И загрми из хиљаду грла :
 Да Бог живи младог нашег краља!
 Грмљавина Призрѣн задрмала.

Цар Стефане у тамницу уђе. 230.
 Пред њим Душан на ноге устане,
 И дубоко њему се поклања;
 П' онда главу грудма приклонио,
 И чекао, шта ће отац казат'.

Отац сина задуго гледао
 На овако њему прозборио,
 У гласу му болѣтица јечи :
 Мој Душане, мој сине рођени,
 Зашт' се јуче незадржа, сине,
 Те неб' било овога покора! 240.

Душан отцу тихо проговара :
 Ти си чуо, мили родитељу,
 Шта је било, и како је било.
 Што никада помислио нисам,
 Што ми никад на ум пало није, 245.
 Тим пред тобом мене обѣдише,
 И свѣдоци мени загрозише!
 Видим, да ми баш за главом иду,
 Видим, хоће да ме лажју сапру,
 Видим, већ су и свѣдоке нашли : 250.
 Шта сам мог'о друго учинити,

Нег' мач тргнут' на крвника црног!
 То је, отче, наравна обрана;
 Ту је бржа рука од памети!
 Кад лаж живот за гушу ухвати, 255.
 Ту несуди судац већ десница;
 Ко се топи, за угљен се хвата;
 Кога даве, пре ће удавити.
 Ил' бих био кривац или светац,
 Да нетргох мача од бедрице; 260.
 А ја нит' сам једно нити друго,
 Већ крв врућа у младим жилама,
 Што узкипи кад види неправду,
 И прекипи, кад пакост опази.
 Јесам, отче, сабљу потргао, 265.
 Јер бја бржа рука од памети;
 Ал' је нисам крвљу омастио,
 Јер је жена предамном стојала.
 Ево, отче, зашт' сам мач тргао,
 А ти суди, како право нађеш! 270.
 Отац сину овако говори:
 Знам ја, сине, како ти је било,
 Зато т' дѣло у грѣх неузимама;
 Али зашто непомисли, сине,
 Да твој отац твоје мисли знаде 275.
 И да неће лажи вѣровати?
 Јесам ли ти често говорио,

Да онога нема на свијету,
 Ко ће тебе мени омразити,
 Или моју вѣру оборити,
 Да ће прије плаво небо пасти,
 Него Душан на отца устати?
 Зар ти незнаш отца свога правду,
 Кад се боиш лажних онадника?
 Ни послѣдњем своме поданику
 Није Стефан пресуду изрек'о,
 Док све није чисто разабрао,
 Да пресуда nebude неправда:
 А зар свом би Душану судио
 Без изпита и без одговора!
 Или си се, сине, поплашио,
 Да ти отац неће разпознати
 Шта су лажи, шта ли је истина?
 Има људи на овоме свѣту,
 Кои већу славу задобише
 Оштрим мачем, јуначком десницом,
 И мудрошћу, која свѣтом дрма:
 Ал' се с правдом могу похвалити,
 Да ћу тако човѣка промѣрит',
 И тако му у срдце загледат',
 И праве му погодити мисли,
 Како рѣдко когод на свијету!
 Па ти си се побринуо, сине,

Да ти отац разпознати неће,
 Што се лажно плете и намеће? 305.
 Чини од сад, к'о што си досада,
 Кажи отцу без сваког презања,
 Кад што желиш, шта ти срдце иште,
 Кад што нећеш, шта ти је неправо:
 Па нек' рекне, шта је коме драго, 310.
 Нек' стотину доведе свѣдока,
 Твој му отац вѣровати неће,
 Твога отца увѣрити неће!
 Тежко ми је, и душа ме боли,
 Што сам тебе овамо послао. 315.
 Али сам се побојао, сине,
 Да те младост на зло ненаведе,
 Да не одеш љутит у дружину,
 Да те на грѣх ненаведу људи,
 Да освета дух ти непомрачи! 320.
 Ал' сад, кад ти млада крв некипи,
 Знам, да ћеш свог отца послушати
 И примити савѣт и науку.
 Иди, сине, куд је теби драго,
 Чини, сине, шта је теби драго, 325.
 Само чувај од гријеха душу,
 И не чини, што је Богу мрзко.
 Отца поштуј, а законе пази,
 Па ћеш бити срѣћан на свијету.

Само то те једно молим, сине, 330.
 Да ми дадеш јуначку десницу,
 Да краљици нећеш злопамтити,
 И да јој се нећеш осветити.
 Та јесте те, сине, уврѣдила,
 Ал' ти није ништа досадила: 335.
 А и отац ето т' за то моли.
 Што пак иште Стефан од Душана,
 Зацѣло ће Душан учинити!
 Јошт ти једно имам рећи, сине!
 Доћи ће ти свакојаки људи, 340.
 И сваки ће друго говорити;
 Ко те, сине, на отца подбада,
 И мрзост ти у срдце улива,
 Одбијај га, недај се тровати.
 Нек' говори, како коме драго, 345.
 Ти знаш отца, а тај се немѣња.
 То говори србски цар Стефане
 Па он грли свог сина Душана.
 А син отцу 'вако проговара:
 Твоја милост и твоја доброта 350.
 Нису никад знале за границе.
 Но те молим, мили родитељу,
 Ако мене за крива налазиш,
 Или мислиш, да крив бити могу,
 (Боље мене, нег' ја сам, познајеш), 355.

Ето ножа, а ево прсију,
 Удри отче, просто теби било!
 Ти си дао, ти ми живот узми,
 Ал' плеткама уха неподаи
 Опадника и непријатеља,
 Да се наши несмѣју душмани,
 Да на нама свѣт се несабласти,
 Да с' твој свети живот неоскврни
 И будућност моја неотрује!

На то дигне кључе од тамнице,
 Отцу даје, овако говори:
 Ево теби од тамнице кључа!
 Увѣри се, да у своме сину
 Највѣрнијег имадеш стражара!

Љуби отца у десницу руку,
 Отац њега у чело јуначко,
 Па овако њему проговара:
 Живи, сине, на срѣћу Србије
 И на славу свога родитеља!

Отац сина под руку узима
 На изиђу оба из тамнице.
 А кад их је народ угледао
 Изпод руке као пријатеље,
 Свако чело смѣста се разгали,
 У очима радост се заблиста,
 Па повичу из хиљаду грла:

Да Бог живи оба наша краља!
 Да Бог живи и отца и сина!
 На све стране радост и весеље,
 И весело из грла кликтање. 385.

Кои ближе краљева се нашли,
 Љубе њима руке и скутове,
 А прѣдњима стражњи завидили.
 За краљеве сви би изгинули,
 А краљеви један за другога. 390.

Лѣпше славе и лѣпше радости
 Цар Стефане нигда неимао,
 Од радости сузе му потекле,
 А срдце му игра у нѣдрама.
 Тако сина довео до двора, 395.

Ту је њега лѣпо почастио,
 Па га онда за пут опремио,
 Извео му коња осѣдлана
 И преправне за пут пратиоце,
 Па га к своме срдцу пригрлио, 400.

Пољубио и благословио,
 И пустио Скадру на Бојани,
 А он ост'о у бѣлом Призрѣну.
 Сунце даље од истока бѣла,
 Душан даље од Призрѣна града, 405.

Сунце ближе к руменом западу,
 Душан ближе Скадру бијеломе;

Сунце зађе, а мјесец изађе,
 Те јунаку указује пута,
 Кои незна глади ни умора, 410.
 Нити мисли на меку постељу,
 Већ све само унапрјед погледа,
 Неби л' б'љи Скадар опазио.

Коњ му лети, он му ребра пори,
 Чини му се, да тек једва мили. 415.

Витез себи равна непознаје,
 Ил' ваљало стићи, ил' утећи,
 Ил' корачат' тихо, поносито,
 Ил' прескакат' високе плотове,

И јаруге два копља широке : 420.

Али жељи у грудма Душана
 Сама б' вила стара бака била
 Живо око без свог крила соко.

Сав је коњиц у п'њи огрез'о
 Пола б'лој а пола крвавој; 425.
 Добру вољу силе оставиле.

Јунак бадне, а коњиц уздахне,
 Што неможе, како б' му се хт'ло.

А кад Душан чуо уздисаје,
 Свог је коња добро разум'о, 430.
 Па је с њега хитро одскочио,
 Међу очи њега пољубио,
 И овако њему говорио :

Мој Витезу, знам, како је теби
Под јунаком, кој за жељом лети! 435.

Но послужи како боље можеш,
Кад будемо на бистрој Бојани,
Биће теби доста сваке нѣге.

Коњ га гледи, па уши рогуши,
И захрже, и ногом закопа, 440.

Нуди к путу свога господара;
Ал' му нога једва земљу праши,
Умор гласу сву узео снагу.

Господар га по очима глади,
И овако њему проговара : 445.

Нека, нека, мој добри Витезу,
Одмори се, да боље можемо.

Па га тежка сѣдла опростио,
Тежка сѣдла и тѣсна колана,

Покрио га своим огрталом, 450.

Провео га нѣколико пута,
Па пустио нека себи годи.

Мртав гладан и да скапа жедан
Нити тражи јела нити пића,

Већ подави него све четири, 455.

И спусти се на зелену траву,
Од умора да мало почине.

На славање Душан и немисли,
Већ он хода тамо и овамо :

Час погледи, како стоје звѣзде, 460.
 Јесу ли се кола окренула,
 Хоће л' скоро зора забљити;
 Час погледи свог доброг коњица
 Како дува, у велико спава,
 Купи снагу за свог господара; 465.
 На час око пред дружину шиље,
 Хоће ли се ова указати.
 Час су овдѣ, час су очи ондѣ,
 А мис'о је све на једном мѣсту
 Код лијепа код села Зерзева 470.
 У бијелој Новаковој кули,
 Код његове миле Анђелије.
 Види мому, како тихо спава
 Као дѣте на мајчином крилу.
 Чело главе сѣди јој невинност, 475.
 Злим дусима приступит' јој не да
 Ни окаљат' светињу нѣдара;
 Чиста љубов златни свои крили
 Зажарене хлади јој образе,
 И умилне наводи санове, 480.
 Те се устне потихо изпињу,
 Као да би пољубац искале,
 Сад се опет потихо развуку,
 Мило нѣшто и драго видила,
 Па се на то сладко насмѣшила; 485.

А у грудма љуљају с' таласи,
 Нѣдра расту к'о на сунцу перје,
 Танка дрхће на грудма кошуља
 Као тиха вода спрам мѣсеца.

А све ћути миром заражено. 490.

Бог преблаги љубимаца ради
 И грѣшником сна благодат дао,

Да са своим нечистим метежом

Ненаруше санак невинности

И светињу њему неоскврне. 495.

Дуго врѣме бјеше постојало

Док дружина за Душаном стигла.

Кад стигоше, коње одсѣдоше,

Насрѣд пута ватру наложише,

Измеђ себе стражу изметнуше, 500.

Увише се, крај ватре легоше,

И заспаше, к'о да су поклани.

Кад пред зору мало захладило

На Душана санак навалио.

Тежке очи саме с' затворају, 505.

Силом трава к себи тѣло вуче.

Он се спусти на меку травицу;

Јарко га је пробудило сунце.

Краљ се тргне и на ноге скочи,

Витез коњиц по ливади пасе, 510.

А дружина ни главе недиже.

Кад спазио Витез господара
Захржао чило, гласовито,
Сву дружину из сна пробудио.

Сви усташе, коње опремише, 515.

Па се мало с ногу прехватише.

Таман хдѣше коње узјашити,

За своим се путем пожурити,

Ал' се јави чета оружана,

Блиста јој се на сунцу оружје 520.

К'о језеро спрам мѣсеца сјајна.

Душан својој дружини повиче :

Скач'те, момци, на коње одморне,

Потецимо на сусрѣт јунаком ;

Ова чета од Скадра се јавља, 525.

Зацѣло су наши пријатељи !

То рекао, коњу притекао,

Витезу се на рамена дао.

Коњиц добру срѣћу осѣтио,

Па с' разигр'о под добрим јунаком, 530.

Поносито главу уздигао,

Прси пупчи, ноге разбацује,

Врат увија као лабуд бѣли ;

Добро знаде под ким се поноси.

Кад се чета ближе примакнула, 535.

Доиста су били пријатељи,

До сто друга све самих Зећана,

А пред њима Жарковић Деане.
 Кад је Деан краља опазио
 Пред њега је хитро дојашио, 540.
 И радостно њега поздравио.

Краљ га пита, како г' здравље служи,
 И како су на дому остали,
 Куда ли се тако подигао
 С четом малом али одабраном. 545.

Деан краљу 'вако одговара :
 Здравље служи како Богу воља,
 Ал' је цѣла Зета забринута.
 Управ' смо се к Призрѣну дигнули;
 Мало нас је, све би чета растла, 550.

До Призрѣна хуљада би била.
 Гром ужасни из неба ведрога
 Никад тако непорази људе
 К'о Зећане та новина страшна,
 Да су тебе у Призрѣну граду 555.

У тамницу мрачну затворили.
 На најгоре сваки помислио,
 Од несрѣће свак се задрхтао,
 Сви викнули к'о из једног грла :
 Хајд' к Призрѣну, да спасемо краља, 560.
 Или ондѣ с њиме изгинемо.
 Глас тај цѣлу заљуљ'о ј' Србију,
 Уздрм'о је и кршно Приморје,

Уздрм'о је љуту Арбанаску.
 Видио би до недѣљу дана 565.
 Грдну војску пред твојом тамницом.
 Хвала Богу, кад си међу нама;
 Како хоћеш, сад сам заповѣдај;
 Хоћемо ли Призрѣну бијелу,
 Да рушимо проклету тамницу, 570.
 Да nebude камен на камену,
 Ни прекора србскоме имену;
 Да с' с Призрѣнци мало прокошкамо,
 Нека виде, и нека науче,
 Да зећанског заточити кнеза 575.
 Значи Зету у Призрѣн пренети,
 Да с' уврѣда краљу нанешена
 Цигло једном опрат' даје крвљу.
 Њему Душан тихо одговара:
 У Зећана ј' вѣра од камена, 580.
 Десна рука од сама челика,
 А у сваком крви и одвише,
 Небои се мало одточити.
 Биће врѣме и за такву бербу;
 Хвала Богу, данас нужде није. 585.
 Зло с' почело, добро се свршило,
 Није врѣдно многог разговора.
 Већ окрен'те, браћо моја драга,
 Да бијелу Скадру похитамо;

Јесам вам се Скадра зажелио, 590.
 Бъла Скадра и воде Бојане,
 И вас моих милих пријатеља,
 И планина зетских кршовитих.

Кад нас срѣћа овако састави,
 Хоћемо се мало прочастити. 595.

Ком је воља хитар лов ловити,
 Кршна гора пуна је јелена,

А језеро утва златокрилих;

Ком је воља коња огледати,

Крај Дримца је поље подугачко, 600.

А у Зети доста добрих коња;

За софру се Деан постарао;

Добра вина за мном је остало,

Ако газда није потрошио

На сватове и на госте добре. 605.

Нема л' тога, наћ' ће се другога,

Застарат' се гости неморају.

То изрече, па узду притегну.

Скочи витез као горска вила, 610.

Све по копље у висину скаче

По два добра копља у напрѣдак.

За краљем је Деан на Лабуду,

За Деаном остала дружина,

Све јунаци на добри коњици.

Тако чета Скадру пристигнула. 615.

А Скадарци кад их угледаше,
 Сви преда њих листом изтрчаше,
 Свога кнеза и младога краља
 Дочекаше с радостним поздравом.

Краљ је госте дочекао лѣпо 620.
 И свачим је њима угодио.
 Сваки чини, што се коме воли;
 Ил' загаре води на јелене,
 Ил' на утве пушта соколове,
 Или трка под Скадром коњица. 625.
 А краљ нѣко ту остао врѣме,
 Па Деану госте оставио,
 А он от'ш'о лијепу Зерзеву
 И бијелој Новаковој кули.

Седма Пјесма.

У лијепу долу Озројеву
 Пред бијелом Новаковом кулом
 Сџди стари господар од града,
 И крај њега лъпа Анђелија.
 Стари јунак главу оборио
 К'о да гледи у зелену траву;
 А дџвојче пут Скадра погледа,
 Час с' осмџхне, а час се намршти,
 На час јој се уздисај подкраде.
 Немир јој се види на образу,
 Час је блџђи, а час руменији,
 А хаљина под грлом скопчана
 Неједнаким дрхће уздисајем.

Сад старина тихо проговори :
 Кажи мени, моје мило дџте,
 Ко ти рече, да краљ данас доћ' ће?
 Тебе твоје младо срдце вара!
 Краљ је јоште у бџлу Призрџну,
 Кад нам Деан никога нешиље.

Дѣвојче му тихо одговара : 20.
 Мени нико глас донео није
 Да ће данас краљ овамо доћи,
 Ал' сам ноћос чудан санак снила,
 По том знадем, зацѣло ће доћи.
 Кад сам легла у меку постељу, 25.
 Дуго ми се није заспат' дало.
 А кад други пѣтли запѣваше,
 Утиша ми с' немир у грудима,
 И душу ми хладна струја прође.
 Очи склопим, и сан ме ухвати. 30.
 Учини ми с', да у соби сѣдим,
 И баш мислим, кад ће Душан доћи,
 Ал' се врата од собе отворе,
 И краљ главом у собу корачи.
 Ја устанем и пред њега пођем, 35.
 А он викне : сутра! па отиде.
 На то с' тргнем, а ја у постељи,
 И то био санак, а не јава.
 Ти ћеш видит', мили мој дѣдушко,
 Да ће данас краљ овамо доћи. 40.
 Стари дѣда унуци говори :
 Твои снови твои су гласници,
 Разговори твоје младе душе,
 И образи твоих тајних мисли.

Ето сунце полдне превалило, 45.
Скоро ћемо дознати истину.

Није дуго врѣме постојало
Ал' се зачу топот од коњица.

Таки за тим коњаник се јави.
Трчи јунак, као да га гоне, 50.

Ил' да има од смрти утећи.

Кад га вид'ла лѣпа Анђелија
У нѣдри јој срдце заиграло.

Ево краља! весело повиче,
Па одлети краљу у наручја. 55.

Краљ приступи староме јунаку,
Пак овако њему проговара :

Бог помажи, кнеже Гребострѣку!
Како си ми, мој дивни старино?

Како те је здравље послужило
Од како се лани разстадосмо? 60.

Одговара Гребострѣк Новаче :
Божја т' помоћ од Жиглова кнеже!

Божја т' помоћ и добро нам дош'о!
Ми смо овдѣ како Богу воља, 65.

А како би теби у Призрѣну?
За тобом смо у бризи живили,

Поплаши нас ова дѣвојчица!
Пита Душан старог Гребострѣка :

А чим вас је дѣте поплашило? 70.

Одговара Гребострѣк Новаче :
 Ето, кнеже, нек' ти сама каже,
 Кад се мало од пута одмориш.
 Хвала Богу, те би брига празна.

Сад хајдемо на бијелу кулу, 75.
 Да се мало јелом заложимо
 И руменим вином напоимо.
 Стари људи вољу разговоре,
 Ма немогу бити без обѣда.

А полдне је давно превалило. 80.
 Чекајући јуначки огладних.

То рекоше на кулу одоше;
 Господска их софра дочекала.
 А када се јелом прехватише,
 И руменим вином напоише, 85.

Онда Душан 'вако проговара :
 Држао сам, да ћу изненада
 Обрадоват' миле у Зерзеву;
 А ви сте ме, како ми се види,
 Изгледали и надали ми се. 90.

Рекао сам Жарковићу кнезу,
 Да вам ништа за мене нејавља,
 Нити да сам у Скадар дошао,
 Ни да ћу вам у Зерзево доћи :

Ал' нехтѣде мене послушати, 95.
 Поквари ми вољу и весеље.

Кнез Гребострѣк краљу одговара :
Немој карат' Жарковића кнеза,
Некарај га, кад скривио није.
Ако мораш оног накарати, 100.
Ко нам јави, да ћеш данас доћи,
Ту крај тебе стои издаица,
Па је карај, колико ти драго.
Анђелија мени јутрос каза,
Да ћеш данас у Зерзево доћи. 105.
На њену смо рѣч те изгледали.

Душан гледи младу Анђелију,
А Гребострѣк овако продужи :
Анђелији долетише гласи,
Да си пош'о из Призрѣна бѣла, 110.
И бѣлу се Скадру приближујеш ;
Анђелији дођоше гласници,
Да ћеш данас у Зерзево доћи.
И сад видим, да је невараше.
Јошт ако је и треће истина, 115.
Што је чула на истоме путу,
Онда јој се морам поклонити
Као врачу и као пророку.
Кажи мени, од Жиглова кнеже,
Јеси л' био сужан у тамници 120.
У четвртак прошасте недѣље ?

Душан старцу 'вако одговара :
 Јесам, кнеже, ни прије ни послѣ;
 Ко год рече, истину вам рече!
 Од чуда се старац прекрстио, 125.
 Па овако краљу проговара :
 У четвртак прошасте недѣље
 Сѣдили смо 'вако за вечером
 Ја и Деан, и с њим Анђелија.
 Ту бијаше свакојаких рѣчи, 130.
 Па најпослѣ на Призрѣн дођосмо
 И обадва краља споменусмо.
 Онда Деан мени ће казати,
 Да неможе дуже издржати,
 Већ да само чека на другове, 135.
 Па да оде бијелу Призрѣну,
 Да разбере, шта ти тамо радиш.
 Кад у Петак јутро освануло,
 Поранила млада Анђелија,
 Похитала свом брату Деану, 140.
 Казује му, шта је у сну снила,
 И моли га, да у Призрѣн хити,
 Јер краљ млади лежи у тамници.
 Деан одмах сестру послушао
 И отиш'о Скадру на Бојани, 145.
 Да сакупи чету и другове

И похита бијелу Призрѣну
 Да се нађе теби у невољи
 Ако теби буде до невоље.

Душан гледи младу Анђелију, 150.

А она се на њега осмѣва,
 Сунце јој се сија из очију
 А с' образа бијела зорица.

Стари дѣда унуци говори :

Кажи краљу, моје мило дѣте, 155.

Шта си снила и у сну видила.

Кад краљ вели, да је тако било,

Врѣдно те је чути казивати.

Проговара млада Анђелија :

Хоћу, дѣда, кад ти заповѣдаш, 160.

Ал' немојте да ми замѣрите.

Јошт докљ је Деан говорио

Сан ме бѣше тежко обхрвао ;

А кад одем у моју одају,

Недаде ми ни косу разплести. 165.

Немогох се на ногу одржат',

Већ к'о мртва падох на столицу.

У то чудна свѣтлост ми засијне,

Јача од сунца, милија од зоре.

Чудну силу у себи осѣтим; 170.

Зажели ми с' одлетит' звѣздама,

Међу звѣзде воља ме однесе ;

Захтѣ ми се по зраку летити,
 По зраку ме силна воља носи.
 Само собом носи ми се тѣло 175.

И без крила и без туђе руке.
 Ал' ми тѣло није као ово,
 Већ танко је к'о мирис од руже,
 И лако је, к'о мѣхур водени,
 Рек'о би је од сунчана зрака 180.
 Ил' од оне танке мѣсечине.

Сад ми никне жеља у прсима
 Да отидем бијелу Призрѣну,
 Неби л' краља тамо опазила.
 У тај час се у Призрѣну нађем. 185.

Видим краља у једној одаи,
 Видим краља сѣтна, невесела,
 На руку је главу наслонио,
 Тужан сѣди па у земљу гледи.
 Тргнем очи, гледнем по одаи, 190.
 По њој видим, да је у тамници.

Рѣч прекине Душан Анђелији:
 Тако м' оног Бога истинога,
 То је чудо, какво с' рѣдко чује!
 У то врѣме, како приповѣдаш, 195.
 Видио сам тебе у тамници.

Мишљах онда, да ме машта вара,
 Ил' да снивам полу будан бивши.

Ал' сад видим, истина је била!
 У Бога је сила превелика,
 Мож' учинит', што јошт небијаше!
 Казуј само, шта је даље било.

Проговара млада Анђелија:
 Довдѣ сам вам онда казивала,
 Сад ћу казат', шта је даље било.
 Из Призрѣна у Зерзево дођем,
 И ту нађем моју милу мајку.
 Сѣди тужна, па сузе пролѣва.
 Паднем мајци око бѣла врата,
 Изљубим јој руке и образе,
 Па је питам, што сузе пролѣва.
 А мајка ме за руку ухвати
 И одведе окну отвореном.
 Гледнем кроз то, имам шта видити.
 Ту под храстом на каменој клупи,
 Гдѣ је са мном често краљ сѣдио,
 Видим слику од краља Душана
 И прилику сасвим мени равну.
 На њој сукња од бијеле свиле
 И кавадић од нова скерлета,
 А на глави круна од бисера.
 Краљ прилику руком обгрлио,
 Он говори, а она га слуша.
 А на страни за једним шипрагом

Стои човѣк са луком запетим **225.**
 И крај њега паклена наказањ.
 Краљ невиди, да ће да г' устрѣле.
 Живо срдце у мени умрло.
 Онај стрѣлу на луку намѣсти,
 Лук подигне, и с оком удеси, **230.**
 И састави краља са стрѣлицом,
 И — одапне врпцу од тетиве.
 Цикнем, вриснем, и у несвѣст паднем,
 Ал' јошт видих к'о кроз маглу густу,
 Да Душана стрѣла непогоди, **235.**
 Него моју крај њега прилику!
 Пробудим се од сна страховита,
 Ал' у мени срдце обамрло
 Од тежкога страха и ужаса.
 Тај ми ужас ни сутра недаде **240.**
 Сан казати до краја и конца,
 А сад сам се њему привикнула,
 Па се сама своје страху смѣјем.
 Ту ућути млада Анђелија.
 Сузу таре Гребострѣк Новаче **245.**
 Сузу таре а унуку грли,
 И овако њојзи проговара:
 Неплаши се моје мило дѣте,
 Бог управља, а снови несуде.
 Ал' да мораш и умрѣт' за краља, **250.**

Нек' ти није жао умирати,
 Ништа лѣпше неби желит' могла,
 Нег' да твоим његов живот спасеш!

Одговара млада Анђелија :
 Од како сам овај сан видила 255.

Јаче ми је срдце у нѣдрима;
 Диже ми се у звијезде душа.
 Чини ми се, да ме судба избра,
 Да ја будем Душану одкупа,
 И да главу мојом му замѣним. 260.

Па ме ова мис'о узхићава,
 Њом се дичим, њоме се поносим!

Душан ћути, ништа неговори;
 Чудно му се на срдцу смучило.
 Штогод снила млада Анђелија, 265.

Све се правом истином казало;
 Па се бои јунак од овога,
 А за њега било б' понајгоре.

Дуго ћута, п' онда проговори :
 Шта помаже људма мудровати? 270.

Ослон'мо се на Бога вишњега.
 Ако ваља заклањат' се главом,
 Пре ће пасти моја него твоја!

Бог свесилни мудро наредио,
 Да с' мѣњају мисли у човѣку 275.
 Као они дани у години.

Једну дани тамни и туровни
 А други су ведри и весели;
 Једне мисли тужне и жалостне,
 А друге су бистре и веселе. 280.

И дружина у селу Зерзеву
 С тужних мисли на веселе пређе,
 И краљ Душан срдце развесели
 Слушајући мудре разговоре
 И гледајућ' лијепу дѣвојку. 285.

Цар Стефану у бѣлом Призрѣну
 Стижу гласи гори од горега.
 Један вели, подигла се Зета,
 Други за њим, и кршно Приморје,
 Трећи опет, Арбанаска с' буни, 290.

И справља се ударит' на Призрѣн.
 Цар Стефане незна у невољи,
 Да вѣрује ил' да невѣрује.
 Од Душана ничег' се неплаши, 295.
 Ал' је људи свакојакѣ ђуди!

Брига краљу луто дотежтала.
 Јошт би у злу пола добра било,
 Да и с друге стране бѣде нема.
 Од како се помирио с сином 300.
 Неда му се краљица видити.
 У своју се собу затворила,
 Па пред себе никог непуштала,

Нити дѣте од себе давала.
 Незна краљу шта је и како је. 305.
 Силе неће, а чекат' је тежко.

Дан девети кад је освануо,
 Изшетала краљица Марија,
 Па долази србском цар Стефану,
 И овако њему проговара : 310.

Вољан да си србски цар Стефане,
 Послушај ме, што ћу да ти кажем.
 Ту си био, и сам си видио,
 Како Душан мач на мене трже
 У твом двору пред твоим очима. 315.

Закон каже, и слушат' га ваља,
 Ко мач тргне у краљевом двору,
 Мачем има изгубити главу :
 Ти Душана словом неукори,
 Већ га пусти проста на Бојану! 320.

Закон каже, и слушат' га ваља,
 Ко мач тргне на своју краљицу,
 Мачем има изгубити главу :
 Ти Душана словом неукори,
 Већ га пусти проста на Бојану! 325.

То је само у Србији право,
 Да краљицу пред очима краља
 Клати смѣду без сваке каштиге.
 Свѣтла правда господских Угрића

Ни трећему непрашта колѣну. 330.
 Али ти си тако изволѣо,
 Твоја ј' воља у Србији закон!
 Но то ћеш ми и сам одобрити,
 Да сам дужна сама себе чуват'.
 Кад ме неће онај да заклони, 335.
 Кои рече пред Божјим олтаром
 Чувати ме и заклањати ме,
 И за моје добро старати се.
 Шта ми друго остаје чинити,
 Него тражит' у оног помоћи, 340.
 Ком крв сама чуват' ме налаже.
 Нека буде од мене далеко
 Крв заметат' међ отцем и сином.
 Ти си сину своме опростио,
 Што мач трже на србску краљицу. 345.
 Нећу ни ја за тобом остати;
 Ти му прашташ, и ја му опраштам;
 Нек' му дѣло у грѣх неузме се
 Ни на овом ни на оном свѣту!
 Ал' ми при том сама памет каже, 350.
 Да ми ваља зарана гледати,
 Да по други пут то недоживим.
 Сад ме добра срѣћа послужила,
 Мач непаде, куда је пошао;
 Бог нам кућу од грѣха сачува. 355.

Ал' неваља срѣћи вѣровати.
Пуну руку сваког добра носи,
Ал' је слѣпа, и невиди свѣта,
Данас чува, а сутра нечува;
Крила су јој бржа него муња,
Данас ту је, сутра накрај свѣта. 360.
Ти Душана више свега љубиш,
Од твог ти је живота милији.
И право је, јер си га родио,
У њему ћеш послѣ смрти живит', 365.
А Душан је јуначка десница,
Прославиће име родитеља.
Нема тога на овоме свѣту,
Ко ће тебе кадгод увѣрити,
Да ће Душан штогод учинити, 370.
Што ти држиш, да му неприличи!
Нека буде, и трѣба да буде,
Да у сину отац вѣру има.
Ко ће икад другом' вѣровати,
Кад крв крви неби вѣровала. 375.
Зато нећу ништа говорити,
Нити хоћу, нити смѣм, нит' могу!
И ако би т' штогод говорила,
Имао би право да ми рекнеш,
Да говорим противу закона, 380.
Кои сама природа написа.

Ал' ми за зло узети неможеш,
 Ако тебе за штогод замолим,
 Што Душану неће нахудити,
 А мени ће жељу испунити. 385.
 Послушај ме, драги господару,
 И учини, што ћу те молити.
 Од како си Душана пустио,
 Да отиде Зети кршовитој,
 Нема мени у земљи останка. 390.
 Ја се морам из земље селити.
 Ја сам њега за срдце ујела,
 Он је мени за главом пошао :
 Немогу ти покоја имати
 Ни кад једем, ни кад сан боравим, 395.
 Јер је Душан ужасан противник,
 Страшна му је сила у рукама.
 Ти си чуо, какви иду гласи,
 Да је Зета стала на оружје,
 Да се уз њу Арбанаска буну,
 Да се цѣла земља уздрмала. 400.
 Силне има Душан пријатеље
 По свим редом србским државама :
 Ми можемо мирно омркнути,
 У тамници сужни осванути. 405.
 Па за тебе јошт и којекако,
 Ал' за мене горе бит' неможе,

Симеуна нећу ни спомињат'!
 Зато чуј ме, драги господару,
 Тако т' свете те на теби главе 410.

И тако ти сина Симеуна,
 Пуштај мене мојој постојбини!
 Кад си сина у Зету пустио,
 Пуст' и мене бијелу Букрешу,
 Да ми срдце у нѣдри оддахне, 415.

И душа ми у тѣлу се смири!
 То говори на колѣна пада,
 Љуби краља у скут и у руку.

А цар Стефан њојзи одговара:
 Иди, љубо, немој дѣтињити! 420.

Јесте Душан сабљу изтргнуо,
 Ал' помисли, шта си говорила.
 Мач је било свако твоје слово
 И смѣрао усрѣд срдца жива.
 У Душана ј' срдце племенито, 425.

Ал' му млада крв у жила тече
 Можеш ли му, госпо, замѣрити,
 Што му рука за мачем полеће,
 Кад му дирну у највеће благо,
 Чисто име и образ јуначки? 430.

Али Душан неможе сгрѣшити
 Ни кад крв му памет посумрачи!
 К'о је тебе од мача сачув'о?

Само један дух му племенити!
 Крв је тргла сабљу из корица, 435.
 Дух велики руку ј' задржао! —
 Што је било, нек' се заборави.
 Ти се ништа небој од Душана,
 Сва је твоја брига без невоље.
 Ти Душана јоште непознајеш. 440.
 Да се хт'во на отца дизати,
 Неби њега вид'ли у Призр'ну,
 Нит' би мене, нит' би тебе пит'о,
 Може л' ићи Скадру на Бојани,
 Нит' би чек'о мене у тамници, 445.
 С кључевима у своим рукама!
 Душан смрти ништа се неплаши,
 Ал' се бои огр'шити душу
 И јуначки образ погазити.
 Од таквог се противника небој 450.
 Док је с гр'хом нев'ра скопчана
 И убијство поштен образ каља.
 Нападаш га, бранити се мора,
 Ко му може за то зам'рити?
 Дај му мира, па ћеш имат' мира; 455.
 Т'брај лиса, изт'браћеш вука!
 Проговара краљица Марија:
 Кад већ тако мислиш и в'рујеш,
 У Душану да је жив светитељ,

То би боље био учинио, 460.
 Да га ниси ни мало врѣђао,
 Нит' га звао из Зете у Призрѣн,
 Нит' у мрачну слао га тамницу.
 Сад си њега са мнош омилио,
 Душманином мени учинио, 465.
 На освету лава распалио,
 Па пустио Зети оружаном.
 Сад ил' умри, ил' се с њим раздвои,
 Биће мени туге и жалости.
 Константину што си узајмио, 470.
 Вратиће се твоме Симеуну!
 А ја знадем, шта ће моје бити.
 Видио си вѣру твоих људи,
 Колико се на њих ослонити.
 Ти налажеш, да га добро страже, 475.
 Они сами дају му кључеве,
 А остају да за њега гину.
 Видио си и Призрѣнце твоје.
 Јесу ли те гласком поздравили,
 Кад си кроз њих, краљ њин, пролазио? 480.
 А није л' се цѣо Призрѣн трѣс'о
 Од узклика за младога краља?
 Што ти круна јошт на глави стои,
 Мораш доброј захвалит' му вољи;
 Да је само за добро нашао 485.

Мог'о ти је са главе скинути,
 На свом мѣсту тебе оставити.
 Призрѣнци се неби доста могли
 Надивити досѣтљивој глави!
 Нису л' пошли на Призрѣн Зећани? 490.
 Нечујеш ли са свих страна гласе,
 Да се војска за Душана диже?
 Ја сам била међ четири зида,
 Ал' сам чула, како облак бруи,
 Кои громом нашој глави прѣти, 495.
 Осѣтила, како с' кућа трѣсе,
 Из темеља срушити се кани!
 Кад сам крива, радо ћу признати.
 Ја сам краља за срдце ујела.
 Боље б' било, да сам прећутила. 500.
 Сад што буде, са мене ће бити;
 Кола ће се на мени сломити,
 И тебе ћу у зло увалити.
 Зато т' молим, драги господару,
 Учини ми, што сам заискала. 505.
 Кад nebude мене у Србији,
 Народ ће се таки утишати,
 Па ће бити по све нас најбоље.
 Њој говори србски цар Стефане:
 О томе ми немој говорити, 510.
 Јер ми врѣђаш и срдце и душу!

Разносе се неповољни гласи.
 Знам зацѣло, да су претѣрани;
 Али то је у њима истина,
 Да се земља здраво уздрмала. 515.

Љуту ватру људи водом гасе,
 Памет једна зауздава страсти.
 С нас је узрок; добро пазит' ваља,
 Да зло горим опет с нас nebude.

Врло снажан помоћник је правда; 520.
 Сама себи врат неправда ломи.

Од Душана ништа се небринем,
 Ал' је људи свакојаких ђуди,
 Начиниће од бѣлога црно,
 Неправду ће претворит' у правду. 525.

Да укинем зловољи прилику,
 Путо метнем незрѣлој памети,
 Хоћу послат' заповѣст Душану,
 Нек' разпусти чете оружане;
 На све стране турићу гласнике, 530.

Ко се диг'о, нек' се кући враћа,
 Ко с' неврати, краљу је невѣра.
 То ће нашу земљу умирити.

Говори му краљица Марија:
 Свѣтли краљу, мили господару, 535.
 Ја ћу с тобом радо вѣровати,
 Да ће Душан тебе послушати,

Оружане чете разпустити.
 Ал' ти незнаш, какви су с' власти
 Око младог краља изкупили. 540.
 Они тебе послушати неће,
 Док невиде, да није другчије.
 Зато, кад ми ићи недопушташ,
 Нека буде, како заповѣдаш.
 Нек' ми буде, што ми Бог одреди; 545.
 Нек' ме баце у тамницу мрачну,
 Нек' ми мачем ову скину главу,
 Крај тебе ћу живит' и умрѣти.
 Али барем у том послушај ме,
 Ако чега, мога мира ради. 550.
 Скупи амо своје пријатеље,
 Да будемо на свашто преправни.
 Сва се земља сада узрујала
 Као пчеле у својој кошници;
 Ко зна, шта се може изметнути. 555.
 Заповѣсти боље се слушају,
 Испред војске кад их краљ разшиље.
 Душан теби немож' за зло примит'
 Што ти војску око себе скупљаш
 А на њега шиљеш заповѣсти 560.
 Да разпусти чете оружане.
 Против њега нико неустаје,
 Против тебе многи се ромеже.

Мир државе порушит' се може;
Ти си дужан о том настојати, 565.
Да с' нероди у земљи невоља.
Твоја ј' дужност прибирати војску,
Да се на ум узму немирници,
А његова војску разпустити,
Да зловољи прилику украти. 570.

Одговара србски цар Стефане:
Та ће ти се воља изпунити.
Неће проћи ни недѣља дана
Станом ће се Призрѣн учинити
Од пѣшака и од коњаника. 575.
Ал' ми реци, кога да пошљемо,
Да однесе заповѣст Душану.

Њему вели краљица Марија:
Ако мене хоћеш послушати
А ти пошљи кнеза Балдовина. 580.
Сваки други може тамо наћи
Ил' рођака ил' каква својака,
А Балдовин никог свога нема,
Њему сви су равни и једнаки,
Ни на ког се освртати нема, 585.
Нико на њег' зажалити неће.

Говори јој србски цар Стефане:
Нека буде, како си казала;
Бог ће дати, све ће добро бити.

Само немој све на зло слутити; 590.

Сам несрђћу злослута навуче.

Па ми сбаци то црно одѣло,

Обуци се к'о србска краљица,

Славни ће нам гости допанути,

Ваља госте лъпо дочекати. 595.

Ја ћу свршит' с кнезом Балдовином,

И разслати свуда заповѣсти,

Па ме ето к теби и дѣтету.

То говори у чело је љуби,

Она њега у десницу руку. 600.

Мало пошла госпођа краљица,

Мало пошла, па се натраг врати,

И овако краљу проговара :

Ја ћу спремит' љубовно уздарје,

Да га пошљем Душану зламење 605.

Да ја желим, да се помиримо.

Нег' прати ми кнеза Балдовина,

Да понесе у Зету дарове.

Није дуго врѣме постојало

Ал' ето ти кнеза Балдовина, 610.

Пред краљем се до земљице клања,

Па овако њему проговара :

Свѣтли краљу, земљи господару,

Која милост, која ли заповѣст,

Што си мене предасе дозвоао? 615.

Њему вели србски цар Стефане :
 Слуго моја, кнеже Балдовине,
 Сѣдлај коња, притежи колане,
 Брже иди Скадру бијелому
 К моме сину, младом нашем краљу. 620.
 Кажи њему од мене поздравље,
 И ову му однеси заповѣст.
 Ако има дружства оружана,
 Ил' се купе чете на Бојани,
 Нек одпусти другове кућама, 625.
 Нек' разпусти чете са Бојане.

Кнез Балдовин краљу проговара :
 Свѣтли краљу, земљи господару,
 Ти опрости своме вѣрном слуги
 Што ће тебе даље да запита. 630.
 Ако чете своје оружане
 Краљ нехтѣне разпустити млади :
 Шта да радим, како да се владам,
 Да по твојој све извршим вољи?

Балдовину цар Стефан говори : 635.
 Ако Душан чете оружане
 На заповѣст разпустит' нехтѣне,
 Сам им кажи ти у име моје,
 Да се таки разићи имају,
 Ко неоде, краљу је невѣра 640.
 И подпада правди и закону.

А ево ти с моје руке прстен,
 Нек' ти буде свѣдок заповѣсти.
 Ал' немислим, да ће до тог доћи.
 Само, кнеже, паметно се владај. 645.
 С младим људ'ма посла ћеш имати,
 А у младим крвца ври жилама,
 Младе тежко попуштају главе.
 Зато благост строго ти налажем;
 Ревност сдружи са хладном мудрошћу. 650.
 А сад иди госпођи краљици,
 Дарове је сину преправила,
 Однеси их Скадру бијелому.

Балдовин се поклони пред краљем
 И отиде госпођи краљици. 655.
 А краљ стане шиљат' заповѣсти,
 Ко се диг'о, нек' се кући врати;
 Друге шиље своим пријатељма,
 Да се купе бијелу Призрѣну,
 Ако гдѣгод буде до невоље 660.
 Да чувају срѣћу краљевине.

Кад Балдовин краљици дошао,
 Дубоко се њојзи поклонио,
 А она се сладко насмѣјала,
 Па овако њему проговара. 665.
 Узми с' на ум, кнеже Балдовине,
 Сад све стои у твоим рукама.

Такву сгоду два пут Бог недаје.

Зато, кнеже, добро памет бери.

Досад ти се срѣћа ненасмѣја, 670.

Што почесмо, ништа несвршисмо.

Цариград нам ништа непоможе,

Са Бугарском ништа недобисмо,

С оговори мал' зло непрођосмо.

Ако и сад до ништа недођеш, 675.

Ниси човѣк, већ си кукавица.

Само најпре промисли се, кнеже,

Може л' Стефан мејдан одржати,

Ако уђе у рат са Душаном!

Кнез Балдовин краљици говори : 680.

Небрини се, госпођо краљице,

Царска сила у мојој је руци,

А у срдцу воља краљичина.

За Стефана ништа се небрини,

Док је старе вѣре у Србина. 685.

Које царство, које старѣшинство,

И светиња круне Немањине

Сав ће народ дићи уз Стефана,

Сви ће с њиме пристат' свештеници.

Дај дарове, да их носим сину, 690.

Чини ми се, послѣдњи ће бити.

Неће проћи три четир недѣље,

Младог краља у Србији нема;

Или лежи у земљици црној, 695.
 Ил' је србску земљу оставио
 Да се никад у њу неповрати.
 Нека буде, које Богу драго,
 Нек' остане Стефан и Симеун,
 Кнез Балдовин тврду вѣру има
 У рѣчима краљице Марије. 700.
 То говори, а дарове прима,
 Клања јој се до земљице црне,
 Па одлази на пут оправит' се
 И кренути Скадру на Бојани.

Осма Пјесма.

Кад је сутра јутро освануло
Кнез Балдовин Призрѣн оставио
И бијелу Скадру отишао.
Кад је дош'о Скадру бијеломе
Под градом је нашао чадоре. 5.
Ту се силна сакупила војска
Од све Зете и земље Арбанске,
И онога богатог Приморја;
Ту су многи из земље Захумске,
Из Србије и саме Русије, 10.
Све јунаци рода господскога,
Све младићи лѣпши од лѣпшега,
Поносији један од другога.
А у бѣлу двору Душанову
Више Скадра на Дримцу потоку 15.
Поглавице Балдовин нашао,
Пред Зећани Жарковић Деана,
Пред Приморци кнеза Дабижива,
Кнеза Жарка изпод Дубровника,
Од Новога војеводу Хрању 20.

Пред Положци браћу Мрњавиће
 Вукашина и Угљешу кнеза,
 Пред Захумци младе Немањиће
 Балшу кнеза од бѣле Ужице,
 И Богдана са Поља Југова, 25.
 И Воихну кнеза од Вратара.
 Пред господом од воде Извора
 И из оне родне Вѣнчанице,
 Из Омоља и кршнога Звижда,
 Из Бѣлице и двѣ Лепенице, 30.
 Из Лѣвоча и из Лугомира,
 Из Мораве, Борча, Јелшанице
 И са других страна из Србије
 Три су брата три Раштисалића
 Кнез Братомир, Бранко и Раозјав, 35.
 Од лѣпога села Крушевице,
 И два кнеза, два брата рођена
 Леденићи Милош и Раозјав
 Од Добриње и од Витахова.
 А пред они љути Арбанаси 40.
 Војвода је Младеновић Бранко,
 Отац му је у Злѣтову глава,
 И кнез Прибац с села Витанице,
 Кои води нејака Лазара
 Да он краљу хладно служи вино. 45.
 Кнез Балдовин наш'о и Бошњака,

Све господу младу изабрану
 Од Зворника, Јајца и Гласника,
 Од Коњица, Слана, и Крешева,
 Од Сутиске и Бобовца града,
 Од Попова и од Сарајева.
 Пред њима је Хреља од Тухеља,
 Син Гргура од Јајца војводе.
 У Балше ја лѣпа Видосава,
 Њу ми хоће Хреља да издвори,
 Јунаци му Бошњаци помажу.

Кад Балдовин друштво провидио,
 Спусти очи, мило му небјеше.
 Пред кнеза је Деан изскочио :
 Добро дош'о, кнеже Балдовине,
 С добри гласи добрим пријатељ'ма!
 Па му пружа своју десну руку,
 Гркљану је срдце намѣњује.
 За Деаном сва друга господа
 С Балдовином братски с' руковаше,
 Пријатељски њега поздравеше.
 А он њима 'вако проговара :
 Добра срѣћа с добрим је јунаком,
 Никад боље ненашао друштво.
 А краљ гдѣ је, да му се поклоним?
 Ко рад није остат' без вечере,
 Ваља да се јави домаћину,

Ја заиста никад рад небио,
 А сад мање нег' досад икада
 Таку видећ' свиту и господу. 75.

Ја долазим из бѣла Призрѣна
 И доносим поздрав и дарове;
 Водите ме свѣтлом домаћину,
 Да му предам, што сам му донео.

Балдовину Деан одговара : 80.

Краља није за овај пар дома,
 Ил' ће данас, ил' ће сутра доћи.
 Кад он дође, поздрав му изручи,
 Док недође, буд' весео с нама.

Ко мотрио добро Балдовина 85.

Могоа је лако опазити,
 Како јунак у лицу преблѣди,
 Сав се стрѣсе, устна му задрхће.
 Ал' се хитро затим насмѣјао;
 Споља вес'о ове рѣчи рекне : 90.

Да краљ није како у Цариград,
 Да доведе Србији краљицу,
 Кад се 'вака господа скупила
 К'о китњаста свита и сватови ?

Јошт Балдовин несвршио рѣчи 95.

Ал' се зачу вика са свих страна :
 Ево краља! Бог да живи краља!

Сва господа пред краља изиђу
 И на двору њега дочекају.
 Лети Вила као вита стрјла 100.
 Од зноја се начинила бјла.
 Краљ се своим гост'ма зачудио,
 Пријатељски њих је поздравио,
 Па Деану 'вако говорио :
 Гости дају образ домаћину. 105.
 Кад си тако славне госте стек'о
 Ни предамном незатвори врата.
 А да лъпа сбора и избора!
 К'о да лъпа све избра дѣвојка!
 Брате Хреља, добро ми дошао 110.
 Са јунаци са твои Бошњаци!
 Како код вас у Босној поносној?
 Ево мога кнеза Дабижива,
 Биће нама скока јуначкога!
 Како сте ми драги Мрњавићи? 115.
 Шта ми ради дика од Ужице?
 Гле и моје дичне перјанице
 Са широка са поља Југова!
 Добро дошли три Раштисалића!
 Јесте л' добре повели коњице 120.
 Да тркнемо пољем уз Бојану?
 Гдѣ си Бранко, давно с' невидѣсмо!
 Јесам те се јунак зажелѣо,

Баш ти хвала, што си ми дошао!
 Добро дошли, сва господо драга, 125.
 Мило ми је, да вас овдѣ видим.
 А где и мог кнеза Балдовина!
 Одкуд, кнеже? Да л' са добрим гласом
 Од Призрѣна од царева града
 Од милога мога родитеља? 130.
 Је ли здраво србски цар Стефане?
 Је л' весело у бѣлу Призрѣну
 Као код нас на води Бојани?

Кнез Балдовин краљу одговара:
 Свѣтли краљу управо долазим 135.
 Од Призрѣна од цара Стефана
 И од свѣтле краљице Марије.
 Лѣп ти поздрав од свију доносим
 А уз поздрав прекрасне дарове,
 Које мати своје сину шиље 140.
 И краљица младом краљу даје.
 Само мени заповѣди, краљу,
 Кад ти ј' воља, да дарове примиш.

Балдовину Душан одговара;
 Данас, кнеже, одмори се малко, 145.
 И познај се с ови пријатељи,
 А сутра ћу тебе поздравити
 К'о гласника краљице Марије.
 Деан ће те данас удомити,

А у јутру к мени допратити. 150.

То рекао у двор похитао

А за њиме господа остала.

Кад у јутру јутро освануло

И сунце се к полдну примакнуло,

Балдовину кнез Деан долази, 155.

И води га у краљеве дворе.

Кад Балдовин пред краља изиђе,

Ал' код краља сва Зетска господа.

Кнез разложи даре краљичине.

Најпре вади танану кошуљу 160.

Сувим златом дивно извезену,

Од чуда је немо'ш погледати.

Затим даје свилену тканицу,

Са којом се можеш опасати

Девет пута једно по другоме. 165.

Њу је сама краљица одткала,

А ткала је за годину дана,

По њој стоје птице и звѣздице,

Неможеш се доста нагледати.

Па најпослѣ огртач разшири. 170.

Лице му је од тежка скерлета

А постава од бијеле свиле,

Но њему су сами светитељи

И крстови од злата везени.

Везла га је краљица Марија, 175.

Везла га је три године дана
 За свог мужа србског цар Стефана,
 Да с' поноси, када га огрне.
 Гледе даре краљева господа
 Па немогу да им се начуде. 180.
 Кнез Балдовин 'вако проговара :
 Свѣтли краљу, Зетски господару!
 Поздравља те госпођа краљица
 И шиље ти пошту и дарове,
 И моли те, да их лѣпо примиш, 185.
 И да видиш у њима зламење,
 Да те љуби и да те поштује,
 И да цѣни твоје пријатељство.
 Јошт те моли госпођа краљица,
 Да избришеш из своје памети 190.
 Што је било, а мило ти није,
 А и она само ће с сѣћати.
 Што си њојзи добра учинио.
 Краљ овако кнезу одговара :
 Хвала, кнеже, госпођи краљици 195.
 На поруци и дарови лѣпи.
 Даре примам, а дужник остајем,
 И гледаћу, да јој се захвалим
 Како ваља и мени и њојзи.
 А ти кнеже, кад се натраг вратиш, 200.
 Каж' краљици, што од мене чујеш.

Што је било, не да с' заборавит'.
Рана може лѣпо зарастити,
Али краста задуго остаје,
А масница увѣк се познаје. 205.

Већ поздравил госпођу краљицу,
Да јој никад злим вратити нећу,
Ако чега, мога отца ради,
Оног светца још на овом свѣту.

Кнез Балдовин даље проговара: 210.

Једну сам ти поруку свршио,
Сад ме пусти, да ти другу кажем.
Цар Стефану донесоше гласе,
Да се војска на Бојани купи,
Да је Зета стала на оружје,
Арбанаси да су с' побунили. 215.
Па је тебе отац поздравео,
Да разпустиш војску са Бојане,
Јер се бои србски цар Стефане,
Да с' нероди у земљи невоља. 220.

Краљ овако кнезу одговара:

Сам си своим видио очима,
Да ја нисам био на Бојани,
Кад су мени ови гости дошли.
Мило ми је, што су ме с' сѣтили, 225.
— Ком ти гости неби мили били! —
Ал' их нисам ни звао ни чекао,

Да ми дођу Скадру бијелому.
 Што су дошли, и на што су дошли,
 То их, кнеже, питати немогу, 230.
 Ко ће питат' госта, што долази!
 А да нису на зло амо дошли,
 Јамчи мѣсто, у које су дошли,
 И домаћин, у ког су се нашли.
 С више страна може бѣда доћи 235.
 За Србију и цара Стефана,
 Ал' никада од бијела Скадра
 И никада од краља Душана.
 Да је Зета стала на оружје,
 Да се буне љути Арбанаси, 240.
 То од тебе данас чујем, кнеже.
 Ал' ако су ти гласи истини,
 Ако земљи каква бѣда прѣти,
 За свог отца и своју Србију
 Краљ ће Душан своју крв пролити. 245.
 Што пак жели србски цар Стефане
 Да разпустим друштво са Бојане,
 Та би му се воља испунила
 И да није шиљ'о заповѣсти.
 Није с' ова дружина скупила, 250.
 Да лѣтује на хладној Бојани,
 Већ су дошли на два на три дана,
 Па ће сваки својој кући поћи.

Претрп'те се нѣколико дана
Па ће нестат' оних чадорова 255.

Као бѣла снѣга са планине,
Кад пролѣтње изтопи га сунце.

Сад ид', кнеже, па ми се весели,
И забављај, како знаш најбоље,

Имаш с киме, а имаш и чиме; 260.

А кад прођу три четири дана,
Онда ћу ти одпоруке дати,

Да их носиш бијелу Призрѣну.
Балдовин се пред краљем поклони

Па с Деаном на поље изиђе. 265.

Кад је врѣме за обѣд приспѣло
Сва господа сѣла за трпезу

Изкићену хлѣбом бијелијем
И од сваке руке ђаконијом

Па и добрим вином сваке струке; 270.

Све да видиш, па да се заситиш!
А кад дошло да с' здравице пију,

Устао је Жарковић Деане
У купу је вина наточио,

Па овако краљу наздравио : 275.

Да Бог живи нашег младог краља!
Нашег краља, нашег домаћина!

Хвала Богу и Богородици,
Кад смо њега међ нама видели;

Више њега од себе не дамо, 280.

Ма сва силна србског цар Стефана

Војска дошла, да га од нас иште!

Сви на ноге гости поскочише,

И сребрне чаше подигоше,

Да Бог живи! сви из срдца вичу, 285.

Свак се куца са свима осталим.

Стои звека чаша од куцања,

Стои трѣска собе од пѣвања

Многа лѣта на многаја лѣта.

Кад се мало стиша грмљавина 290.

Краљ Деану овако одздравља :

Хвала теби кнеже и витеже

На здравици и на пријатељству.

Ако с нама добра срѣћа буде

Нећемо се скоро разставити. 295.

А сад, браћо, рујно точ'те вино

И скачите на ноге лагане.

Ова чаша нек' је попијена

У здравицу србском цар Стефану

И краљици госпођи Марији : 300.

Многа лѣта на многаја лѣта!

Зуи пѣсма, ал' није од срдца,

Но се пѣва, што се пѣват' мора.

Другу Душан чашу напунио

И овако њоме наздравио : 305.

Да Бог живи кнеза Балдовина,
 Од ког нема бољег коњаника
 У свој силној цар Стефана војски.
 Од отца нам он поздрав донео
 Од матере прекрасне дарове, 310.
 Многа лѣта, на многаја лѣта!

Лете чаше, да се са њим куцну,
 Грми гласно на многаја лѣта.
 А кад су се чаше изкапиле,
 И громка се пѣсма претишала, 315.

Проговара Жарковић Деане :
 У мало нас мимоишло, кнеже,
 Што с' јунаци огледали нисмо
 С бритком сабљом и копљем убојним,
 А без шале у пуној истини. 320.

Да ја краља несрѣтох на путу,
 Већ да дођох бијелу Призрѣну,
 Било б', кнеже, доста окршаја.
 А волѣо б' с тобом огледат' се
 Нег' цареву круну задобити. 325.

Већ хајд', кнеже, да с' сад погодимо,
 Па дај руку, да се завѣримо,
 Ако кадгод прилика донесе,
 Те пођемо један на другога,
 Да мач нећеш тргнут' на јунака 330.

Доклѣ са мном мејдан неподѣлиш

Бритком сабљом, копљем убоитим,
И у нужди чврстим песницама.

Балдовин му тихо одговара :
Са унуком славног Гребострѣка 335.

Мејдан дѣлит' слава б' за ме била.

Ево т' руке, Жарковићу кнеже!

И то може врло скоро бити.

Неслушајте царске заповѣсти,

Немојте се кући разлазити, 340.

Већ остан'те тако на Бојани

Под чадори у свѣтлом оружју,

Па ће скоро бити окршаја.

Говори му Жарковић Деане :

Слушај, кнеже, да ти право кажем, 345.

Што краљ мисли, то ће т' сам казати;

А ја сад ти ево ово кажем.

Док год стои под Призрѣном војска

С Бојане се разлазит' нећемо,

И што с' више људи тамо купи, 350.

Тим ће више нас евовдѣ бити.

Та ми нисмо дѣца, него људи;

Што с' чинимо луди кад нијесмо.

Зар ти мислиш да незнаду људи,

Да на краља у Призрѣну мрзе? 355.

Зар држите, да свѣт недознаде,

Да сте краљу за животом ишли?

Сам ти главом, кнеже Балдовину,
Сам ти главом краљев си душманин!
Хоћу, кнеже, да ти право кажем, 360.
Па да знамо оба на чему смо.
Цар ће Стефан за сина умрѣти,
За њега ће саму душу дати;
Ал' цар Стефан није Бог на небу,
Кои види срдце човѣчије, 365.
Да с' неможе никад преварити.
Ви сте ето и свѣдоке нашли,
Да краљ мисли учинит' невѣру.
Два без душе, а трећи без главе!
Шта се неда тим путем начинит'? 370.
Сам Бог сад је из Призрѣна краља
Извео нам здрава и читава:
Више вам га у Призрѣн недамо
Док носимо русе своје главе.
Шта вам смета Скадарска дружина, 375.
Те хитате да је разтѣрате?
Је л' вам когод једну злу рекао?
Је л' вам кадгод краљ зло помислио?
Има л' гдѣгод послушнијег сина?
Имате ли бољег пријатеља? 380.
Ко вам даде царској круни сјајност?
Ко вам име по свѣту пронесе?
Ко крв лије, да се ви славите?

Пак и опет недате му пута
 Да дочека своје пријатеље 385.
 Како хоће, и док му се хоће,
 Већ вас ето одмах с заповѣшћу,
 Да разтѣра из Скадра дружину.
 Он да пусти своје пријатеље
 А ви тамо купите душмане! 390.
 Зато т' кажем, кнеже Балдовину,
 Што т' ја кажем, то сви други мисле,
 Ми одавдѣ кући неидемо
 Док год стои код Призрѣна војска!
 Одговара Балдовин Деану : 395.
 Лако ти се разговарат', кнеже,
 У срѣдини толиких другова,
 Кои мисле, како ти говориш,
 Ал' је мени тежко бесѣдити
 Гдѣ ме сваки за душмана држи. 400.
 Но кад хоћеш, што је право, кнеже,
 Пуст' и мене, што знам да изкажем.
 Краљу нема ни у чем замѣрке,
 Истина је, што си год рекао.
 Ал' ви други нисте како ваља, 405.
 Цар Стефану о круни радите.
 Сам ти главом, Жарковићу кнеже,
 Душманин си србског цар Стефана.
 Кад си такав пријатељ истине,

Ево ти је, па се немој срдит'. 410.
Сам си каз'о и сви смо те чули,
Да си с војском на Призрѣн пошао;
Радујеш се кавги међ краљеви;
Једва чекаш, да краину дигну!
Што ти кажеш, то сви други мисле. 415.
Краљ ће Душан за отца погинут',
То свак каже, кои има уста;
Ал' краљ Душан није Бог на небу,
Кои види у срдце човѣчје,
Па се може и он преварити. 420.
Ко год од куд иде и долази,
Сви вичете, сви му говорите,
Да на њега у Призрѣну мрзе,
Да му тамо за животом иду,
Да му без вас нема сигурности: 425.
Тако ћете с отцем га омразит'
И бацити кавгу међ краљеве,
А омраза крвав плод доноси,
Таква кавга смрт са собом води.
Пак хоћете, да вас ту остави, 430.
Да му срдце сина отрујете?
Да се отров у држави скупља
А за лѣком нико и негледа?
Зато т' кажем, Жарковићу кнеже,
Цар Стефане неби мудар био 435.

К'о што с' с правдом похвалити може,
 Кад код сина ту би вас трпио
 И неби вас кући разтѣрао.
 А хоћете л' с Бојане одлазит',
 Или ћете у Скадру остати, **440.**
 То се само ваше главе тиче.
 Мене нису у Скадар послали
 Да вас молим, да кући идете,
 Већ сам само заповѣст донео
 Са Бојане да се разлазите, **445.**
 А ви чин'те, што је вама драго!
 Одете ли, биће по вас боље;
 Останете л', други за мном иду,
 Кои ће вас силом разтѣрати.
 Силна војска под Призрѣн се слеже, **450.**
 Тежко земљи у коју се крене,
 Зло по војски, на коју удари.
 Многи ће се од вас промислити
 Да ли ће је овдѣ дочекати;
 Вук ће кожу навући овчију, **455.**
 Смѣјаће се, ком је до плакања.
 С тог вам велим, разлаз'те се кући,
 Јер ће доћи србски цар Стефане,
 Бијели ће Скадар попалити,
 Краљеве ће дворе порушити, **460.**
 Наказаће своје невѣрнике

Једне мачем, а друге тамницом,
А нѣкоје тананом шибљиком. . . .
Већ одавно подиг'о се жубор,
И мумлање, тамни гласник буне, 465.
Сад се жубор у вику претвори,
И роди се грдна халабука.
Сви скочише на ноге јуначке
И пламенне маче потргоше,
И рикнуше к'о љути лавови : 470.
Нека дође од Призрѣна краљу,
Ако му се круна досадила!
Други вичу : Хватајте с' оружја,
Усѣдајте на коње убојне,
Ваља њима на сусрѣт изићи! 475.
Трећи вичу : кажи твоме краљу,
Да ни један ноге крочит' неће
Док је једног и на једном главе.
Нас од краља разставит' мислите,
Па по вољи њему да судите, 480.
Да бирате, што је вама драго,
Или главу изпод круне свѣтле
Или оба ока од јунака!
Сва дружина тако узаврѣла
Као пчеле, кад се роит' стану, 485.
Сви говоре, ни један неслуша,
Један другог хоће да надвиче.

Душан тиша, утишат' неможе :
 Ко ћ' утишат' море уздрмано !

А Балдовин на стол ускочио 490.

Краљевски је прстен извадио

Па повик'о, што грло поднело :

У србскога цар Стефана име !

Гдѣ се тако о краљу говори,

Ту неможе гласник му ћутити. 495.

Гдѣ се тако мисли и говори,

Ту су сами царски невѣрници.

Кои вѣру своме краљу држи

Несмѣ слушат' такве разговоре.

Силом црске мени дане власти 500.

Заповѣдам, да се разлазите,

И јошт данас кући одлазите.

Кога сутра зора овдѣ нађе

Невѣра је србском цар Стефану

И подпада мачу губитеља. 505.

Говорити даље немогао.

Свукоше га са стола на земљу,

Гдѣ ко мог'о, руком га сграбио,

Ко могао, ногом га сгазио.

Са свих страна сѣвнуше ножеви. 510.

Један виче : да га закољемо !

Други виче : да га обѣсимо !

Трећи опет : дај у Дримац с њиме !

Били би га љуто уморили,
Да међу њих Душан неускочи, 515.

Балдовина собом незаклони,
И ове им рѣчи неизрече :

Стан'те, браћо, шта сте наумили!

Помислите на срамоту грдну,
Ако овдѣ пред моим очима 520.

Краљев гласник сад изгуби главу!

То говори са земље га диже,
Кроз ножеве к врат'ма га поведе.

Они гледе с крвавим очима

Као дивљи крвника вепрови. 525.

Кад се с кнезом напољу нашао

Краљ овако њему проговара :

Ето, кнеже, шта си учинио!

Све су ово јаростни змајеви,

Једва мени владати се дају, 530.

Сваког другог, кои их уврѣди,

На комаде разтргнут' готови,

Ил' носио круну ил' челенку.

Није било за тај пос'о врѣме.

Своим путем свачем ићи ваља. 535.

Ако су ми с' гости сакупили,

Грѣх никакав учинили нису.

И досад су гости долазили

Бѣлу Скадру и краљу Душану,

Међ њима си и ти кнеже бив'о, 540.
 Ал' ми нису госте срамотили,
 Нит' су ми их прѣтњама тѣрали.

Ко ће слушат', шта говоре људи
 За трпезом при пуним чашама,
 Кад су свима срдца разгрѣјана 545.
 И у глави мисли усијане!

Већ почекај, док ја натраг дођем,
 А ја идем срѣћу покушати
 Неби ли их како утишао.

У кнеза се све лице развукло, 550.
 На човѣку сѣди глава врага.

Кожа му се на челу затегла,
 А од крви жиле набубриле,
 Сакриле се очи под обрве,
 Споиле се устне к'о зарастле, 555.
 А све модра боја подасула.

Види му се срдце на образу,
 Да му с' може, к'о што му се хоће,
 Од једног би десет начинио.

Риска јарост из цѣлога вири, 560.
 И косу му горе уздигнула.

Само једна луча у очима
 Кадкад сијне пакостне радости.

Краљ ушао, кнез га недочек'о, 565.
 Већ на свога коња узјашио,

Винуо се прѣко поља равна
 Као звјзда прѣко неба плава,
 Похитао бијелу Призрѣну
 Да отцеве дигне на синове!

Краљ је к своим ушао гостима, 570.
 У чудном их колу застануо.
 Један другом десну руку дао,
 И тврдом се вѣром завѣрили,
 Да се неће маћи изпод Скадра.

Краљ им стане тихо бесѣдити : 575.
 Браћо моја и господо свѣтла!
 Сваком Србу глава ј' госта света,
 Чест његову Срб животом чува ;
 Кућа она, која свога госта
 Зло дочека ил' срамно одтѣра, 580.
 Љагу своју никада неопра :

Зар краљ Срба да очи обори
 Пред послѣдњим своим поддаником ?
 Пријатељи, какве ником нећу,
 Бацише ме данас у невољу 585.

Пред гостима затворити врата
 Ил' бацит' их у грозну несрѣћу ;
 Какви гости, каква ли несрѣћа!
 Цвѣт господства, избор од јунака
 Да свом краљу падне у невѣру! 590.
 Срамота је госте разтѣрати,

Грѣхота је бацит' их у бѣду :
 Шта да радим, како да се владам ?
 Хоћу чинит', што ми дужност каже,
 Ма свој образ сотим погазио. 595.

Грѣх је више нег црна срамота,
 Боље ј' себи нег другом нахудит'.
 Тежко ми је срдцу и образу
 Славне госте тако оправити,
 Ал' трострука дужност то налаже. 600.

Прва дужност спрема краља свога,
 Сваки Србин њега слуша' мора ;
 Друга дужност спрема домовине,
 Да јунака своих неизгуби ;
 Трећа дужност спрема пријатеља, 605.
 Да гостбину животом неплате,
 И весеље тугом незамѣне !

Они ћуте, ништа неговоре,
 На одлазак нико и немисли.

Сад започне Жарковић Деане : 610.

Нит' би били људи, ни јунаци,
 Већ управо она луда дѣца
 За коју нас у Призрѣну држе,
 Кад за тврду вѣру неби знали,
 Нити рѣч би задану држали. 615.

Ти мо'ш ићи, куд је теби драго,
 Ил' у Призрѣн ил' у Неродимљу ;

Можеш дати себи скинут' главу,
 Круну скинут' без ње ти немогу;
 Можеш дат' си очи изкопати 620.
 Да свѣт види нашу славу нову;
 Можеш издат' своје пријатеље,
 И извести силну на њих војску:
 Ми ти на пут стати неможемо!
 Ал' можемо Призрѣн разрушити, 625.
 Неродимљу са земљом сравнити,
 Твоју главу с равном замѣнити,
 А с једнаким очи наплатити,
 И можемо за нашега краља
 Своје русе главе погубити, 630.
 И крв срдца за њега пролити!
 То је јасно к'о у полдне сунце,
 Да нас они разтѣрат' хоћеду,
 Само тебе од нас да разставе;
 Једанпут те срѣћа послужила, 635.
 Немој ћуд јој други пут кушати:
 Данас руже на тебе просипа,
 Сутра ће те камењем засути!
 Деан сврши а Вукашин почне:
 Призрѣнци су теби показали, 640.
 Чему од њих можеш се надати;
 Чим си њима ти повода дао
 Да т' невѣру виде у гостима?

Ја ти кажем, па ћемо видети,
 Балдовин је само зато послан,
 Да се с нама евовдѣ завади,
 Да пред свѣтом узрока имају
 Нас напасти, теби доћи главе.
 Оставит' те сама неможемо.
 Ако дође, да се бранит' трѣба,
 Сам останеш, извѣстна је бѣда;
 Јесу л' ради миру и љубови,
 Миру на пут ми нећемо стати.

Сви из једног сад грла повичу:
 Ми од тебе никуд неидемо!
 Мисле л' о злу, наћи ће душмане,
 Траже л' мира, наћ' ће пријатеље.

А Душан се мало замислио,
 Подуго је јунак поћутио,
 Па овако њима проговара:
 Чујте, браћо, чујте, пријатељи!
 Ја вас молим, да ме оставите.
 По вољи ћет' мени учинити,
 Ако м' ову жељу испуните.
 Нећете ли мене послушати,
 Немогу вас силом одтѣрати,
 Моја сила ваше су деснице.
 Ал' ми онда рѣч морате дати,
 Ако дође од Призрѣна војска,

Да кап крви нећете пролити,   670.
 Док се рѣчма што може свршити,
 И nebude нужде бранити се.

Опет у глас господа повичу :
 Рѣч господску и руку јуначку!
 Хоћемо те пуно послушати.   675.
 Сад господу Душан оставио
 Балдовина потражит' рекао.

Девета Пјесма.

Кнез Балдовин боље похитао,
 Брзо дош'о бијелу Призрѣну
 И отиш'о србском цар Стефану.
 Кад цар Стефан кнеза опазио
 Овако је њега поздравио :

5.

Добро дош'о, кнеже Балдовину!
 Јеси л', кнеже, здраво путовао,
 Јеси л' срѣћно дѣло одправио?

Кнез Балдовин краљу се поклања
 И овако њему проговара :

10.

Хвала теби, србски цар Стефане,
 Хвала теби на добродошлици.
 Јесам, краљу, здраво путовао,
 Ал' у Зети зло сам ти прошао.
 Мало нисам живот изгубио!

15.

Та оно су јаростни змајеви,
 Нити знаду Бога, нити краља,
 Само своју вољу одуздану.
 Теби прѣте круну скинут' с главе,

А Призрѣну огњем и челиком. 20.

Кад им твоју заповѣст изрекох,

Да с' имају кући разлазити,

Ко неоде, да ти је невѣра,

Мал' ме нису жива раздерали.

Један виче : да га закољемо, 25.

Други виче : да га обѣсимо,

Трећи опет : дај у Дримац с њиме !

Са свих страна сѣвнуше ножеви,

Мислио сам, већ ме више нема !

Једва главом Душан ме заклони, 30.

Да непадне у срамоту грдну

Краљев гласник пред њим да погибе.

Свѣтли краљу, земљи господару !

Ако слуга смѣ ти савѣт дати,

Брже крећи своју силну војску 35.

И похитај Скадру на Бојани

Сви змајеви док се нескупише.

Разтѣрај их, да је мање бѣде.

Ако сутра ти на њих непоћеш,

Док с' изкупе, ето њих на тебе, 40.

Па ће бити зла и бѣде више.

Пита њега србски цар Стефане :

Како Душан заповѣст дочека ?

А Балдовин краљу одговара :

Краљ што мисли ником неказује. 45.

Али стари мудру рѣч рекоше :
 По слуги ћеш познат' господара.
 Они бѣсне, а он их некара.
 Има сгода на овоме свѣту,
 Гдѣ ј' оћутит' исто што напутит', 50.
 А небранит' исто што подранит',
 Ненаказат' исто што заказат',
 А некратит' исто што наградит'!
 Но баш нек би с' и нехтѣло краљу,
 Ко ће с таквим владати халама? 55.
 С Мрѣавићи и Раштисалићи,
 Са Воихном, Балшом и Младеном,
 И са другим бѣсним властелима,
 Кои сваки малог врѣди краља!
 Међ њима је Хреља Бошњанине 60.
 Са стотину избраних Бошњака,
 Данас сутра биће их хиљада.
 А сад молим, одпусти ме, краљу,
 Да ми мало душа се одмори.
 Ја сам био стотину бојева 65.
 И толико пути смрт видио,
 Ал' с оваквим ужасним обликом
 Никад ми се досад непоказа.
 Јер умрѣти под свѣтлим оружјем,
 Мртав пасти на душмана свога 70.
 Права сласт је за добра јунака,

Једна жеља правога витеза,
 Ал' умрѣти без сваке замѣне,
 Као крме дати преклати се,
 Као штене дати газити се, — 75.

Вѣруј, краљу, то јунака дави,
 У жилама крв му зауставља,
 Маглуштину на очи наводи,
 И дрѣмежом опија му душу.

Трѣба л' рука, по мене поручи, 80.

Трѣба л' глава, другога потражи,
 Моја ј' само, да се сѣче, добра.

Краљ одпусти кнеза Балдовина
 Па по своје пошље пријатеље,
 Да се с њима о том савѣтује, 85.
 Шта да раде, да ствар добро сврше.

Није дуго врѣме постојало
 Ал' се славна скупише господа,
 Кнез Владислав из земље Захумске,
 И кнез Воин од Котора града, 90.

Деан Мањак, краљев војвода,
 Са жупаном Бућиним Николом,
 Кнез Витомир из Јездна поносна,
 И из Срѣма Војвода Рајко,
 И од Ждрѣла војвода Градислав, 95.

Челник Бурађ, и ставилац Милош,
 И Владоје краљев тепачија,

И Гргуре Курјаковић кнеже,
 И Градислав кнеже Сушеница,
 И јошт много силене господе 100.
 Из Захумске из земље господске,
 И Србије земље силовите,
 И Русије, земље поносите,
 И осталих краљевих држава.

Кад господа свѣтла посѣдаше 105.
 Проговара ербски цар Стефане :
 Браћо моја, и господо славна!
 Земља нам се цѣла уздрмала,
 Нужда иште, да се састанемо
 Мир сачуват' сложено постарамо. 110.
 Ја сам на све стране оправно
 С заповѣстма хитре гласоноше,
 Ко с' дигао, да се кући врати,
 Да се мири, ко се узбунио,
 Ко неслуша, пада у невѣру! 115.
 Послао сам кнеза Балдовина
 Да однесе у Зету заповѣст,
 Да се таки кућама разлазе,
 Ако ли се одмах неразиђу,
 Невѣрама краљу ће постати. 120.
 Кнез Балдовин Скадар походио,
 Многу тамо господу застао,
 Мрњавиће с Раштисалићима,

Са Воихном Балшу и Младена,
О Зећани да и неговорим, 125.
Застао је Хрељу Бошњанина
Са стотину избраних Бошњака,
Нашао је многе Арбанасе
И јунаке из земље Захумске,
И Србије земље силовите 130.
И Русије земље поносите.
Па кад им је заповѣст казао,
Да с' имају кући разлазити,
Мал' га нису живог раздерили,
Једва Душан главом га могао 135.
Изтргнути из њиних ноктију.
Ја бих дѣци на младост одбио,
Да крв преври часа њима дао;
Ал' се боим, да памет незрѣла
У несрѣћу земљу недоведе. 140.
Јер какве су рѣчи им безбожне,
У дѣлу би смртни грѣх лежао.
Мени прѣте круну с главе скинут',
А Призрѣну огњем и челиком!
Пак ако им на пут неетанемо, 145.
Већ доведу бѣду на државу,
Биће пола на нама кривице.
Кнез Балдовин тај ми савѣт даје,
Да ми брже војску подигнемо,

Испод Скадра да их разтварамо, 150.
 Јер сваки дан све их више биће,
 А с тим више бѣде и несрѣће.
 Ал' немогу ништа закључити
 Док нечујем, како ви мислите.
 Кнез Балдовин тамо никог нема, 155.
 Нити сина, нити брата свога,
 Нити кума, ни присна рођака,
 Лако му је мач на њих тргнути;
 Ал' мој син је на хладној Бојани,
 Па и твој је тамо, Владиславе, 160.
 Нит' ће бити једног међу нама,
 Да неима кога на Бојани,
 Кои му је од срдца одпао.
 Зато вама на вољу остављам,
 Што рекнете, то ћу учинити. 165.
 Хоћемо ли на њих кретат' војску,
 Ил' ћемо им оставит' времена,
 Да им крв се у жилама стиша,
 И сами се кућама поврате?
 Моју круну и срѣћу државе 170.
 У руке вам са овим предајем;
 Говорите свак по својој души,
 И како ћет' моћи одговарат'
 И пред Богом и пред потомцима.

Сад ућути србски цар Стефане, 175.
А говорит' кнез Владислав почне :
Ту је тежко добар савѣт дати,
Гдѣ погрѣшка сина може стати.
Цвѣт се тамо државе скупио,
Твој син тамо, и мој син је тамо, 180.
И син многог нашег пријатеља,
Кои т' овдѣ уз колѣно сѣди.
Отцеви су у бѣлу Призрѣну
А синови под бијелим Скадром.
Тежко ј' сину ударат' на отца, 185.
Ал' отцу је јошт теже на сина.
Но гдѣ с' ради о срѣћи државе,
Ту с' не пита, шта се коме хоће,
Већ шта ваља, шта л' се чинит' мора.
Да се дѣца на Бојану купе, 190.
То се не да крити ни порећи,
Да се цѣла земља узрујала,
Истина је, и сам сам дознао.
Ко је узрок, ко л' је крив немиру,
Сад неврѣди много разлагати. 195.
А да могу оне младе главе
Ударити путем, куд нетрѣба,
Жалостни нам показују дани,
Које наши доживише стари,
И уче нас, шта ваља чинити, 200.

Да та жалост и на нас недође,
 Крећи војску, србски цар Стефане,
 Крећи војску, да се иде Скадру!
 Другчије се с краљем разговара,
 Кад се за њим силна вије војска, 205.
 Него с једним кнезом Балдовином
 Код трпезе покрај рујног вина.
 Бог ће дати, те ће добро бити.
 Само једно то бих те молио,
 Балдовина с Французи неводи. 210.
 Њима дџаа попустити неће,
 С нама ће се лако погодити.
 А ја мислим да ми неидемо,
 Да што више крви пролијемо,
 Већ идемо, да их умиримо, 215.
 Да с' ни једна капља непролије,
 Ил' што мање, ако бити мора.

Сва господа с кнезом се сложише.
 Њима вели Србски цар Стефане :
 Добро, браћо, и господо славна, 220.
 А ви хајд'те, па се опремите;
 Што с' раније добро савршило
 С тим се већим оно учинило.

Господа се с краљем опростише
 И одоше за пут оправит' се, 225.
 А краљ иде госпођи краљици,

И овако њојзи проговара :

Љубо моја, разстат' се морамо,
 Ја полазим сутра из Призрѣна,
 Војску крећем Скадру бијелому. 230.
 Кнез Балдовин зле донео гласе,
 Јесу нам се дѣца осилила,
 Морамо их мало заплашити.

А краљица краљу одговара :

Нисам ли ти увѣк говорила 235.
 Да ће дѣло до оружја доћи.

Сад нека ти лоша срѣћа буде,
 И у једном боју т' изневѣри,
 Отишла је и круна и глава.

Зато добро преправи се с војском, 240.

Јер ће Скадру у невољи љутој
 Прискочити силни Арбанаси,
 Помоћ дати богато Приморје,
 А и сама та Босна поносна.

Њој говори србски цар Стефане : 245.

Буди мирна, ништа се небрини!

Нема пуне под Скадром хиљаде,

У мене је прѣко пет хиљада.

Ако ли нас срѣћа непослужи,

И разтѣрат' неузможемо их, 250.

Друга војска по земљи се купи,

И с Французи Балдовин ће доћи. . . .

Рѣч је краљу пресѣкла краљица,
 Зачуђена овако га пита :
 Зар сад нећеш водит' Балдовина? 255.

А краљ њојзи тихо одговара :
 Сва господа те су мисли била,
 А и ја сам за право им дао,
 Да Французе Скадру неводимо.
 Крв је наша, штедит' је морамо, 260.

А Французи радују се крви,
 И плън добит' што већи тражиће.

Краљица му жестоко говори :
 Мене слушај, господу неслушај!
 Ништа они изгубит' немају. 265.

Ако срѣћа синове послужи,
 С њима ће се радоват' отцеви.

Слабо с' на њих ослонити можеш.

Већ поведи кнеза Балдовина

Са његовим вѣрним Французима, 270.

Што немају ни отца ни сина,

Само знаду за краља Стефана.

Краљ краљици 'вако одговара :

Док су мени мои Срби вѣрни,

Балдовин ми није од потрѣбе, 275.

А кад они мене се одреку,

Балдовин ми ништа непоможе.

Ослони се ти на србску вѣрност,
Тврђа ј' она од каменне стѣне!

Опет краљу краљица говори : 280.

Добро, краљу, кад већ тако мислиш,
Ти неводи са собом Француза ;

Ал' поведи кнеза Балдовина

С двѣ стотине друга поузданих,

Па недај им у бој улазити, 285.

Но тек нек' се око тебе нађу.

Одговара србски цар Стефане :

Нека буде, кад тако захтѣваш!

Кад у јутру зора забѣлила

Силена се војска подигнула, 290.

Кренула се од бѣла Призрѣна

И бијелу Скадру упутила.

Али нема онога весеља

Са коим је ишла на Бугаре.

Иду напред, волѣли б' остати ; 295.

На бој иду од побѣде стрепе.

Сваком срдце двѣ бриге стегнуле,

Једна за се, друга за Скадарце.

Сваком тежко ударат' на свога.

С војском иде чета од Француза 300.

Двѣ стотине избраних јунака

Под војводом кнезом Балдовином.

Они једни коње разиграли,
Радују се крви и добити.

Кад су боље Скадру се примакли 305.

На двоје су раздѣлили војску,

Једна пола с кнезом Владиславом

От'шла управ Скадру бијелому,

Другу полу краљ Стефан одвео

К бѣлом двору на Дримцу потоку. 310.

Кад су дошли к двору Душановом

Краљ пошаље свога гласоношу,

Да кнезове зове на предају.

Ал' из двора нико се нејавља,

Нико у двор непушта гласника. 315.

А Балдовин с друге заш'о стране,

Провалио кроз врата од баште

И с другови у двор улетео.

Ал' у двору нигдѣ никог нема,

Само нѣшто од дворске челади, 320.

Мало друга, слабо оружано,

Тек остало, да се тамо нађе,

Да nebude двор без живе душе.

Балдовину неповољно било,

Што у двору краља ненашао, 325.

Па једовно да изкали срдце,

Све посѣче, што пред собом нађе,

И знак даде своим друговима,
Како их је најпре научио.
Свом војводи Французи послушни 330.
На све стране огањ подметнуше.
Црн се облак од дима навуче,
Те нестаде сунца усрјд полдне,
Букну пламен, небу се подиже,
Измъша се са димним облаком, 335.
Те од огња море начинише,
У ком црни ваљају с' таласи,
Усијане премећу се гује.
Стои праска рогља и дирека.
Пршти даска, пуцају зидови, 340.
А варнице лете на све стране,
Као јато огњених мушица;
Кроз прозоре дим напоље куља
А сад опет пламен га просъче:
Двор ту стои жива слика хале, 345.
Која ватру на сто сипа уста,
Из сто пушта димове ноздрва,
А густим се увила облаком
Љута дима и жестока огња.
Бути војска, што је чудо снађе, 350.
Нико незна, шта му мислит' ваља,
Шта мислити, шта ли говорити.
Сад зацвили у невољи љутој

Глас човѣчји из чељусти огња.
Сви погледе, видит' шта имају. 355.

Стои момче под кровом пламтећим,
Страх од смрти и љубов к животу
На тавану сакрит' му се рече;
Ал' од мача склонило се младо
Да у огњу невољно погине. 360.

Дим га крене из спасишта тајног,
У пламену на мач заборави,
И похита добавит' се врата.

Ал' сад падне стрѣја изгорѣла
И све бѣдном затвори путове. 365.

Одѣћа му у пламену букне,
И варнице свега обаспу га.

Он пропишта, па се долѣ свали
Комад само огорѣла пања.

Кад Французи огањ пометнули 370.

На двору су разлупали врата

И из дима с огњем смѣшанога

Адске слике напоље грунуше

С грозном виком и ужасном клетвом.

Пита краљу кнеза Балдовина : 375.

Шта је, кнеже, ко запали дворе ?

А Балдовин њему одговара :

Свѣтли краљу, прѣвара проклета!

У башти нас нѣшто дочекало

Од чељади дворске оружане. 380.

Са стрѣлама ти нас поздравеше,

И на бојна копља дочекаше,

Нѣки паше, нѣки узмакоше,

Нас за собом у двор умамише,

Са свих страна огањ подметуше. 385.

Мал' до једног нисмо с' погушили.

Да јошт мало издржаше врата

Неби један главе изнесао.

Гдѣ дим гуши, љути огањ пали,

Непомаже ни копље ни сабља 390.

А оклои душманину служе.

Овдѣ нема никог од господе

Већ хајдемо у помоћ нашима,

Под Скадром ће бити окршаја.

Балдовину цар Стефан говори: 395.

Кад дођемо на Бојану, кнеже,

Ти се држи с дружином за нама,

Па с Французи у бој неулази

Док ти сам ја ударат' нерекнем!

А Балдовин краљу одговара: 400.

Вољан да си, србски цар Стефане!

Ти наређуј, како ти је драго,

Дужан сам те у свачем слушати;

Док нерекнеш, и док ме недирну,

Стојаће ми сабља у корица; 405.

Ал' ако ме нападоше, краљу,
Удараћу, бранити се морам!

А Душану у бијелу Скадру
Зли долећу са свих страна гласи:
У зао час посѣо си, краљу! 410.

Три на тебе силне иду војске:
Једну води србски цар Стефане,
Пред другом је кнеже Владиславе,
А трећој је кнез Балдовин глава.

На Дримцу ти дворе поробише 415.
Поробише, па их сажегоше,

Сву ти чељад по двору поклаше,
Разграбише и сребро и злато,
Разнесоше свилене хаљине,

Краљевску ти круну однесоше, 420.
Јошт ти прѣте и главу узети,

Да ти глава за круном нетужи.
Скачи, краљу, на ноге лагане,

Ви, војводе, к војсци полетите!
Неће дуго врѣме постојати 425.

Силне ће се указати војске,
Под Скадром ће поље с' уздрмати
Од силена пѣшца и коњника.

Кад је Душан разумѣо гласе
Он поскочи на ноге лагане, 430.
Па припаса свијетло оружје;

А војводе к војсци полетише,
И дружину своју уредише.

У то хитри јавише с' Французи,
Брзе коње пред војском играју. 435.

На њих Деан с ватрени Зећани
Жесток јуриш таки учинио.

Како на њих лако ударио,
Разбио их, и натраг одбио,
Бојно поље крвљу поросио. 440.

Кад Балдовин Деана смотрио
Пред њега је коња нагонио,

И овако њему говорио :
Жеља ти се испунила, кнеже,

Ево мене, да се огледамо 445.
Ко ће бити јунак над јунаком.

Преправи се Жарковићу кнеже!
У мене је копље убоито,

Које тврди челик непознаје,
Већ пробија штите и оклопе, 450.

И нестаје, док ребра ненађе,
И у срдце јуначко неуђе.

Сабља ми се крви зажелъла,
У руци ми чудно заиграла,

Биће теби према глави, кнеже! 455.

Балдовину Деан одговара :
Даћу, кнеже, цркви Милешевки

Са калпака од злата челенку,
 По којој се драги камен сјаје
 Као роса по зеленој трави, 460.
 Што ми с' даде сгода и прилика,
 Да се могу с тобом огледати.

И мени је од дѣда остало
 Бојно копље за добра јунака,
 Које 'но је њиме научено 465.

Гдѣ с' наводи срдце у јунаку,
 Како л' ваља штите пробијати;
 А за сабљу ништ' говорит' нећу,
 На свом врату познаћеш јој цѣну.

То говоре, па копља пуштају, 470.
 Грувају се у прси јуначке.

Како ј' један крви другог жедан
 Би се борба несрѣћно свршила,
 Ил' би пао један, ил' обадва,
 Да цар Стефан са војском неприспѣ, 475.

И Зећане натраг непотури,
 Кои силу издржат' немогли,
 Већ полако стали узмицати
 Свако копље копљем враћајући,
 Сваку стрѣлу стрѣлом плаћајући. 480.

У то стигла заповѣст Деану
 Да се таки к своме краљу врати.

Кад заповѣст Деан разумѣо,
 Овако је кнезу говорио :
 Нека, кнеже! овај час умрѣти 485.
 Нит' је мени нит' теби суђено.
 Биће сгоде, ако буде воље.
 Мени сад се мора одлазити.

То рекао, пред своје от'шао,
 Па с Зећани на хитри коњици 490.
 Свом се краљу брзо повратио.
 Сви су други њима завидили
 Кад су сабље кржаве видели;
 Жеља сваком у очима гори
 Данас срѣћу јуначку прокушат'; 495.
 Сви се љуте на заповѣст спору.

Кад се Душан о томе увѣри
 Да је с војском сам отац дошао,
 Својој војсци заповѣст издаде
 Да прелазе за воду Бојану. 500.
 Букну ватра по цѣлој дружини,
 Нико неће с мѣста да се креће.
 Пред дружину млади краљ изиђе
 И овако почне говорити :
 За каквом вас крвљу жеђ напала? 505.
 Какве сѣћи ви желите главе?
 Гром би мене с неба ударио,
 Сама Божја проклела б' ме правда,

Кад бих на њих вас пустио ићи,
 Док се нисмо о том увѣрили, 510.
 Нису л' дома отцеви остали
 А душмани Скадру похитали.

Нећете ли мене послушати,
 Право одох одавдѣ онамо,
 Па нек са мном што им драго раде, 515.

Неправедно волим погинути
 Нег' отцеве клати кроз синове,
 И синове сѣћи кроз отцеве,
 А без нужде, и без сваке правде.

Сад ћу видит' моје пријатеље : 520.
 Ко ме љуби, тај ће за мном поћи!

То изрекне, па коња окрене,
 Право пође на воду Бојану,
 А за њиме сва друга дружина.
 У то силне војске пристигоше 525.

Кнез Владислав с краљем се састаде,
 Те падоше у стан на Бојану.

Кад у јутру бѣли дан свануо
 Цар Стефане господу сазива,
 Па овако њима проговара : 530.

Слушајте ме свијетла господо!
 Душан војску за воду преведе,
 Чини ми се, да ће добро бити.
 Више пута видели су људи,

Да је дѣло чудно и одважно 535.

Прѣким путем до успѣха дошло.

Ја полазим главом за Бојану

И без војске и без прагиоца,

Пак ако ме срдце непрѣвари,

Војну ћемо данас окончати. 540.

Ако л' би се ипак прѣварио,

За Бојаном сужан заостао,

Сви слушајте кнеза Владислава,

А ти, кнеже, добро домовине!

Ужаснула с' свијетла господа, 545.

Сташе краља молит' и преклињат',

Да неиде један за Бојану,

Већ нек' шиље Душану гласника.

Ал' цар Стефан њима одговара :

Гласници ме амо доведоше! 550.

Што сам рек'о при томе остаје!

Носи вале хлађана Бојана,

Двѣ у њима огледају с' војске,

Једна отцу, друга сину служи,

У једној су сѣди родитељи, 555.

А у другој огњени синови.

Отац сина прѣко воде види

Бојно копље у руци му дрхће;

Сѣдог свога отца син познаје

Мач му хоће да падне из руке. 560.

Мртва пала на војске тишина,
Циглог није нигдѣ чути гласка.

Сад се чамац на воду навезе,
У њему је јунак под оружјем,
Гола му је сабља у рукама, 565.

Оклоп каже србског цар Стефана.

Кад Бојану краљ је пребродило,

Пред свога је сина отишао

И овако њему повикао :

Вуци сабљу, од Србије краљу! 570.

Краљ те србски на мејдан позива.

Колико је широкога свѣта,

И колико у свѣту држава,

Нигдѣ такве небило прилике,

Да два краља једне краљевине 575.

Мејдан дѣле ради старѣшинства.

Колико је од вѣка бојева,

И колико у њима јунака,

Никад такве небило прилике,

Да краљ отац с краљем своим сином 580.

Мејдан дѣли ради старѣшинства.

Вуци сабљу, стеци себи славу,

Какву нико стећи немогао!

Ево сгодне за тебе прилике

Да на отцу покажеш науку, 585.

Којој те ја отац научио,

И прославиш и себе и мене.
С ученика славе с' учитељи!
Ево сгодне за тебе прилике
Доћ' до жеље на најкраћем путу! 590.

За круном те мојом жеља вуче,
Ево главе, с њом је круна твоја;
Крвљу мислиш сјајност дати круни,
Отчина је у најбољој цѣни!

Обѣ силно удивиле с' војске 595.
Кад видише чудо невиђено,
Отац сина гдѣ на бој позива.

А кад Душан саслушао рѣчи,
Бритку сабљу од себе одбаци,
И овако стане говорити : 600.

Немам сабље за отца коване,
Имам прси за сабљу отчину!
Шта сам теби, отче, сагрѣшио,
Да с' на мене војску подигнуо,
Ти знат' мораш, мени није знано; 605.

И досад су гости долазили,
У бѣлом се Скадру веселили,
Ти их ниси звао невѣрама,
Нит' си на њих војску изводио.

Зашт' си сада тако учинио, 610.
Ти знат' мораш, мени није знано.
Што си мени дворе сажегао,

Ти си зид'о ти си сажегао,
 Господар си од свога имања,
 Можеш чинит', како ти је драго, 615.

Ни рѣчи ти преговорит' нећу.
 Што си моју рад пролити крвцу,
 До воље ти и то чинит' стои,
 Дао си је, можеш је узети,
 Нећу тебе словом прекорити. 620.

Што с' отцеве диг'о на синове,
 То си, отче, Богу сагрѣшио.
 Мора л' бити крви за одкупу,
 Пролиј моју, од ње си господар;
 Ал' поштеди своје пријатеље, 625.

Себи, отче, ти неломи крила,
 И Србији неподсѣцај перја!
 Нек' се вије, на твоју је дику,
 Ти га носи, па се њим поноси!
 То изрекне, оклоп с груди сбаци, 630.
 Голе прси мачу отца даде.

Кад то обѣ угледале војске,
 Из једног су грла повикнуле,
 Да с' Бојана од гласа затрѣсла:
 Да Бог живи младог нашег краља! 635.

Свима мило, а никоме тако,
 Као самом србском цар Стефану.
 Мач пламенни од себе бацио,

Па је своме сину притрчао,
Пред свима је њега загрлио, 640.
А обадвѣ закликташе војске :
Да Бог живи србског цар Стефана!
Да с' Бојана од трѣска запљусла.

Син пред отца на колѣно пао,
Отац руку на главу му дао, 645.
Од Бога му благослов искао.
Па се обѣ измѣшаше војске,
Отцеви се грле са синови,
Рукују се добри пријатељи.
На све стране радост и весеље, 650.
Као да су кићени сватови.

Десета Пјесма.

Земља тутњи, силна иде војска,
Сав се Призрѣн пред њу подигао.
Глас допаде краљици Марији :
Ето војске, госпођо краљице,
Пред њом није србског цар' Стефана, 5.
Пред њом није кнеза Владислава.
Војску воде млађе војеведе.

Затим мало врѣме постојало
Ал' ето ти од војске војвода
И са њима кнеза Балдовина, 10.
Кои поздрав доноси од краља
И овако краљици говори :
Свѣтла круно, госпођо краљице!
Лѣп ти поздрав од краљева носим,
И од отца и од краља сина, 15.
И од старог кнеза Владислава,
И од друге свијетле господе.
Срѣћно су се окончале ствари,
Са сином се отац помирио;
Оба своје разпустише војске, 20.
Са кнезови у Скадру осташе,

Да се госте и да се веселе.
Мене посла србски цар Стефане
Да ти добре те гласе донесем,
Да се прођеш бриге и старања, 25.
Већ у миру да га очекујеш,
До дан до два и он ће ти доћи.

Одговара краљица Марија :
Хвала краљу на таквом поздраву,
Кад год дође, добро ће ми доћи, 30.
Што скорије, биће ми милије!

У Призрѣну радост на све стране,
На све стране пјсма и весеље.
Ко је био оправдио сина
И у срдцу за њега стрепио, 35.
Да му више вратити се неће,
Тако му се сада срадовао
К'о да му се други пут родио.
Жена мужа сестра брата љуби,
А пријатељ грли пријатеља. 40.
Свака кућа госта пожелѣла,
Свако ј' жељно потанко разабрат',
Шта је било, како се свршило.
У сваком је срдце заиграло,
Кад су чули свак је зажалио, 45.
Што се није под Скадром десио.
На све стране старог краља хвале,

А младога сви у звѣзде кују.
 Такве земља невид'ла краљеве
 Таквог отца и таквога сина! 50.

Кад ноћ земљу мраком умотала,
 И сан свему крај је учинио,
 И радости, и жутој печали,
 И весељу, и горком плакању,
 Кад покоју све се већ предало : 55.

Код Марије код србске краљице
 Сан и покој неће да се јави.
 Тамно жијак собу осјава,
 Бѣли зрак му мѣсеца помаже.
 Ту краљица на столици сѣди, 60.
 На крило јој бѣле руке пале,
 А к земљи је зѣнице упрла.

На лицу јој срушена надежда,
 И горчина жеље преваране;
 Сад набере своје чело лѣпо 65.

Све у бразде за најдубље мисли,
 Сад га сглади, те је пољу равно,
 Са кога је жито пожњевено.

Мало даље од краљице стои
 Кнез Балдовин с скрштеним рукама. 70.

Знака није на њему живота.
 У пламен му тамно око блѣшти.
 У срдце се сав живот повук'о.

Модра устна сад се мало дрмне,
Сад грч цѣло занија му тѣло. 75.

С једне га је стране обасуо
Свѣтли мѣсец бѣлим своим зраком
А са друге жијак црвенкастим.
Стрѣсти с' мора, ко га год погледи.

Тако дуго врѣме постојало. 80.

Сад се дигне краљица Марија,
Лаком ногом к Балдовину приђе,
Бѣлу руку на раме му метне,
И овако њему проговори :

Дакле тако, кнеже Балдовине! 85.

Све надежде однесе Бојана!

И све моје безсанне поноћи,

И све твоје муке и невоље

Изгорѣше са двором на Дримцу!

Хвала т', кнеже, на твојему труду; 90.

Другим ти га наградит' немогу.

Кад се Душан на престол попење

Он ће теби лѣпше захвалити!

Кнез Балдовин сав се задрхтао,

У образе крв му ударила, 95.

Па му с' лице тако црвенило

К'о у вече облак на западу,

Око му се тако засијало

Као пламен кад кроз стрѣју букие.

Рука му се у песницу стисла, 100.
 Сама мѣсту, гдѣ нож стои, пошла,
 Шкрипне зуби, па овако викне :
 Неће престол Душана понети!

Кад га вид'ла госпођа краљица
 У каквог се претворио бѣса, 105.
 Женско срдце уплаши се јако,
 Надалеко од њега одступи,
 И пожели пакленогa врага
 Изза свога угледати прага.

Ал' Балдовин брзо се умири, 110.
 Па приступи госпођи краљици,
 И овако тихо провори :

Неплаши се, свијетла краљице,
 Ти јошт незнаш, каква ватра гори
 И дан и ноћ у овим прсима, 115.
 Није чудо, што се часа нађе,
 Да јој пламен напоље покуља!

Али ти се немој ништа плашит'!
 Теби судба у мени је дала
 Твојој жељи вѣрна пријатеља 120.
 И намѣри добра служитеља.

Ја ти ево тишим гласом кажем :
 Неће престол Душана понети!

А краљица њему одговара :
 Да се жељом што свршује самом, 125.

Да је дѣло вољом учињено,
Онда бих ти, кнеже, вѣровала.
К'о што сам ти нѣкад вѣровала;
Али видиш, ослѣпио ниси,
Да тог није на овоме свѣту, 130.
Што б' Душану могло досадити.
Сва је сила у његовој руци;
Нек' на престол сутра сѣст' пожели,
Са њега се отац сићи мора.

Кнез Балдовин краљици говори : 135.
Кад сам био јошт младим дѣчаком
И бавио с' у отчином двору,
Имали смо једног старог слугу,
Соколове старац је учио
Дигнути се небу у облаке 140.
И оборит' утву златокрилу,
И долетит' кад господар зовне.
Па и мене учио је слуга
Како ваља стрѣлу управити,
Да се око никад непрѣвари. 145.
Тај ми слуга једну каза тајну,
Која може сваког душманина
Уклонити са пута човѣку
Био мали, ил' био велики,
Слаба жена, или јунак силни. 150.
Ствар је мала али поуздана.

Хитро пита краљица Марија :
 А може ли и нама помоћи ?
 Њој Балдовин тихо одговара :
 Може, госпо, ако хоћеш само. 155.
 Кад ме слуга стрѣлом научио
 Устрѣлити орла под облаци,
 И у лету птицу ластавицу,
 И циљати а непромашити,
 Онда ми је вако говорио : 160.
 Чујеш, синко, што ћу да ти кажем.
 Млад си дѣчко, а од добра рода,
 Доћи ће ти нужда и прилика,
 Да наиђеш на каквога врага,
 Ког неможеш са врата скинути 165.
 Ил' скакао десно или лѣво,
 Ил' чинио ово или оно.
 Кад ти друго ништа непомаже,
 Имаш око, што сварати неће,
 Имаш стрѣлу, што слагати неће, 170.
 Гледај сгодно мѣсто и прилику,
 Састави га с оком и стрѣлицом,
 Па ти више на пут стати неће!
 Краљица се у камен створила,
 Стадоше јој у памети мисли. 175.
 Кнеза гледи, смрт у њему види
 Како своју њојзи косу пружа.

Кнез Балдовин њојзи проговара :
 Ето, госпо, ја ти казах тајну ;
 Мѣсто сгодно и око удесно,
 Гора ј' нѣма, земља неговори,
 Мртво тѣло за престол немари,
 Круну глава у гробу нетражи.
 Краљицу је хладан зној пробио,
 У капљама чело јој покрио.
 Кнез Балдовин овако наставља :
 Сад ти друго чинит' неостаје!
 Што знадосмо, ето учинисмо,
 Сина с отцем свадит' немогосмо.
 А од данас јошт и мање ћемо,
 Јер дознаше, одкуд вѣтар дува.
 Хоћеш сину круну да добијеш,
 Са Душана мораш је скинути,
 Хоћеш сину круну да утврдиш,
 Да му спасти са главе неможе,
 У гроб мораш Душана оправит',
 Одкуда је поискат' неможе!
 Друго срѣдство ту ти непоможе!
 А и што се тако ужасаваш?
 Зар до сада ниси на то ишла?
 Да је сина отац погубио
 По закону и пресуди људској,
 Зар би њега отац погубио ?

Убила б' га краљица Марија!
 Да је Душан у боју погин'о 205.
 Од мог копља ил' од мача мога,
 Зар би њега Балдовин убио?
 Убила б' га краљица Марија!
 Мале душе на рѣчи с' осврћу,
 А велике само дѣло гледе. 210.
 Кад си крв му на душу узела
 Зашто правим путем неудараш?
 Грѣх је један, ако није мањи.
 Од људи си и овако мирна,
 А Бог види и ово и оно! 215.
 Чело таре краљица Марија
 Што су јој се узбуниле мисли.
 Сад се макне, кревету приступи
 Гдѣ невинно дѣте јој почива.
 Гледи дѣте, како мирно спава. 220.
 Мека коса пала по рамени,
 Коса златна, рамена сребрна;
 На образу цвѣтају му руже
 Преливене бистрим капљицама
 К'о у башти бисерном росицом. 225.
 Сваку мати красоту видила,
 Немогла их доста нагледат' се!
 Сад је очи у чело упрла.
 Златан зрак се оку указао,

Из зрака се круна саставила, 230.
 Глави дала, што се желит' могло,
 Алем камен тој коси од злата
 Сунце јутра на образу ружи.
 Нема лѣпшег ни небо анђелка!

Хитро мати пољубила сина 235.
 И кнезу се натраг повратила,
 Па овако њему говорила :
 Круна м' треба, нека глава спада!
 Гдѣ човѣка наћи поуздана!

Балдовин се грозно насмѣјао 240.
 Па краљици 'вако проговара :
 Пред тобом је, нетрѣба га тражит',
 Ова рука главу ће скинути
 Са Душана, а ти круну скидај!
 Но послушај, што ћу да ти кажем. 245.
 Знати мораш, да помоћи можеш.
 Једна љубов другу заслужује.

Ту Балдовин тежко уздахнуо,
 За дуже је врѣме поћутио,
 Па овако говорит' почео : 250.
 Кад сам био пре годину дана
 У бијелу Скадру у гостима,
 Ту је било свакога весеља,
 За јунака и за дворанина.
 Сваком краљ је вољу оставио 255.

С чим ком драго врѣме проводити.
 Ја сам многе у горици дане
 Пробавио хитар лов ловећи.
 Једног дана бијах залутао,
 Сам незнадох, од куд сам дошао, 260.
 И куда ћу из горе изићи.
 Већ је било превалило полдне
 Кад се нађем над једном долином:
 Те красоте и те пријатности
 Неможе се око нагледати. 265.
 С горе видим једно село лѣпо
 И над селом утврђену кулу.
 Тамо пођем кроз густе шипраге,
 Да се мало од труда одморим
 И о путу Скадарском извѣстим. 270.
 Кад се спустим долѣ у долину
 Дођем к једном широком потоку,
 И тек сад ме право чудо снађе.
 С друге стране истога потока
 У дебелом хладу изпод храста 275.
 Видим старца са сребрним влас'ма
 И крај њега младу дѣвојчицу
 Од анђела лѣпшу најлѣпшега
 И љубчију од самог пролѣћа.
 Уграби ми срце из нѣдара. 280.
 Ја остадох у чести сакривен,

Видити ме они немогоше. —
 Ноге с мѣста немогох дигнути
 Нити ока с дѣвојке скинути.
 Друге мисли и жеље незнадох 285.
 Нег' стојати и у њу гледати.
 Прош'о сам ти доста бѣла свѣта
 И видио доста лѣпих жена,
 Које жељу поджижу огњену,
 Послат' могу у пак'о јунака, 290.
 И учинит' из лава јагњешце,
 Које душу у небо подижу,
 Сабљу ваде из руке витезу
 И љубави дају г' свештеника,
 Ал' њој равне нигдѣ ни наблизу! — 295.
 Није дуго врѣме постојало
 К њима двома трећи човѣк дође.
 Мој анђео пред њега изтрчи,
 Загрли га бијелим рукама
 И пружи му своја медна уста, 300.
 Он је к себи ватрено пригрли;
 Пољубцем јој неда оддахнути. . . .
 А у мени срдце пропиштало!
 Јесам, госпо, онда заплакао.
 Сама рука стрѣлу намѣстила, 305.
 И са оком њега саставила. . . .
 Сад се к мени обоје окрену

И ја видим — мог краља Душана!
 Одмах ми се пред очима смрче
 И стрѣла ми из руке изпадне. 310.
 Мор'о сам се на земљу спустити,
 Тако су ми груди празне биле,
 А тѣло ми цѣло малаксало.
 Мислио сам, сад ћу издахнути!
 Све нестале из свѣта милине, 315.
 Све је своју љубкост изгубило;
 Свѣт се празан предамном пружио,
 Сам ја стоим у празнини страшној,
 Срдце ми се за другом разтвара
 Као земља за даждем у суши: 320.
 Нигдѣ сѣнке, а камо л' облака,
 Нигдѣ сѣни, а камо ли друга!
 Све се жеље у једну салиле
 Да би само она моја била,
 Све се мисли у једну салиле 325.
 Да никада моја бити неће! —
 Они нѣко врѣме посѣдише,
 Посѣдише па и отидоше,
 А ја остах, док несѣде сунце.
 Устати ми ни на ум непада, 330.
 Дигнути се, да хтѣдох, немогах,
 Јер сва снага у око се дала,
 Које у двор њу је одпратило,

Она ушла, а ја све је видим,
Све ми с' чини, сад натраг долази, **335.**
Ал' ње нема, само м' жеља кињи.
Кад се сумрак почео хватати
Подигнем се с тог мјеста судбине,
И похитам, да у село дођем,
У двор ући срдца неимадох. **340.**
Читав дан сам сутра пресъдио,
Ал' видит' је срђа ми недаде;
Недѣљу сам дана одлазио,
Ал' ми с' више видити недаде.
То је била Новакова кула **345.**
Старог оног кнеза Гребострѣка,
Дѣвојче је кнежева унука.
Мислио сам отићи у кулу,
Пошао сам, ал' ушао нисам,
Сам незнадох, зашт' ући немогах. **350.**
Кад се вратим Скадру на Бојани
Нађем краља нигда веселија.
Једва сам га мог'о погледати,
Погледу сам отров пожелио! —
Од тог доба па до овог часа **355.**
Нема дана ни у дану часа,
Да ми она изпред ока оде;
Што год радим, куда год погледим,
Лъпо њено увѣк видим лице.

Па и ноћи од дна научиле, **360.**
 Те ми свака њен образ доноси.
 Доцније сам на краља мотрио,
 Како њега међу нама нема,
 Одох и ја Новаковој кули;
 Срдце ми се из прсију чупа **365.**
 Кад год видим, да дѣвојку љуби,
 Или она краља да загрли . . .
 Ал' ме нѣшто силом тамо вукло,
 Само да је мало видит' могу,
 Па ма било с највећим мукама. **370.**
 Колико сам пута видио је,
 Свагда ми се лѣпша учинила,
 Свагда лѣпша и свагда милија.
 Гледао сам, да је украст' могу,
 И с њом одем, да ми трага нема, **375.**
 Ал' је нисам добити могао,
 Из куле је само излазила,
 Кад је тамо Душан долазио.
 Послѣ тога на те дођем мисли
 Да уклоним њега од дѣвојке. **380.**
 Знано ти је, госпођо краљице,
 Шта смо хтѣли, шта ли смо чинили.
 Ал' сад видим, другог лѣка није,
 Душан мора под земљу отићи,
 Гдѣ му више ништа трѣбат' неће, **385.**

Нити круна од земље Србије
 Нит' унука старог Гребострѣка. —
 Сад знаш, свѣтла госпођо краљице,
 Шта од краља наслѣдства остаје.
 Узми једно, а дај мени друго; **390.**
 Ја ћу теби оно добавити,
 За чим тебе твоје срце вуче,
 А ти мени дебити помози,
 Без чега ти живити немогу.

Њему вели госпођа краљица : **395.**
 О том немој ни двоити, кнеже!
 Кад nebude на свѣту Душана
 Најсилнија ј' краљица Марија,
 Па унука старог Гребострѣка
 Мора припасти кнезу Балдовину! **400.**

Кнез Балдовин краљици говори :
 Чим у Призрѣн краљ Стефан се врати,
 Зерзеву ће Душан похитати,
 Ја ћу нега тамо дочекати.
 Крша доста, шуме и одвише, **405.**
 Нестало га, ни гласа му нема!
 Ја што рекох, то је учињено.
 Ни сам Бог га избавит' неможе!

Кад је ове рѣчи изрекао
 Краљици је поклон учинио, **410.**
 Дубок поклон до црне земљице,

Бѣлу јој је пољубио руку,
Па се у ноћ и мрак изгубио.

А краљеви у бијелу Скадру
Са свѣтлом се веселе господом. 415.

Душан свога отца угостио
Како само пожелит' се дало.

А у отцу, србском цар Стефану
Од радости живо срдце игра.

Па овако сину проговара :
Нисам им'о срѣћнијега дана 420.

Од овога у моме животу.
С тежком бригом и црном жалошћу

Из Призрѣна амо сам ишао ;
Црно ми је јарко сунце било, 425.

Живот ми је био на досаду.
А сад ми се небо разведрило,

Мили ми се по свѣту гледати,
Пуно ми је срдце у нѣдрима,

Душа ми је мирна и весела. 430.
На свем томе захвалити имам

Моме сину, мом драгом Душану.
Ишти, сине, што је теби драго,

Што заиштеш, одрећи ти нећу. 435.

А Душан се мало замислио,
П' онда 'вако отцу проговара :

Што ми трѣба, давно си ми дао,

Више искат', неби лѣпо било.
Него имам једну жељу тајну,
Пак ако ми ту жељу испуниш, **440.**

Више ћеш ми кроз то учинити
Него да ми с главе круну дадеш.

Допусти ми, мили родитељу,
Да по вољи изберем краљицу,
Мени љубу а теби снашицу, **445.**

Из Србије из краљевства твога.

Отац сину 'вако одговара :

Е, ево нам наших пријатеља,
Ту су мои, а ту су и твои,
Казаћу им, шта је и како је, **450.**

Па што рекну нек' онако буде.

Слушајте ме, свијетла господо!

Краљ ме моли, да му благословим,

Да по вољи избере краљицу,
Себи љубу а мени снашицу, **455.**

Из Србије из краљевства мога.

Ја сам младом краљу говорио,

Да просимо лѣпу Беатрицу

Милу кћерку краља Французскога,

Да просимо лијепу Јелицу **460.**

Милу кћерку краља угрскога,

Да просимо лијепу Јелену

Милу кћерку цара цариградског.

Ал' он неће са стране дѣвојку,
 Ни Угринку нити Францускињу 465.
 Ни господско чедо Цариградско,
 Већ он хоће Србкињу дѣвојку
 Из Србије из краљевства мога.
 А ја с' боим, свијетла господо,
 Да се кроз то раздор непороди,
 Властеоске куће незамразе,
 Па ће бити у земљи невоље.

Одговара кнеже Владиславе:
 Пусти краља, нек' по вољи бира,
 Ком ће дати и срдце и руку, 475.
 А ми ћемо с' братски завѣрити,
 Коју кућу краљ Душан усрѣћи,
 Да ћемо јој бити пријатељи.

Сва господа у глас повикаше:
 Бирај, краљу, како т' срдце учи; 480.
 Којој год ти руку своју дадеш,
 Свима ће нам посестрима бити,
 Сви ћемо се њоме поносити
 Као браћа с рођеном сестрицом.

Кад то чуо србски цар Стефане, 485.
 Он овако сину проговара:
 Кад рекоше наши пријатељи,
 Нека ти је Богом просто, сине,
 Богом просто и благословено!

Која сеја такву браћу има, 490.

Та се може већма поносити
Него да је из царске колѣвке.

Повикаше свијетла господа :

Казуј нам је, да јој име знамо,

Да се браћа са сестром поносе, 495.

Да идемо, да јој с' поклонимо!

А краљ Душан њима одговара :

Хвала теби, мили родитељу,

На отчинском твоме благослову;

Хвала вама, свијетла господо, 500.

На братинској на љубови вашој!

У лијепу долу Озројеву

На бијелој Новаковој кули

Цвѣта једна румена ружица,

Коју желим за калпак задѣсти. 505.

То је сеја Жарковић Деана

А унука старог Гребострѣка,

По имену млада Анђелија!

Кад господа име разумѣше

Проговара кнеже Владиславе : 510.

Ја познајем старог Гребострѣка,

Са њиме сам доста војевао.

Има добрих јунака Србија,

Имала је и добрих војвода,

Али ће се старом Гребострѣку 515.

Сви поклонит' радо и весело.
 То је име свим Србима мило,
 Са њиме се Србија поноси.
 А познајем младу Анђелију,
 Да је вила неби лѣпша била, 520.
 Да је анђ'о неби боља била.
 Достојна је круне краљичине.
 С таквом, браћо, круном и краљицом
 Можемо се дичит' и поносит',
 И по свѣту смѣло погледати, 525.
 Јер јој нема у свем свѣту равне.

Повикаше свијетла господа :
 Да Бог живи младу Анђелију,
 Била срѣћна, била дуговѣчна,
 Све пѣвала никад неплакала! 530.

Весео је млади краљ Душане,
 Весео је србски цар Стефане,
 Весела су сва србска господа;
 А кад су се лѣпо прочастили,
 Са бѣлим се Скадром опростише 535.
 И одоше бијелу Призрѣну,
 Да одпрате србског цар Стефана,
 Па ће послѣ сваки своме двору.

А краљ Душан госте изпратио,
 Па похит'о лијепу Зерзеву 540.
 И бијелој Новаковој кули.

Дѣвојке се јунак зажелио,
 Па немог'о часа почасити.
 Кад дѣвојка краља угледала,
 Цикнула је од радости силне, 545.
 О грло се њему обѣсила,
 Он је грли као чедо мајка,
 Да је вољи доста силе дато,
 У срдце би своје смѣстио је.
 Једва старог дѣде сѣтили се, 550.
 Па обоје њему притрчали,
 Дѣвојка га и грли и љуби,
 Душан мудро цѣлива му чело.

Пита краља стари Гребострѣку :
 Је л' се, краљу, небо разведрило, 555.
 Ил' се јоште бојати громава?
 Ја сам био ужасне бојеве,
 И видио стрѣлу на прсима,
 И под мачем опажао главу,
 И у око смрти загледао : 560.
 Ал' са страхом нисам се познао
 До у ове моје старе дане.

Душан старцу 'вако одговара :
 Какви су се видели облаци,
 Сила Божја трѣсак одвратила. 565.
 Ал' опасност пријатеља каже,
 Без прилике није добру дике :

Надати се, да ће добро бити.
 У то коњиц на двору захрз'о
 Мало послѣ и Деан ушао. 570.

Дѣду љуби у десницу руку,
 А сестрицу у румено лице.
 Дѣда пита за јуначко здравље,
 А унук му 'вако одговара :
 Хвала Богу и краљу Душану 575.

Здраве су нам и ноге и руке,
 Мало нѣшто крви просуло се,
 И то оне купљене Французске.
 То говори сестри руку пружа
 Краља с дѣдом сама оставио. 580.

Душан старцу почне говорити :
 Никад није срѣће без несрѣће,
 А срѣћа се из несрѣће рађа.
 Моја воља нигда није била,
 На мог отца дигнути оружје, 585.

И синове водит' на отцеве ;
 Чисто срдце и сам Бог помаже,
 Неостаје добро без награде, —
 Никад није већа љубов била,
 Која отца и сина обвија, 590.

Никад боља слога у Србији,
 Никад већа на срѣћу надежда.
 Покорности синовској награду

И вѣрности спрема краља вѣнац
Отац ми је тиме даровао, 595.
Што је моју љубов одобрио,
И благослов за женитбу дао.
А и друга свијетла господа
Пријатељи мои и отчини
Мој су избор радо припознали 600.
И сви ми се тврдо завѣрили
Да ће бити браћа Анђелији,
И да ће се њома поносити
Као браћа рођеном сестрицом!
Зато, кнеже, и стари витеже, 605.
Са отчиним твој благослов салиј,
И допусти, да с' вѣнчат' можемо.
Хоћеш мене у том послушати,
Нек се сутра до полдне све сврши.
У сутрашњи дан сам се родио, 610.
Сгоднијега дочекат' нећемо.
Што ће бити нека тихо буде,
А слава ће с' доцније држати,
Кад одведем снаху родитељу
И краљицу србском цар Стефану, 615.
У бијелу у Призрѣну граду.
Довео сам нѣке пријатеље;
Кум ће бити Вукашин Мрњавић,
А стари сват Реља од Тухеља,

Девер нам је младо дѣте Лаза. 620.
 Твој свештеник нек' молитве сврши,
 Бог је свагдѣ а код ње је најпре,
 Чистијега тежко има храма!

Говори му стари Гребострѣку:
 Свѣтли краљу, и премили сине, 625.
 Ја сам теби поштено казао,
 Што сам држ'о, да ће добро бити.
 Кад је воља србског цар Стефана,
 И кад на то присташе господа,
 Смирује ми с' срдце у нѣдрима. 630.

Мени радост већа бит' неможе
 Нити милост од Бога милога,
 Него теби моје дѣте дати.
 Остало је у Божијој руци.

Ако може моим благословом 635.
 Ваша срѣћа јоште бити већа,
 Дајем вам га из свег срдца мога!

Ту је срдце надвладало старца.
 Свога краља топло загрлио,
 Па га љуби у чело јуначко, 640.
 А сузе му лете из очију
 Од радости од милине тежке.

Кад је сутра јутро освануло
 Кнез Деане својој сестри дође,
 Па овако њојзи проговара: 645.

Хајде, селе, накити се лѣпо,
Ићи ћемо на службу Божију,
Данас нам се краљ Душан родио,
Трѣба вишњем Богу хвалу дати.

Она млада брата послушала,
650.
Па узима богате одоре,
Нову сукњу од бијеле свиле,
Извезену ситним цвѣтићима,
Ситро брану у скут изведену,
Те се за њом поносито влаци
655.
Као лѣпо за пауном перје.

А на обла навлачи рамена
Од црвена кавадић скерлета,
Кои знаде, да је срдцу близу,
Па се лѣпом приљубио стасу,
660.
Цѣлу виткост обнажио струка,
И сав понос нѣдра дѣвојачка.
Под грлом га тѣсно сакопчала,
Да неможе чистоту нѣдара
На зрак сунца додирком нарушит'.
665.
Бѣлу ружу у косу задѣва,
Цвѣт добила од краља Душана,
Пупољак је, тек се насмѣјао,
Пун једрине младога живота.

Кад дѣвојка тако с' оправила
670.
К њој долази Душан са Деаном.

На Душану калпак од самура,
 Бъло перо раме му побија,
 Струк му стеже зелена долама,
 Пуца су јој све драго камење, 675.

На ногу му бијеле чакшире,
 А чизме је обуо црвене,
 Какве само краљ носити може.
 Боже мили, да лијепа пара!
 У свем свѣту нема себи равна. 680.

Кад се сврши света литургија,
 Отиш'о је Лазо дѣте младо,
 Повео је младу Анђелију,
 Она незна, куд је дѣте води.
 А кад себе крај Душана види 685.
 Пред олтаром и пред свештеником,
 Сав јој образ руменило преспе,
 Од лица се кавад застидио.

Свршиле се Божије молитве,
 Вѣчна вѣрност већ је изречена, 690.
 За сву вѣчност скопчане су душе.
 Сад приступи младо дѣте Лазо,
 Јастук носи од црвене свиле,
 На јастуку круну од бисера,
 У бисеру с' алем камен блиста 695.
 Као мѣсец међ сјајним звѣздама.
 Пред невѣсту клекнуо је Лазо,

А краљ круну с јастука узео,
 На главу је невјести метнуо
 И овако уз то узкликнуо : 700.

Света црква, што саставља руке,
 И Бог с неба, кои веже душе,
 Жену тебе србском краљу даше,
 И госпођу србској краљевини.

Златан прстен од мужа с' добила, 705.

Знак љубови и вјерности чисте,
 Златну круну краљевина т' даје

Знак краљевске славе и државе :

Ти је носи, па се њом поноси!

Буди срѣћна жена и краљица! 710.

Многа лѣта свијетлој краљици!

Сад захуи на многаја лѣта,

Гласом тихим али душе пуним,

Кои срдца у нѣдри потрѣса,

И у небо уздиже духове. 715.

Рекао би, небо с' отворило,

И анђелско чује се појање!

Кад се славна пјесма утишала,

Ето иде Жарковић Деане,

И он води свога дѣду слѣпог. 720.

Пред краљицом њега оставио.

Пред њом дѣда на колѣно пао,

И овако њојзи говорио :

Срѣћна да си, свијетла краљице!
 Дај ми руку, и пољубац прими, 725.
 Знак вѣрности к твојој круни свѣтлој.
 Она к своме дѣди се пригнула,
 Па га грли, сѣду главу љуби,
 А сузе јој лију уз образе.

Сад се Деан на колѣно спусти 730.
 И краљицу у руку пољуби;
 За Деаном кнез Вукашин дође,
 А за њиме други пријатељи,
 Па најпослѣ Реља Бошњанине,
 Кои ове проговори рѣчи: 735.

Ја сам Бошњак, ал' сам наумио
 Под Душаном србској круни служит'.
 Милије ми с' догодит' немогло,
 Нег пред тобом поклонит' се најпре.

Господска их софра дочекала. 740.
 Пријатељска љубов и весеље
 Части даше најчистије сласти,
 И весељу блаженства ведрину.
 А кад мало захладило врѣме,
 Код чаше су једни заостали 745.
 Мудре старца слушат' разговоре,
 И од славних дѣла приповѣсти,
 А други су изишли прошетат'
 По рајскому долу Озројеву.

и дондѣ да се види

285

Ево како се види

На језеру се види

И језеро бистро

Чаролијско небу

И зеленим крај њега

Те с' у њему све

Силно срдце к своме

И са себе скинут' ока

Такво вила има бит'

Тамо Душан извео

На каменну с њом је

И овако њој је говорио :

Овдѣ први с твоје

Пољубац је мене

Овдѣ први пољубац

Нека свезу за вѣчност

Душо моја, страшна

Која нас је за навѣк

Једанаеста Пѣсма.

У рајскоме долу Озројеву
Са свих страна дигле се планине
А у срѣди Планик разлио се
И језеро бистро начинио,
Чаролијско небу огледало
И зеленим крај њега горама,
Те с' у њему све милије види,
Силно срдце к своме нѣдру вуче,
И са себе скинут' ока неда.
Такво вила има бит' станиште!
Тамо Душан извео краљицу,
На каменну с њом је сѣо клупу,
И овако њој је говорио :
Овдѣ први с твоје чисте устне
Пољубац је мене осветио,
Овдѣ први пољубац од мужа
Нека свезу за вѣчност утврди.
Душо моја, страшна рѣч се рекла,
Која нас је за навѣк скопчала!

Сад над нама земља нема владе 20.
 На земаљска сила ни једина.
 Нек' су горе са своим зјалама,
 Нек' су мора са своим безднама
 Међу нама, разставит' нас неће.
 У моју се твоја душа слила, 25.
 У твом нѣдру моје срдце куца.
 И смрт сама изгубила ј' снагу :
 Што Бог свеже нико нераздрѣши.
 Нек' под мачем моја падне глава,
 Нек' ми срдце љута продре стрѣла, 30.
 Нек' ми трули у тамници тѣло,
 И у хладно гроб га прими крило,
 Изгубићу и круну и главу,
 Изгубићу и силу и царство,
 И све друго, што овај свѣт даје, 35.
 Само тебе изгубити нећу,
 Ти си моја, док је моје душе!
 Моје круне ти си алем сјајни,
 Ти с' живота свѣтла звѣзда мога,
 Која ће ми к слави мојој свѣтлит', 40.
 И Србији сунце бити јарко.
 Бистра сузе у твом оку красном
 Биће роса за срѣћу Србије,
 А пречисто то твоје нѣдарце
 Биће гнѣздо за славу Србије. 45.

Краљицом сам тебе учинио,
 Ако Бог да и срѣћа јуначка
 Царицом ћу тебе учинити.
 Пред тобом ће силени властели,
 Кои сваки малог врѣди краља,
 Холо своје преклонит' колѣно,
 И прегнути поноситу главу.
 Твоје јесте то кршно Приморје,
 И јуначка земља Арбанаска,
 Мала Зета, гдѣ с' змајеви легу,
 И Захумска, наша дѣдовина,
 И Русија земља поносита,
 И Србија, господска држава,
 Срѣм китѣсти твојој круни служи,
 И Бугарска твојом се назива;
 Ако Бог да и срѣћа јуначка,
 Твоја биће земља Македонска,
 Романија твојом ће се звати,
 И на мору оне земље лѣпе
 Твоје биће, и теби служиће.
 Тако мени моја душа каже.
 Као мирис с шарених ливада
 Што се диже оном јарком сунцу,
 Тако ће се дизати молитве
 Вишњем Богу, твоме створитељу
 Из свих цркви србске краљевине

О твом здрављу о твом спасенију,
 Име твоје, сладко срдце моје,
 Са звѣздама биће трѣптајућим
 Написано на небу србскоме, 75.

Даљни ће га славити потомци
 У пѣсмама, које неумиру
 Док са устне србског чут' је гласка.

Он говори, а она га гледи.
 Кад његово око засија се 80.

И у њеном јасни зрак засијне,
 Кад његови запламте образи
 И на њеном процвѣтају руже :

Тако обе сливене су душе,
 Тако оба спојена су срдца. 85.

Он говори а она га слуша
 У бистрим јој види се очима

Сан љубови с своим красотами,
 Као дражи дола Озројева
 У бистроме језеру Планика. 90.

А из густог пред њима шипрага
 Двѣ паклене гледе на њих слике,

Кнез Балдовин, и Сатанин слуга
 Хроми Даба (частни га убио!),

Кои с' живу не да видит' оку, 95.

Јер кад би га људи видит' могли
 Без једне би душе пак'о ост'о.

Зато с' неда ни пријану видит',
 Какав гњурне из пакла међ људе,
 Већ човѣчју навлачи прилику. 100.

Они гледе краља и краљицу,
 И слушају њине разговоре,
 Па им пуца срдце у прсима
 Кнезу од туге, Даби од весеља.

Кнез Балдовин на колѣно пада, 105.
 Па он вади стрѣлу најоштрију,
 Која неда на лѣк помислити,
 Подиже је оку соколовом,
 Уз њу око са краљем састави.

Даба чучи за његови леђи; 110.
 Од радости изклибио зубе,
 О копито дуге нокте оштри,
 А разроке очи разбацио,
 На кнеза је једно избуљио,
 Да му шаки лов се неизмакне, 115.
 Другом жмири, на младенце мотри
 Како покор да учини већи.

Кнез је краља с оком саставио,
 Руку диг'о, да одапне стрѣлу,
 Ал' га пријан по руци удари, 120.
 И овако полако му шапне :
 Чекај мало! Јошт кои час дај му!

И онако веће дуго неће!
 Да чујемо, шта ће говорити!
 Кнез послуша савѣт пријатеља 125.
 Али руку код врпце остави.
 Кад краљ своје изрекао рѣчи,
 Краљица му тихо одговара:
 Мој Душане, срдце из нѣдара!
 Љубов твоја, то је круна моја, 130.
 Срдце твоје, то је царство моје.
 То говори, руку к грудма носи,
 Срдце игра, хоће да изскочи.
 На небо је очи подигнула,
 Уздахнула, па проговорила: 135.
 Куд пристала птица голубица
 За силеним под облаци орлом,
 Како нѣжна да стане ружица
 Покрај храста све горице краља!
 Смѣ ли бистра са цвѣтка росица 140.
 Са драгим се сдружити каменом?
 Кћи долине, другарица цвѣћа
 Уз Душана како ј' стати врѣдна!
 Ах! с њим живит' премного би било,
 Гдѣ је срѣћа за њега умрѣти! 145.
 Уз то своју анђелску је главу
 На јуначке наслонила груди,

Из ока јој два бисерна зрна
Прѣко лѣпог превале с' образа.

Сад се Даби сгода указала 150.

И краљицу уз краља спремити,
Кнезу маглу на очи навео,

И десну му руку задрмао :

Цикну млада Србије краљица,
Оштра стрѣла тѣло јој пробила 155.

И у снѣжне с' груди закопала.

Пљусне крвца по одѣћи бѣлој,

И ороси зелену травицу.

Бистро око Душана погледи,

Па помркне, као јарко сунце, 160.

Кад се облак на њега навуче,

Бѣле руке стисну с' грчовито

Око врата љубљена јунака,

Неће да се од њега разстави;

Воља ј' снажна, ал' код жива тѣла, 165.

Руке клону, јер душа одлази.

Час Душана окамени први,

Рука сама понела се стрѣли,

Од срдца је рада задржати;

Час му други несрѣћу обнажи, 170.

Смрт разстрту на лицу јој види.

У јунаку срдце пропиштало,

И овако у туги зацвили :

Сунце моје, зар хоћеш да зађеш?
 Небо моје, зар ми се затвараш? 175.
 Стрѣло љута, море те прождрло,
 Зашто моје ти ненађе груди?

А из крша загрмише рѣчи:
 Ев' и теби, да те жеља мијне!
 Па Балдовин изскочи пред краља. 180.
 Једва Душан познат' га могао.

Очи су му крвљу подасуте,
 На образу гукe одскочиле,
 А уста се цѣла изкривила.

На краља је управио стрѣлу, 185.
 Ал' му око од крви помркло,
 А грозница руку му затрѣсла, —
 Зукну стрѣла краљу прѣко главе.

Кад то види кнеже Балдовине
 Он потргне мача огњенога, 190.
 К'о рис рикне, па се краљу стишти.

У Душану стане срдце куцат',
 Па потргне пињал од појаса,
 Мачу тражи затворит' путове
 Да негруне к срдцу или глави. 195.

А кад мало своје мисли прибр'о
 Он прискочи кнезу Балдовину,
 Падајућем измакне с' ударцу,
 И за десну ухвати га руку,

Те извије мач му смртоносни. 200.
 Од јарости Балдовин запѣни,
 А љутина удвои му снагу,
 Те с' из руке краљеве изтргне,
 И поскочи као љута звѣрка,
 Лѣвом руком врат Душану стегне, 205.
 А ногама о струк му с' ухвати,
 И потегне ножем од појаса,
 Да му срдце у грудма прободе.
 Види Душан, добро бити неће,
 Брже к себи пригрлио кнеза, 210.
 Како га је лако пригрлио,
 Сву му пару на нос изтѣрао,
 А наново оддахнут' недао.
 Лѣвом руком кнеза пригрлио,
 А десном му нож у леђа сјури, 215.
 Те у срдцу начини одушку.
 Кнез застење, па сву снагу напне,
 Да нож краљу у груди забодe,
 Ал' му десна обамрла рука
 Па му вољу послушат' неможе. 220.
 Кад то види кнеже Балдовине
 Главу пригне краљевоме врату,
 Хоће њега зуби да закоље :
 Ал' му вољи смртна несвѣстица
 Доћ' недаде до жељеног конца, 225.

Магла му се на очи навуче,
 У мозгу му мучна заври смѣша,
 Те му глава натраг завали се,
 Уста зину, прси дахнут' траже,
 Крв сва зраку затворила врата, 230.
 Обневиди, сав се отобољи,
 Човѣк био, месина остала.

Краљ га баци на зелену траву
 Пак несвѣстној похита невѣсти
 Рану гледат' и тражити лѣка. 235.

Она тамне очи отворила
 И на краља мило погледала;
 На час румен лице јој прелети,
 И устне се на осмѣх развуку.
 Надежда му у том блага сијне, 240.
 Љубко сијне, ал' таки премине,
 Јер се очи таки заклопише,
 Румен пређе, смртна с' боја врати,
 С осмѣјком јој одлетила душа.

У јунаку срдце пући хоће, 245.
 Тежко дише, грозница га трѣсе,
 Пред очима дана невидио,
 Већ мучне га облазе прилике,
 Какве живе у тамној полноћи.

На вику се господа скупила. 250.
 Види Деан, шта је, у чему је,

Па приступа кнезу Балдовину,
 Ком огњена срдце цѣпа боља,
 Па се вије к'о црв прегажени.
 У Деану крв је узкипила, 255.
 Па потрза пињал од појаса,
 Да излије бѣснило прсију
 Ма на мртвој кнежевој лешини.
 Сграби кнеза за десницу руку
 Па га тргне са зелене траве 260.
 И измахне, да г' пробије ножем.
 Кнез потргнут мало к себи дође,
 И отвори очи заклопљене.
 А кад види Жарковић Деане
 Да јошт има у кнезу живота, 265.
 Меће њега на зелену траву,
 Па се спушта к њему на колѣно,
 И овако њему проговара :
 Говор', кнеже, пакла достануо,
 Што си мени сестру устрѣлио? 270.
 Или си се, кнеже, помамио,
 Или те је на то ко најмио?
 Кнез Балдовин на Деана гледи
 Шупљим смрти питајући гласом :
 Је л' краљица душу испустила? 275.
 Кад то чуо Жарковић Деане
 У грудма му жива ватра букне ;

Махне ножем, да прободe кнеза,
И ударцем њему одговори.

Ал му руку мис'о заустави 280.

Да ће тајну ударац саранит'.

Узтегне се, па му одговори:

Бог свесилни невиннога брани.

Неубија, кадгод рани, стрѣла;

Краљица ће рану преболѣти. 285.

То говори, што се и сам нада,

И што хоће, да кнез горе страда.

Кад те рѣчи кнез Балдовин чуо,

Страшна мис'о душу му притисне,

Да остаје краљу Анђелија, 290.

И адским га бѣснилом испуни.

Зуб'ма шкрипне, а очи изврати,

И пѣна му на уста удари,

У грчу му стане играт' тѣло.

Кад се опет к себи повратио, 295.

Говори му Жарковић Деане:

Казуј, кнеже, на ком је кривица,

Јер ће тежко твојој души бити

Ако с тебе невинни узстрада!

Страшна мис'о, од пакла мрзкија, 300.

Опет своју сад подигне главу,

Силна помоћ слуги Сатанином,

Кои чучи више главе кнезу,

И на душу чечи пријатеља.
 Ласки Дабе и сили зависти 305.
 Кнез умирућ' одолѣт' немог'о,
 Већ намисли лаж убијству додат'
 И пробудит' црни дух освете,
 И жељу му дати на аманет,
 Да доврши, што је он почео. 310.
 Па Деану тихо проговара:
 Краљ на снаху, краљица на сина
 У руку ми оштру стрѣлу даше!
 Цикне Деан као љута гуја:
 Прими плату, проклети убијцо! 315.
 Па до држка нож у груд му сјури.
 Крв му кљукне на груди, на уста,
 Руке му се у земљу зарију,
 Прси му се надму, па укоче.
 Срдце стане, крв му се усири, 320.
 Јошт једанпут цѣло сгрчи тѣло,
 Па се пружи на вѣчно лежање;
 На уста му лопта крви кљукне,
 И у тој је избљувао душу.
 На том мѣсту у Божијој цркви, 325.
 Гдѣ се мало пре вѣнчала била,
 Лежи млада Србије краљица;
 Анђ'о Божји у своме животу
 Мртво тѣло прави је светитељ.

Бъло лице к'о да ј' од мермера; 330.

Уста с' смѣше, као да су жива:

Лежи млада, к'о да је заспала.

Мртва влада око ње тишина,

Свак дисање своје уздржава

Као да се бои пробудит' је. 335.

Ал' ето ти слѣпога Новака.

Унуки га мртвој доведоше,

Хладном челу руку му принеше.

Старчева се рука задрхтала.

Круто упре своје слѣпе очи, 340.

Да угледа, што осѣћа руком.

Пред очима варнице му сѣвну,

Мрак се распе од година густе,

И он види од анђела лице

Са печатом смрти на образу. 345.

Старцу стане срдце у нѣдрима.

Руке шири, на унуку пада:

Би Гребострѣк, — сад га више није.

Дух му оде унукиној души,

Мртво тѣло крај тѣла јој оста. 350.

Живот, ужас дивљим Татарима,

Љутој туги одолѣт' немог'о.

У олтар је Деан отишао,

Метнуо је руку на трпезу

Гдѣ стојаше свето еванђеље 355.

И ову је заклетву изрек'о :
 Миле душе дѣде, отца, сестре !
 Чујте рѣчи, слушајте заклетву :
 Нек' ме ово свето еванђеље
 У прах скруши, на дно пакла баци, **360.**
 Као оног највећег грѣшника,
 Ком је боље, да га нигдѣ нема,
 Од руке ми ништа неродило,
 Сѣме ми се у свѣту утрло,
 На огњишту пробила ми трава, **365.**
 Сна и мира нигдѣ ненашао,
 Гром ми грѣшну главу утрѣскао,
 И земља ми кости изметала,
 Ако ову погазим заклетву
 Вас убијце неосветим крвљу. **370.**
 У лијепу долу Озројеву
 Ђути полдне, као да је полноћ;
 Нит' се чује пјесме нит' свирале,
 На гранама птице занѣмиле,
 Ни сам Планик тако нежубори, **375.**
 К'о што му се други пут милило.
 Само једно тужно звоно зуми
 И у груди горку печалъ буди,
 А из бѣле Новакове куле
 Јече гласи жалостног опѣла. **380.**
 Мала црква народа је пуна.

У Зерзеву нико неостао,
И одојчад матере понеле,
Да високе мртве цѣливају.

Насрѣд цркве смртни одар стои. 385.

Сав у црну увијен кадифу,

И на њему леже покојници,

Нѣжни цвѣтак крај зрѣлога плода.

Краљица је лѣпо обучена

У краљевско рухо скупоцѣнно, 390.

С царским вѣнцем на анђелској глави,

Нод њом вију с' стѣгови земаља,

Које њеној светој круни служе.

У оклопу кнез лежи јуначком,

И до њега свѣтло му оружје, 395.

Мач и копље, стрѣла и буздован,

Осѣњени бојним барјацима,

Душманима које је отео.

Свѣћама се ни броја незнаде,

Кадило се облаком уздиже. 400.

Кад свршише жалостно опѣло

И до гроба мртве донесоше,

Страшна мис'о, пород гроба црни,

Као авет пред краља устане.

Гроза цѣло потрѣсе му тѣло, 405.

И он ове проговори рѣчи :

Сву лѣпоту, дражест, и милину

Прима земља да земљом учини!
 Трулеж гнусним нагрдиће зубом,
 Краљ Србије чим се поносио! — 410.
 Шта ће бити она лѣпа глава,
 Којој круну кралевску сам дао,
 И царску јој јошт мислио дати? —
 И сва она безгранична љубов,
 И сва она небесна чистота, 415.
 И све моје жеље и надежде,
 И сви мои лѣпи намишљаи, . . .
 Све у земљи да изтруне црној! —
 Тако млада и анђелски лѣпа,
 Земљи дана, да се њом поноси, 420.
 И љубови, да јој буде дика,
 Сласт живота и цѣна и вѣнац,
 Љубко чедо небесне лѣпоте
 Бѣдном људству са неба послато,
 Да му буде своје славе узор 425.
 И милости створитеља залог,
 Да надежди лице му донесе,
 И рајскога јави пријатеља,
 Шта сагрѣши, да у земљу дође,
 Шта л' учини, да трунути мора! — 430.
 Љубов моја, то је пропаст твоја,
 Круна моја несрѣћа је твоја!
 С мене красни живот је угашен,

С мене трули све што лъпо бјеше! —
 Зар помоћи ни у краља нема 435.
 Против таме и трулежи гроба?
 Грдне земље слушају Душана,
 Зар узацки да му с' гроб противи?
 Силни њега боје се јунаци,
 Зар му слаби да пркосе црви? — 440.
 На рѣч моју војске дају главе,
 И крв срдца рѣком се пролѣва,
 Златна жетва у пустош прелази,
 Хрпом земље постају градови;
 Могу дизат' и обарат' краље, 445.
 Радост, тугу, народ'ма задават':
 А над гробом најмилијег свога
 Сва је снага лава оставила! —
 Но ће лаву снага приступити
 Па ће рикнут', да се све затрѣсе, 450.
 И све живо прлој земљи падне,
 Таму гроба крвници пожелеле,
 И уздахну за трулежом гњилим!
 Љута боља срдце краљу цѣпа,
 Зуб'ма шкрипне, па јаростно викне: 455.
 Царску круну рек'о сам ти дати,
 Двѣ краљевске на твој гроб ће пасти!
 Мртва тѣла гробу предадоше,
 И гроб туге сузама залише

На се онда одатлѣ дигоше, 460.
 И бијелу Скадру отидоше.
 Грдна туга поразила краља.
 С Анђелијом сав му свѣт умрѣо,
 И сву цѣну живот изгубио.
 Црни спомен једно му је друштво, 465.
 Тужне мисли једни разговори.
 Лица видит' човѣчја немог'о.
 Самом себи тужан проговара:
 Гдѣ је она ведрина живота?
 Гдѣ је струја младости обилна? 470.
 Гдѣ сигурност за страх незнајућа,
 Која смѣло у будућност гледи
 И судбину на мејдан позива
 Увѣрена о побѣди славној?
 Гдѣ је воља, која с' сломит' незна, 475.
 И надежда с лицем садашњости?
 Куд се срдца топлина подѣла,
 Која чувства диза и развија,
 К'о цвѣтиће пролѣтно сунашце? —
 Два предамном летише анђелка, 480.
 Светост отца, љубов Анђелије;
 Оба једна разорила стрѣла,
 Гроб обадва један прогутао! —
 Кад најлѣпше под сунцем пропаде,
 Шта ће моћи вѣчност дочекати! 485.

Кад благослов невинност убија
 Које клетви остаје страшило! —
 Није, није то његово дѣло!
 Гдѣ би била та подмуклост црна
 У његовом срдцу голубијем? 490.
 Како л' мрзост паклену да сложим
 С душом, која за сав свѣт умире?
 Зар убијство да наложе уста,
 Која само благосиљат' знаду?
 Није, није то његово дѣло! — 495.
 Ал' ко други то зло да учини?
 Ком за љубов Балдовин би дао
 Главу мачу а душу ђаволу?
 Ко погуби Новаковић Жарка
 Баш кад сваком с пута се уклони? 500.
 Чудна сила освети је дана,
 Чудном слашћу човѣка запаја!
 Хоће с' човѣк душману осветит',
 Ма се знао с тога непосветит'!
 А ко носи крв отца на души, 505.
 Како кћер му у снаи да грли!
 О истино, вишњег Бога кћери,
 Како и ти тежка бити можеш!
 Краљ у својој туги с' затворио,
 У самоћи своје јаде плаче; 510.
 А Деан је господу сазвао

И овако њима проговара :
 Мало трѣба, гдѣ ствар виче, рѣчи.
 Држави нам дигнут' се недаду,
 Раздором јој будућности прѣте; 515.
 На краља нам изведоше војску,
 И послаше крвавог убијцу;
 Вѣнчану нам краљицу убише :
 Трѣба л' јошт што, да се горка чаша
 Бѣде пуном може рећи наша? 520.
 Срѣћа нас је давно оставила,
 Да смо срѣћни, били б' данас већи;
 Правда нам је леђа окренула,
 Уз њу неби краљица трунула;
 Проклетиња на земљу нам зија, 525.
 Грѣх и смрт је рукама обвија :
 Каква чека будућност државу
 Кад у таквом сѣје се сѣмену!
 Кад се кѣри стрѣљају невинне,
 Чегат с' бојат' немају синови? 530.
 Која странна да је мирна глава
 Кад на сина пуштају се стрѣле?
 Шта ли могу кнезови чекати,
 Кад краљевска није света глава?
 Сваког дани очекују страшни : 535.
 Куд погледи, смрт му се казује,
 Куд корачи, гроб му се отвара.

Сваког чека живот отровани,
 Сваку радост презање ће мутит',
 Сваку сласт нам страх ће ожучити! 540.
 Сад је краља срђа послужила,
 Један судби био живот доста;
 Ал' паклена пробуђена мис'о
 Из главе се неда изтђрати
 Док крвавим дђлом непостане; 545.
 Није један Балдовин на свђту,
 Наћи ће се равна друга рука
 И сгоднија десити прилика,
 Са Душаном нас ће разставити,
 Србију ће у црно завити. 550.
 Код таквога црног душманина
 Краљу није у јутру предсказат',
 Да ће вече здраво дочекати.
 Је л' у гори, свуда је кршева,
 Гдђ је пао, ту је и остао, 555.
 Земља неће, ево г' овдђ! викат';
 Је л' у двору у нашој дружини,
 Свуд проклети доспђ издаица,
 У Млђтци је праха свакојака,
 Краљу позли, он је смртно тђло, 560.
 Многи умрђ у цвђту живота,
 А на круне смрт се необзире.
 Зато, браћо и господо славна,

Другог нема нама спасенија,
 Већ да вѣру један другом дамо
 Да од бѣде земљу избавимо.
 Кад краљ дође у двор Неродимљу
 Дигнућемо нѣколико друга
 Поузданих и вѣром и руком,
 На двор ћемо ноћу ударити,
 Кад се нико гостима ненада,
 Старог ћемо заробити краља,
 А Душана на престол попети,
 Нек' краљује нама и Србији.
 Отцу неће тежко бит' код сина,
 А нама је поможено свима;
 Краљевина наша процвѣтаће,
 Слава ће се њена разширити
 С једног краја свѣта до другога.
 Ако ли нам за руком непође,
 Те с' несврши, како наумисмо,
 Ја вам стоим за Зету јуначку,
 За Приморје и за Арбанаску,
 Сви јунаци листом дигнуће се.

А кнез Балша њему одговара :
 Што си рек'о, право си рекао.
 Ево руке, а ево и главе.
 Ја сам хоћу, ако нико неће.
 И ја стоим за земљу Захумску

И јуначку од Србије страну; 590.
 Ако стари за Стефаном пођу
 Троином ће млађи свѣт скочити,
 И похитат' бој с Душаном бити.

Кнез Вукашин своју руку пружа
 И овако њема проговара: 595.

Ево руке, а главу ћу дати
 Кад и на што срѣћа је узиште.
 А кад трѣба да се крв пролива,
 За сву дољњу ја вам стоим страну,
 Дигнуће се и старо и младо, 600.
 За једнога сви ће изгинути.

Пружа руку Хреља Бошњанине,
 Пружа руку овако говори:
 Ево, браћо, и моје деснице,
 А уз главу ставићу хиљаду. 605.

Кнез Вукашин опет проговара:
 Хоће л' Душан с нама сложити се?
 Ви сви добро Бојану памтите,
 Хоће нама и сад на пут стати!

Одговара Жарковић Деане: 610.
 Крв сад краља на дѣло позива,
 Крв краљице, крв жене његове!
 Кои своје клати даје овце
 А нестане за кожом курјаку,
 Није врѣдан једне имат' овце! 615.

Ту господа завѣт утврдише,
 Па се онда братски изљубише
 И послаше Жарковић Деана,
 Да он краљу за договор јави,
 И Душана на дѣло приволи. 620.

Дванаеста Пѣсма.

Лете лаки из Скадра улаци
На све стране србске краљевине,
Краљ сазива своје пријатеље.
Важни мора да се носе гласи,
Улаци су коње поморили 5.
Путујући и дању и ноћу.

Кад господа у Скадру се нашла
Краљ их софри господској незове,
Већ им тужан 'вако проговара :
Браћо моја и господо славна! 10.
Небо страшне громове сабрало
Па на моју главу их испушта.
Љуте боље кидају ми срдце,
А душу ми црни грѣх облеће.
Сама нарав против себе с' дигла; 15.
Једна дужност на другу удара.
С једне стране срдце пију гује,
А с друге га чекају јакрепи :
Ил' се мак'о тамо, ил' овамо,

Грѣху идем кад од грѣха бѣжим. 20.
 Живот чуват' света каже дужност
 И глас самог Бога у прсима.
 Црв се вије, кад га човѣк гази,
 Лав раздире убоицу свога;
 Мени стрѣле у срдце пуштају; 25.
 Али како да подигнем руку,
 Кад ће тежка отца да сакруши!
 Душу људи за своје полагају,
 Крвљу перу њихову уврѣду,
 За крв њихну саму ишту главу. 30.
 Тај је нарав положила закон.
 Зар у моим да смѣ наручјама
 Жену срдцем и небом ми дану
 Руком скрушит' убијца крвавом?
 Ал' како ћу ножа да обнажим 35.
 Кад ће срдце отца да пробије! —
 Идем, браћо, у странну државу,
 Сакрићу се у самоћу мрачну,
 Нек' ме жива и незнају људи!
 А анђелску моју Анђелију 40.
 Бог ће силни с неба осветити!
 Ал' је тежко земљу оставити,
 Која носи име домовина;
 Нигдѣ више не даје се наћи
 Мила Зета и драга Србија, 45.

И остале срдцу драге земље!
 У нѣдрима тужно срдце пишти,
 Кад се разстат' с пријатељи мора!
 Гдѣ ћу наћи ја Деана мога?
 Гдѣ мог Балшу, гдѣ ли Вукашина? 50.
 Гдѣ јуначког Хрељу Бошњанина,
 И остале миле пријатеље,
 С којима сам проводио дане
 Најмилије у животу моме! —
 Тежко пада, али бити мора; 55.
 Јер кад мене у земљи небуде,
 Неће земљу немир уздрмати,
 Ни цвѣлити мајке ни љубовке,
 Ни у црно сестре завијати,
 Ни отцевма срдце раздирати! 60.
 Сва господа ником поникоше,
 Па ћуташе, к'о да су помрли,
 Тако их је туга поразила.
 А кад мало разабрао мисли
 Проговара Жарковић Деане: 65.
 Свѣтли краљу, истину си каз'о,
 Да ти живит' у Србији није.
 Ил' пошао хитар лов ловити,
 Или сѣо рујво вино пити,
 Ил' легао санак боравити, 70.
 Смрт над главом увѣк ти се вије

Као гавран над мртвом лешином.
Убијца те иза грма врџба,
Отровом је вино зачињено,
Нож крвника за сна светост незна. 75.
Зло је, краљу, горе може бити.
Кад краљицу анђелска невинност,
И свесилна синовљева љубов,
И с њом света круна од Србије
Од ужасне судбе неодбрани, 80.
Шта ће бити с твои пријатељи,
Које с мачем у руци застаде
Силна војска на води Бојани?
Рџч нас царска од закона брани;
Од освете шта ће нас обранит', 85.
Која врага у гори убија
И птицама оставља му тџло,
Која своим мртви благословом,
И вџнчање у укоп претвара?
Мислиш, краљу, из земље избџћи, 90.
И у мрачну сакрит' се самоћу?
Ал' ми кажи ону земљу даљну,
Куда није доспџла издаја?
Има л' кута на овоме свџту,
Да га незна нога издаице? 95.
Пред издаје оком соколовим
Нема тајне ни довољне таме!

Мислиш Богу оставит' освету
 Крви твоје љубе и краљице?
 Бог ће судит' и робу и краљу, **100.**
 Ггѣ богује, на свои небеси,
 Земску правду краљев'ма је дао,
 Да народу по закону суде.
 Крв је крви оставио цѣну,
 И за главу да се иште глава. **105.**
 Па кад робска несмѣ пасти глава
 У неправди и против закона,
 Зар краљица од земље Србије
 Без обране да остане сама?
 Кад убијци простог сељанина **110.**
 Закон не да сана ни одмора
 Док се светост правди неповрати,
 Зар убијца законне краљице
 Да се слави и да се весели,
 Закон гази, и правди се руга? **115.**
 Своје сестре а наше кнегиње
 Краљ је Стефан сузе и тамницу
 Самом крвљу цара наплатио.
 Од сестре је жена рођенија,
 Од кнегиње краљица је већа, **120.**
 Од суза је крв скупоцѣнија,
 Црни гроб је најгора тамница!
 На отца се боиш ударити?

Отца име и светињу губи,
Кои сину о животу ради; 125.
Која падне под мач правде глава,
Златну круну та незадржава!
Света правда, правда неумитна,
Крв, и живот, мир и срѣћу иште,
Само њена светост да с' сачува! 130.
Њој је сам Бог очи савезао
Узом, која скинути се не да,
И у таму очи јој увија,
Каква била, док не било сунца
И на небу нетрептите звѣзде, 135.
Те невиди отца нити краља!
Коју л' светост својој глави тражи
Муж и витез и војвода силни,
Кад дѣвојче потајом убија
Само својом нѣжношћу чувано? 140.
Па и на то ти помисли, краљу,
Да је дужност своју главу чуват'
Самим Богом наречена првом;
Да сам своим убијцом постаје,
Ко с' нечува, гдѣ му памет каже, 145.
И неради, што му та налаже!
А крв своја кад на душу падне,
Горе пече од пакленог огња!
Зато, свѣтли краљу, послушај нас!

Немој своју земљу остављати, 150.
 Пријатеље немој изневѣрит',
 Ни женина гроба се одрицат'!
 Срамота је од зла уклањат' се,
 Кад смо дужни њему на пут стати;
 Грѣхота је одрећи се мртвих, 155.
 Које своим у животу звасмо!
 Сѣти с', краљу, шта си говорио;
 Клео с' ниси, заклетва је била! —
 Није круна, што су друге капе,
 Ни краљеви, што су други људи. 160.
 Другим људма прво су отцеви,
 Њима служит' и главом су дужни,
 И сву срѣћу за њих жртвовати.
 Ал' краљу се други закон пише:
 Више му је од отца држава, 165.
 Срѣћа земље вољи му је закон,
 Па нит' смѣде хтѣти, ни чинити,
 Што по земљу добро бити неће. —
 Ми с несрѣћном државом пашћемо,
 Ал' је срамно издат' неможемо! 170.
 За правду смо изгинут' готови,
 Ал' неправди ликоват' недамо!
 Мислиш, краљу, земљу оставити,
 Јер кад тебе у земљи nebude,
 Неће немир земљу уздрмати? 175.

Мислиш, краљу, ал' се љуто вараш!
Лете гласи од града до града,
Ко их чује, свак зубима шкрипи.
Да смрт своје краљице освете,
Сви ће Срби скочит' на оружје, 180.
Посестрима све госпoде србске
Неће лећи у гроб без освете.
Неће дуго врѣме постојати,
Страшна ће се сила сакупити,
Јошт прогнанство ти додај убијству 185.
Па с' отчину главу проиграо!
Зато, краљу, те с' мисли остави,
Неодпири с' нужди ни дужности.
Кад већ мора златна круна пасти
Гледај сѣду те сачувај главу. 190.
Ако тебе с народом небуде,
Може бити, што ти ни у гробу
Неће дати костима покоја.
Кад у груди људма крв узкипи,
И јарост им бѣсове пробуди, 195.
И света духове помрачи,
Свака чуда под небом је видит'!
Ове рѣчи Жарковић Деана
У Душану сву затрѣсу душу.
Ужасне се, па Деана пита : 200.

Је л' истина, што говориш, кнеже,
Ил' ме празним мучиш страшилама?

Сва господа у глас повикаше :
Истину је Деан говорио!
На све стране народ узаврѣо, 205.
Сваког рисом јарост учинила,
Сваки дише осветом крвавом.
Зло ће бити по цару Стефану,
Ако људ'ма ти вођа небудеш,
У власт твоју бѣсове непримиш, 210.
И на другу ненавијеш страну.

Краљ уздахне, и главу преклони,
Па овако тихо проговори :
Судба тамна снагом океана
Носи мене као море кораб. 215.
Воља једно, нужда иште друго;
Од чег' бѣжим к ономе долазим.
Добра нема док се зло неради,
Јер се добро за зло заклонило.
Духу ми се саломила крила, 220.
А вољу ми сва снага издала.
Хајд'те, браћо, савѣта ми дајте,
Шта да радим, како да се владам.

Кад господа вѣће доконала
Балша оде с нѣколико друга 225.

Те он прими кључе од Звечана,
А Воихна к Петрићу се дигне,
Душана ће тамо дочекати,
Кнез Жарковић с кнезом Вукашином
И са њима Хреља Бошњанине 230.
Са дружином од стотину глава
Прозраку се гори примакоше
Све по један, да с' нечини буна.
А кад су се у гори састали,
У крш наше тамну ноћ чекаше, 235.
Па кад глухо приближи се доба
Примакнуће с' двору Неродимљи.
Кнез Вукашин са петдесет друга
Од двора ће посѣсти улазке,
А кнез Хреља са својом дружином 240.
Све по двору слуге повезаће,
Жарковић ће са свои Зећани
Самог гледат' краља и краљицу,
Па кад своје дѣло срѣћно сврше,
Балши даће у Звечан Стефана, 245.
С Душаном ће у Призрѣн отићи
И на престол њега подигнути.
А краљ Стефан у Призрѣн дошао,
Са Призрѣном набрзо с' разстао,
И отиш'о у двор Неродимљу, 250.
Да му мало душа се одмори,

И наслади миром и тишином.
 Једно јутро рано уранио
 Са краљицом у врт изшетао,
 Па овако њојзи говорио : 255.
 Нема нигдѣ кнеза Балдовина.
 Чини ми се, чист му пос'о није.
 Зашт' нехтѣде у Скадру остати?
 Зашт' пред очи мени недолази?
 Ил' је лудо радио ил' худо, 260.
 Кад бацио на дѣцу невѣру.
 Њему вели краљица Марија :
 За зло кнезу примити неможеш.
 Другчије се говори са краљем,
 За ким силна повија се војска, 265.
 А другчије с кнезом Балдовином
 Кад је вино срдца разгрѣјало.
 А што није у Скадру остао,
 То се лако разумѣти даје,
 Како су га прије дочекали 270.
 Сву му вољу к гостбини узели.
 Што се теби до данас нејавља,
 И то с' лако изјаснити даје.
 Велика је србска краљевина,
 Наши Србљи добре госте љубе 275.
 И од себе лако непуштају.

Кад су сѣли к ручку за трпезу,
Прве чаше вином напунили,
Чашу диг'о србски цар Стефане,
Чашу диг'о, испит' је немог'о. 280.

На краља је санак наишао,
Из руке је чашу испустио,
Пала чаша на златну чинију,
Нит' се чаша о злато разбила,
Нит' се вино из чаше просуло. 285.

А кад краља санак оставио
Пита њега краљица Марија :
Шта је теби србски цар Стефане!
И досад си рујно вино пио
Али ниси санак боравио? 290.

Њој говори србски цар Стефане :
Љубо моја, краљице Марије,
Није санак, него је знамење!
Како свето причешће подигох
Нађох ти се у светојзи цркви 295.

Гдѣ ми очи Божји светац даде.
На олтару отворе се двери,
Кроз њих свети изиђе Никола.
Бѣла светцу брада до појаса,
Сија му се лице као сунце, 300.

А звѣзде му трепте око главе.
Кад је светац пред мене дошао,

Овако је мени говорио :

Мили сине! Ја сам теби каз'о,
Кад сам слѣпцу очи ти донео, 305.

Да ћу ти се јошт једанпут јавит',

Кад ти дође врѣме умирања.

Ти си своме Богу угадио,

И његово име прославио.

Сваки човѣк брат је теби био, 310.

Свакоме си добра пожелио,

Опрашт'о си радо и свесрдо,

Ниси клео, већ се благосиљ'о,

Помаг'о си слаба и убога,

Подиз'о си болна и невољна, 315.

С обѣ руке сироти си дав'о,

И сирочад као отац чув'о,

Правда ти је прва жеља била,

А истина вољом управљала,

У несрѣћи и у бѣди љутој 320.

Од грѣха си сачувао душу,

И свом Богу с' вѣран заостао,

Подиг'о си свете манастире

Све на славу Богу истинноме

И народу на молитву своме. 325.

Бог прославља, кои њему служе,

Ти ћеш добит' вѣнац мученички.

Зато, мили сине, преправи се

У дом ући твога господара;
Домало ће Бог те сподобити, 330.
Његову ћеш славу угледати. —
Ово рек'о, благослов ми дао
Па се онда у олтар вратио
Пун красоте и славе небеске.
За светцем се двери затворише. 335.
Ја прогледим и тебе опазим.
Таки морам духовника звати,
Да м' причести, да ме изповѣди,
Да обучем светчану одѣћу
И неодем на славу несправан. 340.
По Душана таки послат' морам,
Јошт једанпут рад бих га видити
И тебе му с дѣтетом предати.
А ти, љубо, ништа немој тужит',
Зрѣлом класу срп с пѣсмом долази. 345.
Држ' се правде и свете истине,
Па ти с' неће бѣда приближити,
Бога слушај и његово слово
Па са правог пута сићи нећеш.
Душан има срдце племенито, 350.
Он ће вама мене накнадити;
Пазите га као старијега,
Љубите га као присног свога,
Даите му, што се краљу даје,

Своју душу он ће за вас дати. 355.
 Сам Бог престол Душану је дао
 И прославит' њега намислио,
 Зато га је тако украсио
 К'о ни једног сина човѣчијег.
 Клетва моја и клетва Божија 360.
 На твоју ће главу, љубо, пасти,
 Ако дигнеш на Душана људе,
 И унесеш раздор у државу.
 О престолу краљевине разпра
 Највећи је помоћник душману. 365.
 Свака капља човѣчије крви
 Од братинске руке проливена
 Пали земљу к'о горући сумпор,
 И не да јој родити пшеницом,
 Из свакога човѣчијег тѣла 370.
 Од братинске руке убијеног
 Љуте с' легу гује и јакрепи
 И хране се срчем краљевине.
 Гдѣ брат с ножем на брата устане
 И отцеви с стрѣлом на синове, 375.
 Одтуд своје Бог лице одвраћа,
 Свака одтуд одлеће светиња,
 Све притисне јато проклетиња
 Као њиве јато скакаваца,
 Грѣх се сѣје, клетва ће се жети, 380.

Род је клетве пропаст и невоља,
 Дође л' бѣда са отчина грѣха
 И девето пиштаће колѣно.
 Кад краљ у двор краљицу доведе,
 Дочекај је к'о милу снашицу, 385.
 И пази је ко млађу сестрицу,
 Дѣвојче је и лѣпо и добро,
 Научено старијег слушати,
 Љубиће те к'о рођену мајку,
 Слушаће те к'о сестру старију. 390.

Њега слуша краљица Марија
 А сузе јој капљу низ образе,
 Па овако њему проговара :
 Немој, краљу, јадну ме цвѣлити.
 Саном дошло, саном ће и проћи. 395.
 Бог је велик, он је пун милости,
 Јошт ће теби дуги живот дати.

А цар Стефан њојзи одговара :
 Ја ћу моју дужност да учиним,
 Он нек зове, кад је њему драго. 400.

Тек краљ Стефан уст'о од трпезе
 Ал' долази владика Данијло.
 Кад владику Стефан угледао
 Насусрѣт је њему похитао
 И овако њему повикао : 405.

Добро дош'о, Божји светитељу,
У час бољи никад недошао.

А владика краљу одговара :
Свѣтли краљу, чудо ме доведе.
Сѣдох читат' свето еванђеље 410.

И читах га до тихе полноћи.
А кад бија полноћ превалила
Сан ми склопи тежке трепавице,
Клоне м' глава на ту свету књигу,
И у сану глас ми проговори : 415.

Устан' горе, владика Данијло,
Брже иди б'блој Неродимљи!
Ја нехтѣдох санак послушати.
Друге ноћи около полноћи
Опет сан ме над књигом савлада 420.

И у сану глас ми проговори :
Устан горе, владика Данијло,
Брже иди б'блој Неродимљи!
Здраво сам се сану зачудио,
Ал' га опет нисам послушао. 425.

Треће веће и у исто доба,
Кад сам чит'о свето еванђеље,
Сан ми склопи тежке трепавице,
И глава ми к светој књиги клоне.
Глас зауи, али сад љутито : 430.
Устан' горе, владика Данијло,

Брже иди бѣлој Неродимљи.
Несмѣдох ти зору дочекати,
Ноћу пођем, да што пређе дођем.
Бог ће дати, те ће добро бити. 435.

Сад краљ своме духовнику каже,
Шта му јави господ са небеса,
Па одоше свршивати тајне,
Како каже црква православна.

А кад свете краљ изврши тајне 440.

Он дозива свога вѣрног слугу :

Десиславе, моја вѣрна слуго,

Сѣдлај Змаја коња крилатога,

Брзо трчи Скадру на Бојани,

Иди право пред младога краља, 445.

Па му ове испоручи рѣчи :

Отац те је, краљу, поздравио,

Да му одеш одмах к Неродимљи;

Јавио му господ са небеса

Да ће скоро к себи га позвати, 450.

Па би радо прије своје смрти

Де те види, да те благослови.

Ал' похитај, да касно недођеш.

И то те је отац поздравио

Да доведеш са собом краљицу, 455.

Ил' краљицу или заручницу,

Да је види, да је благослови.

Ако краља ти, слуго, ненађеш
 У бијелу Скадру на Бојани,
 А ти ником ни рѣчи неказуј, 460.
 Већ похитај лијепу Зерзеву
 Бѣлој кули кнеза Гребострѣка,
 Зацѣло ћеш тамо краља наћи,
 Па му кажи, што ти заповѣдам,
 Другом ником ни рѣчи неказуј 465.
 Пошто ти је твоја глава мила.
 Но похитај, моја вѣрна слуго,
 Немој жалит' Змаја огњенога,
 Немој жалит' себе уморити,
 Послужи ми из свег срдца, слуго, 470.
 Хоћу теби лѣпо захвалити.

Кад цар Стефан одправио слугу
 Отиш'о је краљици Марији
 И свом сину малом Симеуну,
 Па је с њима врѣме пробавио 475.
 У говору и мудрој науци
 Док се први сутоњ неухвати
 И к вечери слуге непозваше.
 А кад било да се иде спават',
 Са дѣтетом краљица отиде, 480.
 А краљ оста с владиком Данијлом
 Да Божије читају молитве
 И о светим тајнама говоре.

Кад краљица дѣте успавала
Горе доле по соби се шета, 485.
Руке ломи, овако говори :
Гдѣ толико Балдовин остаје?
Ето има три недѣље дана
Како нема ни гласа ни трага,
К'о да га је земља прогутала. 490.
Ил' свршио, ил ништ' несвршио,
Да знам само, шта је и како је ;
Ал' што неznam ни бѣле ни црне,
То ме мучи, то ми неда мира.
Од зла самог гора ј' неизвѣстност. 495.
Опет ћути и по соби хода,
Пак на ново почне говорити :
Да л' је дѣло срѣћно кнез свршио? —
Дође л' до шта, равна себи тражи,
Ил' се на мач дочекат' ваљало, 500.
Ил' у коштац ухватит' трѣбало. —
Да га нису како ухватили? —
Душан нема над собом јунака,
Да му није одсѣкао главу? —
Није ли ме оддао Душану? — 505.
О како је неизвѣстност мучна!
Али зашто да разбијам главу,
Зашт' да с' мучим, кад бит' могу мирна!
Какво чудо, што кнез недолази,

Кад прилику има чекат' сгодну. 510.
 То свѣдочи, да с обзиром ради,
 И да ј' срѣћном надати се концу. —
 Каква ли је у томе опасност,
 Устрѣлити из крша човѣка?
 А Балдовин промашити неће! 515.
 Опет ћути и по соби шета,
 Пак на ново почне говорити:
 Добра срѣћа, или воља Божја,
 Што ће Душан већ под земљом бити,
 Ако отац са земље отиде. 520.
 Судба сама мени пријатељи,
 Кад је кнеза тако преправила
 Да мом добру својом страшћу служи.
 Хвала теби, судбо вѣковѣчна,
 Ти знаш цѣнит' срдце материно, 525.
 Хоћеш милост пуном да учиниш,
 Немој мени узимати мужа
 Мени мужа, Симеуну отца.
 Опет ћути п' онда проговори:
 Три ћу света градит' манастира. 530.
 Нек' у једном читају с' молитве
 За спасење Душанове душе,
 А у другом нек' се службе служе
 За дуг живот србског цар' Стефана,
 И за здравље мога Симеуна, 535.

У трећем ђу ја се молит' сама
У кајању и метанисању,
Да ми душа с грѣха непропадне.
Богате ђу чинит' милостиње,
Да с' за мене моли сиротиња. — 540.

Ах! тежко је крв имат' на души
А помислит' на страшног судију!

А дружина у гори Прозраку
Са мраком се дигла к Неродимљи.
У тишини двор су обколѣли, 545.

У двору је издаица био,
Те је њима врата отворио.

Хреља таки повезао стражу,
Њихно мѣсто своим' подпунио,
И пошао истраживат' слуге 550.

Да с' недигну они на оружје.

Чула жубор краљица Марија,
Чула жубор обрадовала се,
И овако себи говорила :

Хвала Богу, ево Балдовина, 555.

Ноћу иде, добре гласе носи,
Носи круну моме Симеуну.

Па весела к врат'ма потрчала,
Гласоноши крила пожелѣла.

У то Деан на врата допао, 560.
Пред краљицу с голим мачем стао.

Кад краљица Деана видила,
 Зацикнула као љута гуја,
 Симеуну брже притрчала,
 Из кревета дѣте изтргнула, 565.
 Па на друга врата с њим побѣгла.
 За њом трчи Жарковић Деане,
 За Деаном нѣколико друга.

Страх краљици крила ноги дао,
 Као стрѣла краљу улетила, 570.
 Код његових ногу се срушила.
 Кад краљицу Стефан опазио
 Са ужасом на блѣдом образу
 И у оку грозно укоченом,
 Са дѣтетом из сна изтргнутим, 575.
 Језа краљу кроз све прође тѣло,
 Па повиче уплашеним гласом:
 Шта је, љубо, која је невоља?
 Она рѣчи изрећи немогла,
 Већ је очи к вратима упрла, 580.
 Хладну руку на врата пружиলা,
 Јер на врати кнез Деан застао.
 И дружини даје заповѣсти:
 Ти, Своило, за мном са Зораном,
 Ти, Толоје, са три твоја друга 585.
 Са Поменом, Бојком и Витаном,
 Непуштајте никога унутра!

Пред Деана краљ је изишао,
И без сваког страха и ужаса
Овако је њега запитао : 590.

Ко с' ти, кои с обнаженим мачем
У двор србских краљева долазиш
И сан рушиш свога господара?

Деан ћути па га само гледи.
Лице му је од ледене санте 595.

А у оку сам му пак'о гори.

Свѣћу к своме подигне образу,

Го мач краљу у прси управи,

Па ужасним проговори гласом :

Син освете с мачем правосудним! 600.

Трзај сабљу, србски цар Стефане,

Да видимо, ком правда помаже!

Цар Стефане њему проговара :

Моју главу друга сабља брани!

Ти, невѣро, падај на колѣна, 605.

Признај грѣхе, кажи пријатеље,

Рѣч ти дајем, опростићу свима!

Деан краљу опет проговара,

И говори, као да га моли :

Брани, краљу, своју сѣду главу, 610.

Несмѣ знати за милост заклетва!

Виша воља мојом руком влада.

Без обране небих погубит' те.

Бран' се, краљу, ја ударат' морам,
Нит помажу сузе, нити прѣтње. 615.

А цар Стефан њему одговара :
Бог је вишњи обрана краљева
И његова правда неумитна!

Деан спусти мач с прсију краља,
Па овако тихо проговара : 620.

Тежко ми је голе прси пробит'!

Па му онда чело се навуче,

И у оку страшна ватра букну,

Више мумла него што говори :

Правда сама мач руци недаје; 625

Из потаје попадалаше жртве,

Без обране има паст' убијца!

Лѣву руку на очи подигне,

Десном краљу мач у прси сјури,

И повиче, да се сви затрѣсу : 630.

Ово са смрт Новаковић Жарка!

За краљицу ово Анђелију!

То за главу старог Гребострѣка!

И већ трећи пут прободе краља.

Прсну крвца из краљева срдца, 635.

Сву пошкропи краљицу Марију

И обагри дѣте Симеуна.

У то Душан у собу улети.

Кад господа от'шла од Душана
И забуна с' мало утишала 640.
Лакше стала ударати жила,
У глави му с' мисли разбираше.
Што крв тиша, срдце већма зебе,
Сумња расте, што се мисли бистре.
А кад ноћца Косово увила 645.
Судбоносна за двор Неродимљу,
Сантом леда срдце му постало,
Сумња прешла у љуто грижење.
Сам је себи 'вако говорио :
Одкуд овај немир код дужности? 650.
И кајање, кад се добро ради?
Нисам, нисам на правоме путу!
Мѣсто моје код отца је мога,
С њим се бранит' с њиме погинути.
Кад га цѣо народ изневѣри 655.
Зар и сина до себе да нема?
Ко за њега мач свој да обнажи,
Кад оставља син свој у корица?
Хајд', Душане, поправит' похитај,
Што у буни зло си учинио. 660.
Јошт је врѣме, јошт леже на миру
У Прозраку људи и мачеви;
Пре полноћи један час ће спасти
Отца од бѣде а тебе од грѣха.

Добри коњи за мрак непитају, 665.
 Нѣма полноћ ником траг нејавља.

То рекао, па тихо сишао
 И бацио с' Вили на рамена,
 Куда иде, ником неказао,
 Једва чек'о, да с' опрости града. 670.

А Косова кад се добавио,
 Пушта узде коњу виловитом,
 Витка њему ребра притискује,
 И овако коњу проговара :

Лети, Вило, лети, добро моје! 675.
 Ако мене пре полноћи нѣме
 Ти однесеш бѣлој Неродимљи,
 Пресућу те златом и бисером.
 Вила витке ноге опружила,
 Па се стисла прѣко поља равна 680.
 К'о да гладни гоне је курјаци.

Син на врата, а отац на земљу,
 Из три ране крв потоком лије,
 Лице блѣди, очи му се гасе,
 Ноге, руке, све се већма круте, 685.
 Срдце стеже хладна рука смрти.
 Тихим пита гласом умирућег :
 Је л' смрт моја воља Душанова?

Њему вели Жарковић Деане :
 Није краљу, мог' ми спасенија! 690.

Смрт је твоја била тајна моја.
Ти си дао мог отца убити,
Ти си дао сестру ми убити,
С тебе дѣд ми мораде умрѣти
Од жалости пре суђена данка. 695.

Смрт трострука твоју иска главу,
Заклетва је мачем управљала!

Ужасне се србски цар Стефане
И онѣми од тежка ужаса.
П' онда мучно на руку с' издигне 700.

И повиче Жарковић Деану :
Шта то рече, у зао час, кнеже!

Зар убише краљу заручницу?
А Деан му горко одговара :
Јест, убише вѣнчану краљицу! 705.

Пре полдне је са краљем вѣнчана,
Послѣ полдне грозно убијена,
Устрѣли је кнеже Балдовину.

И на краља стрѣлу је пустио,
И мачем је на њег' ударио; 710.

Бог сачува краља од стријеле,
А од мача јуначка десница.

На смрти је Балдовин признао,
Ти му рече убити краљицу,
А краљица краља погубити! 715.

Паде на тлѣ србски цар Стефане,
Тамно око на краљицу баци
Па подиже горе небесима,
И овако тихо проговори :
Правда твоја правда је навѣки! 720.

Очи спусти, и мало поћути,
Па слабијим проговори гласом :
Хвала Богу, хвала јединому
Кад крв отца непаде на сина!
Ти, Деане, вѣруј што ти кажем, 725.

Издишућа неварāju уста :
Како живог Бога вѣрујемо,
Тако теби сад истину кажем :
Нит' сам отцу нит' икоме твоме
Икад смрти и зла пожелио. 730.

Бог ће судит', коме судит' ваља,
Проста теби моја глава била!

Краљ уздахне, прси му се узе,
Једва духа за кратке слокове :
Ах Душане, ах сине рођени!
Гдѣ си отцу, да те благослови
Своју дику и своју утѣху. 735.

Кад је Душан опазио отца
Гдѣ у својој сав се купа крви,
Под њиме су ноге обамрле, 740.

Немог'о се с мѣста покренути.
Рѣчи отца и уздисај смрти
Животу му повратише снагу.
Он притрчи отцу умирућем,
Пред њиме се спусти на колѣна, 745.
Свету главу узме у наручја,
А на руке пољубце просипа
И овако њему проговара:
Прости, отче, прости Божји светче,
Мис'о сину опрости нечисту. 750.
У теби је видио убијцу
А освету у твојем благослову.
Црна туга бѣ га заразила.
Круну ти је скинути мислио,
Ал' је свету поштовао главу. 755.
Сад је журно к теби похитао,
Да уз тебе стои и погине,
Ал' освета брже ускорила,
И цѣо ми живот отровала!
Отац сину говорит' недао, 760.
Већ овако њему проговара:
Осѣћам ти, сине, да умирем,
Зато, ћути, па мене послушај,
Док јошт могу, да ти коју кажем.
Злим и добрим служе људи небу, 765.
На вољи им стои изабрати,

Воља вишња свршити се мора.
Љуби, сине, правду и истину,
Пази своје вѣрне пријатеље,
На душмане мотри ал' немрзи, 770.

Праштај злобу, заборављај злоћу,
А награди, кои добро ради.

За Србију живи и умири.
Љуби брата и поштуј краљицу;
Ако ти је коју тугу дала, 775.

Крв је моја кривицу опрала.

Ово рекне па прекрсти руке,
Своју душу Богу препоручи :
Прими, Боже, грѣшну моју душу,
Прости краљу, помилуј човѣка! 780.

То говори, са душом се бори,
Срдце стане, краљ Стефан издахне!

У Душану живо срдце пишти.
Тужно гледи Жарковић Деана,
Па овако њему проговара : 785.

Еј, Деане, шта учини болан?

А Деан му мучно одговара :
Три живота смрт краља искаше ;
Искала је твоја драга глава ;
Искала је срѣћа краљевине! 790.

Рука моја рука би судбине,
А сад правда нека суди глави.

У једну сам тугу те бацио,
 Од друге ћу тебе сачувати.
 Прво дѣло да т' nebude краљу 795.

Мачу дати пријатеља главу,
 Сам ћу себи ја судија бити.
 Прости другу! Бог ће му судити!
 То рекао срдце просѣкао,
 Земљи пао, Богу душу дао. 800.

У то доба и Хреља ушао.

Круну нашли србског цар' Стефана,
 Донели је, Душану је дају.
 Душан круну у руку узима,
 Па је гледа с сузом у очима, 805.

И овако њојзи проговара:
 Сјајна круно, мој големи јаде,
 Три сам добра с тебе изгубио:
 Једно добро, мога родитеља
 Божијега правога светитеља, 810.

Друго добро моју Анђелију
 Од свих круна срдцу мом милију,
 Треће добро пријатеља мога
 Цвѣт послѣдњи славног дома свога!

Неће тебе моја понет' глава! 815.

Гдѣ с' сѣдила, тамо и остани:
 Нек' се честна мученика глава
 Ни на земљи вѣнца нелишава.

А ја нећу грѣшну покрит' главу
Златном круном, ни бисерним вѣнцем, 820.
Док ми рука нову неприбави
Крвљу србској проливленом слави.

То изрече, па к отцу приступа
И круну му чело главе меће,
Па се онда краљици окрене, 825.
Која клеча код мртвага краља,
И овако њојзи проговара :

Плач', краљице, несуши образа,
Ал' страх сваки из срдца удаљи,
Што је било, земље крије крило, 830.
Скупа жртва нас је помирила.

Син је отца саранио лѣпо
У Дечани светом манастиру,
Сузама је гроб му оросио,
Задушбине многе учинио, 835.

Много благо на цркве раздао,
Одѣнуо, које наш'о наго,
Нахранио, које дошло гладно,
Удѣлио слѣну и сакату,

Уштедрио, гдѣ мог'о, сироту, 840.
Па је онда сазв'о пријатеље
И овако њима говорио :

Хајд'те, браћо, бијелу Призрѣну,
Да зовемо господу у сабор,

Да видимо, гдѣ шта радит' има. 845.

Доста бија празна разговора

Сад нек' уста мишице измѣне.

Прилика је крвљу прибављена,

Грѣхота је пустит' је напразно.

Из краљеве свете крви трѣба 850.

Да цвѣт славе никне за Србију.

Г. Г. Пренумеранти.

БЕЧКЕРЕК.

(Скупио Г. Стефан Вуков.)

П. т. Г. Г. Данило Стаић. Петар Куруцки. Пера Ристић. Јоца Форовић. Александер Николић. Стефан Савић. Сима Стаић. Пера Крстић. Ђока Јанковић. Мита Ароновић. Ника Буковала. Ђока Стојковић. Пера Јоановић. Наталија и Филип Поповић. Тоша Милетић. Алекс. Бранковић. Божидар Стојковић. Илија Писаровић. Јотика Михајловић. Мита Савић. Стефан Вуков. 22 к.

БЕОЧИН.

П. т. Г. Г. Гаврил Поповић, парох. Живко Живковић, кнез. Марко Поповић, месар. Ђорђе Ђорђевић, земљедѣлац. 4 к.

ВРШАЦ.

(Послао Г. П. Ненадовић.)

П. т. Г. Г. Високопреосвјашењејши Г. Емилијан Кенгелац, православни Епископ Вршачки. Паја Поповић, ц. к. срески началник. Ђорђе Мештеровић, вар. казначеј. Васа Мишић, адвокат. Стефан Радак, адвокат. Светозар Пеша, адв. Лазар Цвеић, адв. Симеон Циук, адв. Ника Мандукић, бележник за сина Милана. Жива Гаић, адв. Урош Савић за кћер Анку. Милан Барбуловић. Божидар Теодор. Пера Лацков, марвени трговац за нећака Тиму Николаевића. Д. Коко за сина Георгија. Коста Константин, трговац. Лаза Акимовић. Јоан Богдановић. Димитрије Врговић, марвени трговац за сина Свстислава. Коста Г. Обрадовић, трговац. Петар Драгић, чизм. Ника Мештеровић, трг. Ђорђе Мукћан. Мита Поповић, трг.

Јован Катанић. Андреја Ајзенком за сина Александра. Јован
Остоић. П. Рашић, бележник. Ника Балашевић, тргов. Јоца
Анђелковић, добара притјажатељ. Прока Токин за сина Сте-
вана. Васа Петровић. Жива Токин, марвени тргов. Госпођа
Гизела Ненадовић. љубитељка словесности. 33 к.

ДОБРИНЦИ.

(Скупио Г. Јоани Ђорђевић.)

П. т. Г. Г. Димитрије Миловановић, учитељ. Јосиф Ми-
хајловић, ћурчија, за сина Илију, учен. III. кл. Јосиф Ра-
дојчић, ћурчија, за кћер Персиду, уч. II. кл. Петар Војно-
вић, трговац. Госпођа Анка Пештанац за сина Стефана. Госп.
Сима Крестић, адвокат у Руми, за сина свога Саву. 6 к.

БУЂАНОВЦИ.

П. т. Г. Симеон Говорчин, бележник. 1 к.

БРЕСТАЧ.

П. т. Г. Г. Гаврил Теодоровић, бележ., за сина Савву.
Воин Стефановић, трговац. 2 к.

С И Б Л Ч Е.

П. т. Г. Г. Михаил Коларовић, парох. Живан Гмизић,
землѣд. 2 к.

СУБОТИШТЕ.

П. т. Г. Г. Стојан Кукић, парох. Јоани Крагујевић,
админ. пар. Георг Живковић, трговац. Кузман Крестић, уч.,
за сина Филипа. 4 к.

ВУКОВАР.

(Скупио Г. Кузман Станић, администратор.)

П. т. Г. Г. Павле Герчић, адвокат. Павле Јоановић,
адвокат, за сина Милана, учен. IV. разр. Павле Кузмановић,
обшт. главар. Александер Вукашиновић, совер. правдослов.
Васо Марковић, Тошо Михајловић, Ђоко Бирра, Јоцо Ми-
хајловић, Тошо Станић, Васо Романовић, Алекса Панић, тр-
говци. Ђоко Миковић за синове Стефана и Перицу. Никола
Поповић, стаклар. Павле Вуиновић, барбир. Тривун Миро-
савлѣвић, опанчар. Јоани Ђорђевић, рибар. Саво Мирковић,
абација. Стево Митровић. Коста Јоановић. Пера Марковић,

кројач. Гавро Царевих, опанчар. Пера Јанковић, трговац. Боко Стојановић, кројач. Васа Оморац, барбир. Алекса Пауновић, арендатор. Јово Баћановић, бирташ. Кузман Поповић, лебцелт. Тоша Шећерковић. Милош Стаић, абаџија. Илија Панић. 30 к.

МАРИНЦИ.

Т. т. Г. Павле Симеоновић, Администратор. 1 к.

МИРКОВЦИ.

П. т. Г. Александер Панић, парох. 1 к.

З Е М У Н.

(Скупио Г. Светозар Радаковић, учит.)

П. т. Г. Г. Филипп Белановић за унука Филиппа. Васили Е. Радосављевић за сина Јована. Анка Јовановић. Петар Павловић. Љубомир Лазић за сина Николу. Јефта Мартић. Георгије Дабић из Ирига. Петар Манић за сина Георгија. Лука Белјаковић за сина Михаила. Панта Гавриловић за сина Косту. Петар Радосављевић. Миленко С. Радојкић, трговац из Параћина, наодећи се у Смедереву. Лазар Крсмановић за сина Јована. Лука Стан, п. к. полицај-адјункт за сина Савву. Јоанн Пешић за сина Димитрија. Јоанн Иллић за сина Живојна. Димитрије Милосављевић за сина Георгија. Честн. Г. Николај Саввић, парох Земунски. Живко Петровић, малер. Милица Миланковић за сина Емануила. 20. к.

(Скупио Јован Јовановић, дјакон.)

П. т. Г. Г. Лазар Саввић, протопресвитер. Никола Ковачевић. Др. Милош Радоичић, варошки физикус. Др. Јаков Миланковић. Димитрије Лазић, канцелиста. И. К. Сопрон. Трговци: Стефан Петровић, Јован Д. Јовановић, Алекса Алексевић, А. Д. Јовановић, Георги Д. Јовановић, Јован Петровић, Петар Е. Панајотовић. Мајстори: Јован Јовановић, Георгије Илкић, Михаил Баић. 16 к.

КАРЛОВЦИ.

П. т. Г. Г. професори: Зима, Ристић, Житек 4 књ., Кречаревић, Пеклар, Можетић, Руњанин. Дим. Радуловић, мед. Др. и физикус. Борђе Вулић, ц. кр. капетан. Стефан

Ристић, адвокат. Жупунски, слушат. богосл. Трговци : Светозар А Јанковић, Младен Суботић, Милош Чакаловић, Никола Чакић, Александер Костић. 19 к.

МИТРОВИЦА.

(Скупио Г. Ј. Николић, пар.)

П. т. Г. Г. Стефан Ангелић, парох Лаћарачки. Димитрије Дожудић, учитељ Митровачки. Давид Кристић, учитељ Лаћарачки. Трговци из Митровице : Паја Панаотовић, Георгије Хаџи Пантелић, Стефан Михајловић, Васа Стефановић, Никола от Баић, Георгије Јанковић, Сима Коић, Софра Дробац. 11 к.

НОВИ САД.

П. т. Г. Г. Андрија Монашевић, парох и конс. Ассессор. Јован Поповић, адм. Др. Јован Хаџић, ц. кр. пенз. вишег суда совѣтник. Стефан Брановачки, ц. кр. зем. суда совѣт. Константин Чеховски, Јосиф Барач, Јован Живковић, ц. кр. окруж. суда совѣтници. Павле Мачвански, ц. к. држ. правник. Александер Георгиевић, ц. кр. окр. суда тајник. Јован Кирковић, ц. к. директор спом. званија. Борђе Стојаковић, ц. к. суд. помоћник. Радослав Манојловић, ц. кр. суд. адјункт. Сава Кузмановић, ц. кр. акцесс. Конст. Николић, унг. адвокат. Григорије Јовшић, Трифун Јојкић, Јован Матић, Јован Петровић, Андрија Петровић, Константин Исаковић, Борђе Кондорози, Урош Поповић Пеци, Павле Балла, Павле Димитријевић, суд. адвокати. Борђе от Новић, ц. к. началник среза Н. Садеког. Гавријл Ползовић, градоначалник Н. Садеки. Конст. Коић, маг. совѣтник. Атанасије Трифковић, протоколиста за сина Косту VI. разр. ученика. Стефан Георгијевић. Аврам Матић, ц. кр. чиновник. Григорије Секулић, мед. Др. Димитрије Сарачевић, вар. лѣкар. Атанасије Николић, бивши началник при попеч. внутр. дѣла у Србији. Борђе Поповић, помоћник код уредн. Дневника. Михаил Полит, докторанд права. Јован Адрејевић, слушатељ медицине V. године. Јован Полит, Јосиф Мачвански, Михаил Георгијевић, Георгије Шевић, Георгије Кода, Гавра Барако. Стефан Николић, Коста Радуловић, Сава Суботић, Јован Ф. Костић, М. П. Тарански, Игња Стефановић за сина Павла, Ва-

силије Тешић, Јован Живановић, Никола Петровић, Никола Миловановић, Никола Станисављевић, Никола Нешковић, Живко Суботић за кћер Марију, Марко Поповић, Георгије Чавић, Јован Максимовић, Сима Лукачек, Јован Малетић, Светозар Николић, Ђорђе Вучерић, Милош Саранда, Теодор Николић, Никола Милетић, Игња Адамовић, Георгије Шилић, Михаил Христић, трговци. Ђорђе Косировић, Коста Новаковић, Лазар Јеремић за кћер Марију, Петар Драгуновић. Јован Деметровић, кројач. Госпође : Јулијана Марковић, Александрина Маринковић, Катарина Копривица, Анна Лазаревић за сина Петра. 78 к.

ЗОМБА (у Мађарској.)

П. т. Г. Павле Георгиевић, адвокат. 1 к.

ТУРИЈА.

(Скупитељ Петар Класановић.)

П. т. Г. Г. Јефрем Јаковљевић, парох и мѣстне школе директор. Петар Чолић, парох. Павел Јанковић, трговац и кнез. Петар Класановић, србски официр.

КНЕЗ.

П. т. Г. Николић, парох. администатор. 1 к.

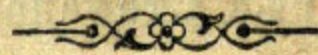
СТАРИ БЕЧЕЈ.

(Скупио Г. Данијло Стаић.)

П. т. Г. Г. Александер Бастић, парох и нам. Северин Татић, пот. диштр. директор. Никола Загорица, пот. диштр. контрол. Богољуб Ђорђевић, мед. Др., за сина Љубомира. Живоин Кирјаковић, адвокат, за сина Николу. Јоани Саввић, адвокат. Божидар Буришић, ц. к. Срески протоколист. Михајло Деановић, учитељ. Углеша Крварић. Павел Стакић. Јоани Сомборски. Аврам Куљанчић за сина Милоша. Савва Божић за сина Богољуба. Арсен Поповић. Господична Софија Бранковић. Г. Данијло Стаић, скупитељ пренумеранта. Петар Пекаровић, ученик. 17 к.

ТОПЛИЦЕ код Глине.

П. т. Г. В. Богдановић, ц. к. лајтнант. 1 к.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

R₁₉ Ср I 577/3.1

Црна дуњанска : 1 ф. 50 кр. аустр. вр.